

RAPORTUL

Curții de Conturi
asupra administrării și întrebuințării
resurselor financiare publice
în anul 2002

CUPRINS

INTRODUCERE		2-3
CAPITOLUL I	Formarea și întrebuințarea resurselor bugetare și extrabugetare 1.Executarea părții de venituri a bugetului de stat 2.Executarea părții de cheltuieli a bugetului de stat a) Cheltuielile bugetului de stat b) Bugetele unităților administrativ-teritoriale c) Mijloacele speciale și extrabugetare d) Achizițiile publice	4-56
CAPITOLUL II	Formarea și utilizarea bugetului asigurărilor sociale de stat	56-61
CAPITOLUL III	Formarea și gestionarea datoriei publice, respectarea garanțiilor guvernamentale pentru creditele externe și interne a) Datoria externă b) Garanțiile de stat pentru împrumuturi externe c) Datoria internă	61-72
CAPITOLUL IV	Integritatea și gestionarea patrimoniului public	72-86
CAPITOLUL V	Măsurile întreprinse pentru lichidarea încălcărilor depistate de către Curtea de Conturi	86-93

INTRODUCERE

În anul 2002 s-a menținut **tendința pozitivă** de dezvoltare economică. **Produsul intern brut (PIB)**, după o creștere neesențială în anul 2000 (cu 2,1 %), a sporit în anul 2001 cu 6,1 la sută, iar în anul 2002 - **cu 7,2 la sută**, constituind în valoare nominală **22040,4 mil. lei**.

Creșterea reală a PIB s-a produs, în special, din contul majorării esențiale (cu 18,0 la sută) a impozitelor nete pe produs și pe import. Un impact nefavorabil asupra creșterii PIB continuă să-l exercite Balanța comercială negativă, care în anul 2002 a înregistrat un deficit de **386,0 mil. dolari SUA**, sau **cu 18,0 la sută** mai mult față de a.2001.

Rata medie anuală a inflației în anul 2002 a constituit **5,3 la sută** (comparativ cu 9,8 la sută - în anul precedent). **Cursul de schimb al monedei naționale** față de dolarul american a înregistrat o ușoară creștere - cu 5,4 la sută, în comparație cu anul 2001.

Politica fiscală a statului a fost orientată spre crearea condițiilor echitabile pentru toți contribuabilii, finanțarea programelor de stat prioritare și stimularea activității economice, menținerea unui mediu favorabil de concurență pentru toți agenții economici.

Bugetul consolidat în anul de referință a fost executat la venituri în mărime de **5084,4 mil. lei**, iar la cheltuieli - de **5194,1 mil. lei**, formându-se un deficit de casă în sumă de **109,7 mil. lei**.

Veniturile bugetului consolidat au fost influențate de evoluția pozitivă din economia națională, înregistrându-se o creștere a acestora, față de anul precedent, **cu 759,6 mil. lei**, sau **cu 17,6 la sută**. Veniturile fiscale au constituit 84,3 la sută, din care impozitelor indirecte le revin 59,5 la sută. Veniturile nefiscale s-au micșorat, comparativ cu a.2001, cu 6,6 la sută, inclusiv venitul net al Băncii Naționale a Moldovei - cu circa 40,0 la sută. Deși veniturile bugetului consolidat au crescut simțitor față de anul precedent, planul precizat pe anul 2002 n-a fost realizat cu 0,8 %.

Neîncasări mai mari față de planul precizat au fost admise la capitolul „**Accize**” - **cu 202,0 mil. lei (- 23,5%)**.

Statul a beneficiat de **granturi externe** în sumă de peste **73,0 mil. lei**, sau de 2 ori mai puțin decât în anul 2001.

Organele vamale în anul 2002 au vărsat în bugetul consolidat 2493,6 mil. lei (49,0% din veniturile totale), sau cu 629,4 mil. lei (cu 33,8%) mai mult decât în anul 2001 și cu 138,4 mil. lei (cu 5,9%) mai mult față de planul precizat.

La 1 ianuarie 2003 **datoria agenților economici** față de bugetul consolidat constituia **984,3 mil. lei** (cu 110,7 mil. lei mai puțin decât la 01.01.02), din care față de bugetul de stat - **483,8 mil. lei** (49,2%) și față de bugetele unităților administrativ-teritoriale - **500,5 mil. lei** (50,8). Din totalul restanțelor la plățile în buget, 67,4 la sută revin taxei pe valoarea adăugată și accizelor. Concomitent, la aceeași dată, agenților economici care au încheiat acorduri-memorandum cu Consiliul Creditorilor de Stat li s-au „înghețat” și reeșalonat

plăți în sumă de 247,5 mil.lei, au fost prolongate și anulate alte plăți ale agenților economici. Astfel, **datoria totală a agenților economici** față de bugetul consolidat, ținându-se cont de penalitățile și sancțiunile aplicate la începutul anului curent, constituia **2920,6 mil.lei**.

Cheltuielile bugetului consolidat s-au majorat, comparativ cu anul 2001, cu **868,2 mil.lei**, sau cu **20,1 la sută**, iar față de planul precizat s-au micșorat cu 170,1 mil.lei (sau cu 3,2%), din care 90,0 mil.lei țin de domeniul social-cultural.

Datoria externă de stat la începutul anului 2003 constituia **724,3 mil. USD** (10067,8 mil.lei), sau cu **3,5 la sută** mai mult față de 01.01.02. Pentru deservirea și rambursarea datoriei externe de stat și garantată, în anul 2002, au fost utilizate 805,2 mil.lei, ce constituie 15,5 la sută din cheltuielile totale ale bugetului consolidat.

Datoria internă de stat pe parcursul anului 2002 a crescut cu **420,9 mil.lei** (cu 17,5%) și la finele anului a constituit **2821,4 mil.lei**, din care împrumuturile acordate de Banca Națională a Moldovei – 1744,0 mil.lei (62,0%). Pentru deservirea datoriei interne de stat, în anul 2002 s-au utilizat 141,4 mil.lei.

Datoriile creditoare ale bugetului consolidat la 1 ianuarie 2003 constituiau 784,0 mil.lei (cu 273,8 mil.lei mai puțin față de aceeași perioadă a anului precedent, sau cu 25,9%), din care 474,8 mil.lei (60,5%) - datoriile bugetelor unităților administrativ-teritoriale. În structura datoriilor creditoare, 132,1 mil.lei (16,8%) constituie contribuția la bugetul asigurărilor sociale de stat, iar 165,1 mil.lei (21,1%) – plata mărfurilor și serviciilor.

Deficitul bugetului de stat a constituit **184,4 mil.lei (0,8% din PIB)**. Pentru finanțarea deficitului bugetar, precum și pentru rambursarea împrumuturilor și onorarea altor obligațiuni au fost atrase mijloace bugetare din diverse surse în sumă de 736,8 mil.lei, din care au fost utilizate 659,9 mil.lei, soldul constituind 76,9 mil.lei.

Mijloacele extrabugetare ale instituțiilor finanțate de la bugetul de stat au alcătuit **653,7 mil.lei**, sau **de 1,5 ori** mai mult decât în anul 2001, dar cu 28,5% mai puțin față de cele preconizate. Cheltuielile extrabugetare au constituit **557,2 mil.lei**, sau 69,2% în raport cu cele preconizate pentru anul 2002.

CAPITOLUL I. Formarea și întrebuințarea resurselor bugetare și extrabugetare

În conformitate cu Legea bugetului de stat pe anul 2002 (cu completări și modificări) și deciziile organelor publice ale unităților administrativ-teritoriale, bugetul consolidat a fost **preconizat la venituri** în sumă de **5127,0 mil.lei**, iar **la cheltuieli** – de **5364,2 mil.lei**, cu un **deficit** bugetar de **237,2 mil.lei**. Executarea bugetului consolidat în anul 2002 a constituit **la venituri** suma de **5084,4 mil.lei (99,2 la sută)**, iar la cheltuieli – **5194,2 mil.lei (96,8 la sută)**, cu un **deficit** de casă în mărime de **109,8 mil.lei**.

În suma totală a veniturilor acumulate în bugetul consolidat pe parcursul anului 2002 veniturile curente au constituit 4893,4 mil.lei (96,3 la sută), veniturile din operațiunile cu capital – 117,6 mil.lei (2,3 la sută) și granturile – 73,4 mil.lei (1,4 la sută). S-a înregistrat o creștere a veniturilor fiscale față de suma prognozată cu 6,5 mil.lei (0,2 la sută) și o diminuare a veniturilor nefiscale cu 50,5 mil.lei (7,7 la sută).

Din totalul de venituri acumulate la bugetul consolidat, **2503,4 mil.lei** au fost încasați prin intermediul organelor **Serviciului Fiscal de Stat, 2493,6 mil.lei** – prin intermediul **Departamentului Vamal**, iar 87,4 mil.lei – de către alte instituții.

1. Executarea părții de venituri a bugetului de stat

Prin Legea bugetului de stat pe anul 2002, cu completările și modificările ulterioare, au fost **aprobrate venituri** în sumă de **3503,9 mil.lei**, sau mai mici față de cele aprobate inițial cu 83,5 mil.lei. În realitate **încasările efective** ale veniturilor au constituit **3371,2 mil.lei (96,2 la sută)**, sau cu **132,7 mil.lei** mai puțin.

Sursa de bază a formării veniturilor bugetare sînt veniturile curente, ponderea cărora a constituit **95,6 la sută** (din care veniturile fiscale cu ponderea de 86,2 la sută și veniturile nefiscale – de 9,4 la sută), veniturile din operațiunile cu capital – 2,3 la sută și alte venituri (granturi externe) – 2,1 la sută.

Din suma totală a acumulărilor bugetare, veniturile curente au constituit 3222,6 mil.lei, sau 96,1 la sută față de suma prognozată (3352,2 mil.lei). Încasările veniturilor fiscale au fost la nivel de 97,4 la sută, fiind acumulați cu 77,3 mil.lei mai puțin decît suma preconizată. Din cele **33 de tipuri** de impozite fiscale, prevăzute pentru încasările în bugetul de stat, **la 8 tipuri** n-au fost încasate venituri în sumă totală de **429,0 mil.lei**, inclusiv: 173,2 mil.lei – accize la benzină și motorină, 164,7 mil.lei – TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova, 67,2 mil.lei – accize la vinuri din struguri, divinuri (coniacuri) și vinurile din struguri saturate cu bioxid de carbon.

Încasările TVA pentru mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova au constituit 19,8 mil.lei, sau 10,7 la sută față de suma

preconizată. La executarea veniturilor la acest capitol în mare măsură au influențat restituirile de TVA și înlesnirile acordate contribuabililor conform legislației în vigoare. Numai în urma operațiunilor de restituire a TVA la cota zero, efectuate din contul încasărilor la capitolul indicat și reflectate numai în registrul de evidență a veniturilor de stat, executarea de casă a fost micșorată cu 517,9 mil.lei.

Încasările nefiscale au fost acumulate la nivel de 85,8 la sută, sau cu 52,3 mil.lei mai puțin decât volumul preconizat. Vărsările în buget ale venitului net al Băncii Naționale a Moldovei constituie 138,6 mil.lei, sau 43,7 la sută din încasările nefiscale. Sursa principală de formare a venitului net al Băncii Naționale o constituie dobânzile plătite de Ministerul Finanțelor pentru împrumuturile angajate.

Venitul din dobânzile la creditele acordate de la bugetul de stat a fost acumulat la nivel de 98,7 la sută. Veniturile din dobânzile de la depunerea mijloacelor bugetare la conturile bancare au fost acumulate la nivel de 119,2 la sută. Totodată, în rezultatul trăgănelor la încheierea contractelor de prestare a serviciilor bancare, neluarea în considerație a soldurilor în valută străină aflate la bănci la încheierea acestora, în urma dezafectării nelegitime a mijloacelor extrabugetare ale instituțiilor bugetare deservite de Trezoreria teritorială Chișinău, Ministerul Finanțelor a ratat încasări la bugetul de stat în sumă de 7,2 mil.lei.

Dividendele aferente cotei-părți a proprietății de stat în societățile pe acțiuni, fiind preconizate în sumă de 18,0 mil.lei, de fapt au fost încasați 2,0 mil.lei, sau 11,1 la sută.

Încasările provenite din amenzile și sancțiunile administrative au constituit 78,4 mil.lei, sau 24,7 la sută din volumul total al încasărilor nefiscale. La unele poziții ale capitolului nominalizat n-au fost aprobate și nici precizate ca surse de formare a veniturilor bugetului de stat încasări reale în suma totală de 3,4 mil.lei.

Din operațiunile cu capital au fost acumulate venituri în sumă de 79,3 mil.lei, cu 4,4 mil.lei (cu 5,3 la sută) mai puțin decât suma preconizată. Ponderea cea mai mare la capitolul respectiv revine veniturilor provenite din vânzarea acțiunilor statului – 61,0 mil.lei (76,9 la sută). Încasările provenite de la privatizarea și din vânzarea întreprinderilor de stat au constituit numai 0,9 mil.lei.

La executarea părții de venituri a bugetului de stat pe a.2002 a influențat negativ acordarea, în baza actelor legislative, a diferitor avantaje agenților economici atât sub aspectul de **plăți înghețate și eşalonate**, care au constituit **183,5 mil.lei**, cât și ca **anulări ale penalităților și sancțiunilor** financiare în sumă de **198,3 mil.lei**.

În urma analizei veniturilor administrate de către **Inspectoratul Fiscal Principal de Stat** (în continuare IFPS), s-a constatat că în anul 2002 nu a fost realizată sarcina de colectare în bugetul consolidat a impozitului pe proprietate (94,7 la sută), cauza fiind micșorarea acumulării impozitului funciar (93,6 la

sută) și a impozitului pe bunurile imobile ale persoanelor juridice (97,4 la sută). Asupra acumulării impozitelor interne pe mărfuri și servicii la nivelul de 97,2 la sută a influențat esențial scăderea acumulării accizelor (76,3 la sută). Încasările nefiscale au constituit 92,3 la sută. Față de prevederile stabilite, accizele pe mărfuri au fost colectate la buget la nivelul de la 18,3 la sută pînă la 132,1 la sută.

În anul 2002, în baza diferitor acte legislative, au fost prolongate termenele de plată a diferitor impozite în sumă totală de 274,8 mil. lei (inclusiv față de bugetul de stat – 183,5 mil. lei), din care 247,5 mil. lei constituie plățile în buget amîinate în baza acordurilor-memorandum încheiate cu Consiliul Creditorilor de Stat.

La **01.01.03, restanțele active** la plata impozitelor față de bugetul consolidat au alcătuit **984,3 mil. lei**, inclusiv față de **bugetul de stat – 483,8 mil. lei**. Aceste restanțe, după administrarea lor, se împart în plăți administrate de Serviciul Fiscal de Stat – 893,2 mil. lei și plăți administrate de către organele vamale – 91,1 mil. lei.

În baza Legii nr.453-XV din 03.07.01 „Despre anularea penalităților și sancțiunilor financiare (amenzilor)”, Serviciul Fiscal de Stat la 01.11.01 a **„înghețat” penalități și sancțiuni** în sumă totală de **1106,8 mil. lei**, din care, pe parcursul anului 2002, au fost **anulate 200,7 mil. lei** și **„dezghețate” – 906,1 mil. lei**. În așa mod, restanțele active la plata penalităților și sancțiunilor financiare, la 01.01.03, au alcătuit **1661,5 mil. lei**, inclusiv administrate de Serviciul Fiscal de Stat – 1542,9 mil. lei și de către organele vamale – 118,6 mil. lei.

Astfel, la 01.01.03, **restanțele active și amîinate** la bugetul consolidat constituiau **2920,6 mil. lei**.

Acordarea înlesnirilor fiscale pe diferite căi îi determină pe agenții economici să nu achite în termen și integral plățile la buget, conținând pe faptul că acestea vor fi anulate sau reeșalonate.

Cele mai mari restanțe față de bugetul consolidat le au agenții economici administrați de IFS pe mun. Chișinău – 457,9 mil. lei (sau 51,3 la sută din suma totală a restanțelor administrate de IFPS), din care 369,1 mil. lei – față de bugetul de stat, iar 88,8 mil. lei – față de bugetul local. Mari restanțe față de bugetul consolidat au fost constatate și la IFS pe județele Bălți – 64,3 mil. lei, Chișinău – 56,8 mil. lei, Lăpușna – 49,2 mil. lei, Ungheni – 38,8 mil. lei, Soroca – 38,3 mil. lei, Orhei – 38,1 mil. lei, UTA Găgăuzia – 42,5 mil. lei etc., din care, restanțele față de bugetul de stat, înregistrate la acestea, constituie de la 0,5 pînă la 3,9 mil. lei.

Separat pe impozite, restanța față de buget a crescut la impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător - cu 17,8 mil. lei (21,6%), la impozitul reținut la sursa de plată - cu 7,4 mil. lei (66,7%), la impozitul funciar - cu 3,7 mil. lei (3,3%) și la alte impozite și plăți - cu 13,5 mil. lei (181,9%).

În conformitate cu prevederile Legii bugetului de stat pe anul 2002 și Codului fiscal, pe parcursul acestui an au fost acordate un șir de înlesniri la

calcularea și vărsarea în buget a TVA. În urma acordării acestor **înlesniri**, la buget **n-au fost încasate venituri** în sumă de **224,3 mil.lei**.

Serviciul Fiscal de Stat nu respectă întocmai prevederile legislației în vigoare referitor la modul de acumulare la buget a impozitelor, plăților și sancțiunilor financiare, plenitudinea calculării și evidenței acestora, corectitudinea evaluării și comercializării averii trecute cu drept de succesiune în venitul statului, respectarea cerințelor de restituire a plăților de la buget etc. Neefectuarea controalelor (sau calitatea scăzută a acestora) la unii agenți economici a dus la neîntreprinderea măsurilor de contracarare a activității ilicite și, ca rezultat, a permis acestora să tănuiască veniturile și să nu achite la buget plățile respective.

Comisiile Serviciului Fiscal de Stat pentru restituirea din bugetul de stat a sumelor TVA, forma de activitate a cărora nu este prevăzută de legislația în vigoare, n-au asigurat în măsură deplină controlul asupra modului de restituire a TVA din bugetul de stat și, ca rezultat al nerespectării prevederilor Titlului III „Taxa pe valoarea adăugată” din Codul fiscal și ale actelor normative ce reglementează restituirea TVA, au admis cazuri de restituire neîntemeiată a taxei pe valoarea adăugată, precum și alte acțiuni în defavoarea bugetului de stat.

Serviciul Fiscal de Stat, călăuzindu-se de unele scrisori ale Ministerului Finanțelor, prin care, neținându-se cont de prevederile art.93(11), art.96(1) și art.111(1) din Codul fiscal, a fost stabilită impozitarea serviciilor de aeronavigație, deservire terestră a aeronavelor și pasagerilor, parcare a navelor etc. cu TVA la cota zero, în loc de impozitare la cota-standard (de 20%), a acceptat restituirea din buget Întreprinderii de Stat “Aeroportul Internațional Chișinău” a TVA din valoarea serviciilor prestate pe teritoriul Republicii Moldova în sumă de 4893,8 mii lei și S.R.L. “Chișinău Aeroport Service” – în sumă de 801,3 mii lei, ultima urmînd să achite la buget TVA în sumă de 1314,8 mii lei, dar nu să beneficieze de restituiri. S.A. „Moldavian Airlines”, beneficiind de restituirea TVA în sumă de 1695,2 mii lei, n-a calculat taxa pe valoarea adăugată în sumă de 409,0 mii lei.

Analogic, în loc să se calculeze și să se vireze la bugetul de stat 1607,7 mii lei (TVA din venitul obținut de la comisionul de realizare a biletelor în sumă de 8038,6 mii lei), Comisia IFS pe mun.Chișinău i-a restituit Î.M. „Voiaj International” S.R.L. TVA în mărime de 387,2 mii lei, iar S.R.L. ”Transaero tours Moldova” i-a fost restituită din buget TVA în sumă de 64,6 mii lei, în timp ce urma să fie calculată și virată la buget TVA de 460,3 mii lei (din venitul de 2301,5 mii lei).

Contrar prevederilor art.93(11) și art.102(8) din Codul fiscal, au fost efectuate restituiri de TVA la prestarea serviciilor de transport, în lipsa confirmărilor destinatarului străin și Departamentului Vamal, în sumă totală de 42573,8 mii lei, din care 40518,8 mii lei au fost restituite de Comisia IFPS, 661,2 mii lei - de Comisia IFS pe jud. Cahul, 616,5 mii lei - de Comisia IFS pe jud. Taraclia, 470,4 mii lei - de Comisia IFS pe jud. Lăpușna și 306,9 mii lei - de Comisia IFS pe mun. Chișinău. Din suma totală indicată, numai Î.S.„Calea Ferată din Moldova”, în lipsa confirmărilor destinatarului străin, i s-a restituit

TVA în sumă totală de 40,5 mil. lei, inclusiv TVA aferentă serviciilor prestate agenților economici autohtoni la transportarea mărfurilor importate pe teritoriul republicii. Mai mult decât atât, neconcordanța normelor fiscale a servit drept temei pentru neimpozitarea cu TVA la cota-standard a serviciilor prestate de către Î.S. „Calea Ferată din Moldova” agenților economici din republică.

Contrar prevederilor art.13 alin.(1) din Legea privind bazele sistemului fiscal nr.1198-XII din 17.11.92 și ale art.115 și art.132(1) din Codul fiscal nr.1415-XIII din 17.12.97, un șir de agenți economici (S.R.L. „Miaris Teh”, S.R.L. „Saradim-Lux”, S.R.L. „Criminalex”, S.R.L. „Mobilă-Service”, S.R.L. „Cucervila”, S.R.L. „Coneberix” etc.), care au livrat mărfuri beneficiarilor de restituiri din buget ale TVA, nu declară, nu calculează și nu achită în bugetul de stat TVA. Au fost stabilite multiple cazuri când agenții economici care au livrat mărfuri și servicii n-au declarat și n-au achitat în bugetul de stat TVA în sumă totală de 9631,4 mii lei, dar au înaintat facturile TVA agenților economici care au efectuat exporturi de mărfuri cu TVA la cota zero. Mai mult decât atât, facturile fiscale nedeclarate și neincluse în calcule servesc ca bază pentru restituirea neîntemeiată din buget a sumelor TVA.

Faptele menționate au fost determinate de încălcările comise de către o parte din agenții economici, care, în scopul beneficierii de mijloace din bugetul de stat, au întreținut relații economice cu diferiți agenți economici - firme de escroci. În acest caz, prejudicierea bugetului de stat este o consecință a imperfecțiunii legislației în vigoare ce reglementează modalitatea restituirii sumelor TVA la cota zero.

Cu toate că Serviciul Fiscal de Stat întreprinde măsuri pentru stabilirea și tragerea la răspundere a agenților economici care nu declară TVA, în majoritatea cazurilor sumele TVA nedeclarate rămân neîncasate în bugetul de stat. Nu sînt examinate adecvat și multiplele adresări ale Serviciului Fiscal de Stat în organele de drept. În conformitate cu datele IFPS, la momentul actual sînt depistați 57403 agenți economici delicvenți, din care 23178 n-au prezentat nici o dare de seamă.

În baza unor scrisori explicative ale Ministerului Finanțelor, care contravin prevederilor actelor legislative în vigoare, Comisiile Serviciului Fiscal de Stat au acceptat restituirea din buget a TVA în sumă totală de 2287,5 mii lei diferitor agenți economici care au efectuat lucrări din contul mijloacelor Fondului de investiții sociale.

Incorect au fost efectuate restituiri ale TVA agenților economici care au livrat diferite mărfuri agenților economici situați pe teritoriul Republicii Moldova, care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar, în sumă totală de 2816,0 mii lei.

La determinarea depășirii TVA la valorile materiale și serviciile procurate achitate prin intermediul conturilor de decontare, stabilită prin Instrucțiunea IFPS nr.10 din 23.07.01 și explicată prin scrisoarea IFPS nr.(17-13-02/1-3782)43 din 09.08.02, nu se ține cont de cotele-părți formate din suma depășirii TVA trecută în cont în perioada fiscală precedentă. Ca rezultat, depășirile TVA, neachitate furnizorilor prin intermediul conturilor bancare, se acceptă spre

restituire în următoarele perioade fiscale, ceea ce este o încălcare a prevederilor art.101 (5) din Codul fiscal. Astfel, în urma controlului efectuat la IFS pe mun.Chișinău (Oficiul fiscal Botanica), s-a constatat că S.R.L. "Chișinău Aeroport Service" a trecut în cont TVA în sumă de 294,2 mii lei din valoarea mijloacelor fixe și altor active introduse de către S.R.L. "Air Moldova International" în capitalul social al S.R.L. "Chișinău Aeroport Service". Ultima, neachitînd această sumă, a trecut-o în cont în următoarea perioadă fiscală, ulterior fiind acceptată spre restituire. În așa mod, au fost acceptate spre restituire și alte sume (S.R.L. „Kelley Grains Trading”– 541,1 mii lei, S.R.L. "Decorum-vin"– 242,5 mii lei și S.R.L. „V.S.-Export”–131,6 mii lei etc.).

În contradicție cu prevederile art.101(5) din Codul fiscal și ale actelor normative ce reglementează restituirea TVA, nu s-a respectat termenul de 45 de zile de restituire a TVA. Restituirile TVA s-au efectuat în baza materialelor întocmite incomplet și în lipsa unor documente prevăzute de actele normative în vigoare. Astfel, în așa condiții, numai Comisia IFS pe jud. Lăpușna a acceptat restituiri ale TVA în sumă totală de 1539,5 mii lei.

Contrar prevederilor actelor normative în vigoare, în urma calculelor incorecte, au fost admise cazuri de restituire neîntemeiată a TVA la IFS pe jud.Tighina - 468,1 mii lei, la IFS pe jud.Lăpușna - 97,9 mii lei, la IFS pe jud.Taraclia - 23,4 mii lei, la IFS pe jud.Cahul - 6,5 mii lei (în total – 595,9 mii lei).

Prin modificările efectuate și adoptarea Instrucțiunii nr.10 din 23.07.01, s-a complicat și mai mult modul de restituire a TVA la cota zero. Astfel, dacă Regulamentul despre restituirea TVA prevedea restituirea în mărimea cotei-standard, dar nu mai mare decît suma depășirii TVA deductibilă asupra TVA calculată pentru livrările efectuate, apoi prin Instrucțiune a fost stabilită restituirea TVA la cota zero în mărimea depășirii, dar în limitele cotei-standard, după cum prevedea și art.101(5) din Codul fiscal. Modificările operate sînt în defavoarea bugetului, însă IFPS n-a întreprins măsurile corespunzătoare pentru ameliorarea situației create, continuînd să efectueze calcule și să restituie TVA în proporții mărite.

Astfel, conform Instrucțiunii sus- indicate, în baza calculelor efectuate de IFPS, firmei „Imperial-Vin” S.A., pentru perioada mai–octombrie 2002, i s-a restituit TVA în sumă de 6640,6 mii lei, deși urma să i se calculeze numai 5431,5 mii lei, astfel restituindu-i-se cu 1209,1 mii lei mai mult. Totodată, fără includerea în calcul a sumei trecute în cont din perioada precedentă, firmei i s-ar fi restituit 4868,9 mii lei, însă Instrucțiunea aprobată prevede înlesniri maxime pentru contribuabili, bugetul suportînd pierderi.

În urma modificărilor operate prin Instrucțiunea pentru restituirea sumelor TVA nr.10 din 23.07.01, care prevăd folosirea în calculele sumelor TVA spre restituire a sumelor TVA trecute în cont din perioada precedentă (fapt care pînă la momentul intrării în vigoare a Instrucțiunii nu era stipulat în actele normative ce reglementau modul de restituire a TVA), numai agenții economici din sect. Ciocana al IFS pe mun.Chișinău au beneficiat de restituire suplimentară a TVA în sumă de 936,8 mii lei (față de calculele care se aplicau pînă la aceasta).

Analiza încăsării și restituirii TVA denotă că stimularea exportului prin mecanismul restituirii TVA la cota zero n-a realizat întocmai scopul scontat al politicii bugetar-fiscale. Odată cu micșorarea încasărilor TVA față de TVA calculată la agenții economici din republică, TVA restituită agenților economici în urma exportului de mărfuri și servicii s-a mărit considerabil, pe când nivelul creșterii exportului de mărfuri e cu mult mai mic.

Nerespectându-se prevederile Codului fiscal, în bugetul de stat n-au fost calculate diferite plăți (impozite, penalități, taxe, accize) în sumă totală de 1265,5 mii lei, din care: 1116,4 mii lei - la IFS pe jud.Tighina și 149,1 mii lei - la IFS pe jud.Lăpușna. IFS pe jud.Bălți neîntemeiat a scutit Î.M. „Institutul Nistean de Economie și Drept” S.R.L. de plata impozitului pe venit. Ca rezultat, în bugetul de stat nu s-au încasat 179,8 mii lei (134,2 mii lei – impozit și 45,6 mii lei – penalitate).

Contrar prevederilor art.172 din Codul fiscal, IFS pe mun.Chișinău a anulat neîntemeiat penalități în sumă totală de 3001,8 mii lei. Mai mult decât atât, cu încălcarea prevederilor art.224 din același Cod, Inspectoratul n-a asigurat efectuarea controalelor repetate și a anulat impozite și sancțiuni în sumă de 367,8 mii lei.

În urma neverificării corectitudinii întocmirii declarațiilor persoanelor fizice privind impozitul pe venit, determinării incorecte a suprafețelor de teren, ceea ce a dus la diminuarea impozitului funciar etc., bugetul de stat a ratat venituri în sumă totală de 240,4 mii lei, din care 131,9 mii lei - la IFS pe jud. Bălți și 108,5 mii lei - la IFS pe jud.Edineț.

IFPS insuficient a întreprins măsurile prevăzute de legislația în vigoare referitor la modul de urmărire și executare silită a plăților în buget, precum și de blocare a conturilor bancare. Cu toate că contribuabilii au datorii destul de mari față de bugetul de stat, în multiple cazuri, organele fiscale recheamă dispozițiile de incaso, iar în altele – nu blochează conturile bancare, astfel favorizând neonorarea obligațiilor față de buget ale acestora.

Conform informației IFPS, la finele anului 2002, în evidență s-au înregistrat plăți și taxe la care nu au fost prezentate calculele respective, precum și plățile achitate în avans de către agenții economici în sumă de 2321,0 mil.lei (sau 47,6 la sută de la bugetul consolidat), din care 494,9 mil.lei - la Direcția de administrare a contribuabililor mari (DACM) a IFPS. Reieșind din aceeași informație, restanțele la plăți au constituit, respectiv, 3344,7 mil.lei și 495,3 mil.lei. După depunerea declarațiilor (la 17.04.03), sumele achitate în avans au constituit 1734,5 mil.lei, din care la DACM - 486,2 mil.lei. Restanțele agenților economici față de buget la aceeași dată constituiau, respectiv, 3496,2 mil.lei și 435,7 mil.lei. O mare parte a plăților în plus (806,1 mil.lei) la TVA (inclusiv importul) și accize la benzină și motorină sînt înregistrate după Departamentul Vamal din anul 1997, fără descifrarea după agenții economici.

La IFPS lipsește o informație detaliată despre sumele plăților în plus, ceea ce nu permite stabilirea cauzelor concrete de apariție a lor și determinarea agenților economici după care sînt înregistrate aceste sume.

În multe cazuri sumele restituite de Trezorerie și incluse în registrul de restituire a TVA nu sînt reflectate, respectiv, în fișa contului personal al agentului economic. Astfel, registrul de restituire a TVA, întocmit la IFPS și expediat Oficiului fiscal Cantemir, conținea informația referitor la micșorarea soldului TVA în fișa de evidență a S.A. "Imperial-Vin" cu suma totală de 2024,6 mii lei. În urma neînregistrării în evidență a sumei indicate, s-a format o plată artificială în plus. Analogică este situația și cu S.R.L. „Alianța-Vin”, căreia i-a fost restituită TVA în sumă de 121,6 mii lei. Înscrierea incorectă în fișa contului personal al S.R.L. "Kelly-Grains-Căușeni" a permis acesteia să beneficieze de suma de 162,3 mii lei din bugetul de stat. Contrar cerințelor actelor normative în vigoare, în fișa Î.M. „Tirex-Petrol” S.A. n-au fost introduse modificările respective, în conformitate cu rezultatele controlului (actul nr.007491 din 19.08.02), în sumă de 1200,4 mii lei. Ca rezultat, pînă la momentul actual această sumă n-a fost restituită în buget. Neverificarea înscrierilor a dat posibilitate și altor agenți economici să beneficieze de supraplăți formate artificial.

În anul 2002, prin executarea silită a obligațiilor fiscale, au fost **sechestrate bunuri materiale** în valoare totală de **201,8 mil.lei** și **încasate venituri** în sumă totală de **845,1 mil.lei**, sau cu 289,0 mil.lei mai puțin decît în anul precedent. S-au redus, față de anul 2001, încasările prin urmărirea silită a obligației fiscale, și anume: la IFS pe jud. Bălți - pînă la nivelul de 48,4%, la IFS pe jud. Cahul – 39,9%, la IFS pe jud. Ungheni – 40,2%, la IFS pe jud. Taraclia – 41,1%, la IFS pe UTA Găgăuzia – 51,1% și la IFS pe jud. Soroca – 32,9%.

Inspectoratul Fiscal nu folosește integral pîrghiile legale prevăzute pentru acumularea plăților în buget. În anul 2002, din bunurile sechestrate în valoare de 201,8 mil.lei și soldul acestora la început de an în mărime de 329,1 mil.lei, au fost comercializate bunuri doar în valoare de 4,6 mil.lei.

Continuă comiterea încălcărilor la conlucrarea Comisiei republicane de evaluare și comercializare a bunurilor sechestrate cu agențiile imobiliare. În anul 2002, Comisia a conlucrat cu 10 agenții imobiliare (cărora le-au fost transmise pentru evaluare și comercializare bunuri sechestrate), din care doar cu 8 au fost întocmite contracte de colaborare.

Nerespectîndu-se prevederile art.6/3 (8) din L. nr.633-XIII din 10.11.95 și art.203 (alin.11) din Codul fiscal, la IFS pe jud.Bălți a fost admisă înstrăinarea samavolnică de către contribuabili a bunurilor materiale sechestrate în sumă totală de 1748,0 mii lei. La IFS pe jud.Lăpușna, cu toate că datoria unor agenți economici față de buget constituia 1398,4 mii lei, acestora neîntemeiat le-au fost eliberate de sub sechestrul bunuri materiale în sumă totală de 224,8 mii lei. Totodată, IFS pe jud.Lăpușna n-a aplicat sancțiuni în sumă de 138,0 mii lei față de agenții economici care au înstrăinat bunurile sechestrate.

Întru asigurarea stingerii datoriei SPPC "Agro-Taraclia-Ko" față de buget, care la momentul dat constituiau suma de 1791,5 mii lei, în baza art. 6 alin. (2) din L. nr.633-XIII din 10.11.95, IFS pe jud. Taraclia a aplicat sechestrul pe bunurile întreprinderii în cauză în sumă totală de 596,0 mii lei, însă conducerea Inspectoratului a dat consimțămîntul la comercializarea bunurilor

sechestrate, fără ca mijloacele bănești de la realizare să fie trecute în contul stingerii datoriilor față de buget. Cu toate că au fost întreprinse unele măsuri față de persoanele vinovate, pînă în prezent datoria față de buget a rămas nestinsă. Mai mult decît atît, datoria agentului economic menționat s-a majorat pînă la 3114,9 mii lei, sau cu 1323,4 mii lei.

Conlucrarea neeficientă între Inspectoratul Fiscal și Departamentul Privatizării, la capitolul comercializării bunurilor sechestrate de la agenții economici restanțieri cu cota statului mai mare de 50 la sută, a dus la lipsa evidenței și a informației referitor la comercializarea bunurilor sechestrare și transmise spre evaluare Departamentului Privatizării. Nu este clară nici situația privind bunurile materiale sechestrate anterior, deja evaluate și neexpuse pentru realizare.

În anul 2002, **încasările** în bugetul de stat de la plățile vamale au constituit în total **2493,6 mil. lei**, sau **114,3 la sută** față de sarcina stabilită **Departamentului Vamal (DV)**. Din suma totală a acumulărilor, veniturile în mărime de 2147,9 mil. lei (sau 86,2 la sută) au fost vărsate la buget sub formă de mijloace bănești de la agenții economici, iar 345,7 mil. lei (sau 13,8 la sută) sînt transferurile de la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat ca restituirea TVA la cota zero și a accizelor.

Departamentul Vamal și subdiviziunile lui teritoriale n-au întreprins măsuri suficiente pentru lichidarea și necomiterea pe viitor a încălcărilor la introducerea și scoaterea mărfurilor în/din teritoriul vamal al Republicii Moldova și respectarea regimului vamal în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare. Ca rezultat, la bugetul de stat n-au fost încasate datoriile debitoare, accize, TVA, taxe vamale, sancțiuni și penalități.

La finele anului 2002, suma datoriilor debitoare ale agenților economici față de buget la plata drepturilor de import, în total pe sistemul vamal, a constituit 209,7 mil. lei. Datorii mari ale agenților economici față de buget la plățile vamale s-au constatat la Biroul vamal (BV) Chișinău - 183,0 mil. lei, la BV Aeroport – 6,2 mil. lei, BV Bălți – 5,2 mil. lei, BV Leușeni – 4,4 mil. lei etc. N-au fost întreprinse măsuri suficiente pentru încasarea datoriilor debitoare ale agenților economici față de buget la plățile vamale, formate pe parcursul anilor precedenți (1995-2001). Totodată, nici Ministerul Finanțelor n-a respectat prevederile art.264 din Codul fiscal referitor la termenele de prescripție și anularea (stingerea) datoriilor al căror termen de prescripție este mai mare de 4 ani.

Contrar prevederilor art.124 (1) din Codul vamal nr.1149-XIV din 20.07.2000, Biroul vamal Chișinău a permis unui șir de agenți economici să depună declarațiile vamale fără plata în prealabil a drepturilor de import în sumă de 621,5 mii lei, ceea ce a dus la acordarea vacanțelor fiscale neîntemeiate.

Organele vamale nu aplică în măsură deplină prevederile legislației în vigoare față de agenții economici, care încalcă regulile vamale. Într-un șir de cazuri au fost adoptate decizii neîntemeiate de anulare a sancțiunilor și

penalităților în sumă totală de 1109,3 mii lei (S.A. „Moldcarton”, S.A. „Moldtelecom”, S.A. „Artima”).

La sancționarea agenților economici, care au comis contravenții vamale, birourile vamale nu respectă întocmai prevederile art.231 și 232 din Codul vamal nr.1149-XIV din 20.07.2000. Astfel, la BV Soroca, pentru nedeclararea în termen a mărfurilor în sumă totală de 423,5 mii lei, a fost aplicată o amendă de numai 1,4 mii lei, pe când art.232 din Codul vamal prevede sancțiuni de la 40 până la 100% din valoarea mărfurilor care au constituit obiectul contravenției. Încălcări ale modului de aplicare a sancțiunilor au fost stabilite și la BV Bălți, BV Rîbnița, BV Basarabeasca.

Nu s-au respectat întocmai prevederile articolelor indicate nici la BV Chișinău. Astfel, pentru nedeclararea în termen a mărfii importate în sumă de 365,7 mii lei (cu întârziere de 37 de zile), a fost sancționată persoana cu funcții de răspundere a Î.M. „Steaua-Reds” cu o amendă de 10 salarii minime – 180 lei (în loc de amenda de la 40% la 100% din valoarea mărfii), pe când firmei „Belmond-Exim”, care a declarat marfa în valoare de 33,5 mii lei, cu depășirea termenului de numai 3 zile, i-au fost aplicate sancțiuni în mărime de 40 la sută din valoarea mărfii.

La Biroul vamal Chișinău, în rezultatul recalculării TVA și penalității, efectuată pe parcursul anului 2002, penalitatea ce urma să fie achitată de Î.S. „Moldtranselectro” a fost micșorată neargumentat cu 6,4 mil. lei. Fapte de necalculare a penalității au fost admise și la alte birouri vamale (BV Bender – 144,9 mii lei; BV Rîbnița – 62,3 mii lei).

În anul 2002, în baza interpelării comisarului Comisariatului de poliție sect. Botanica, inspectorii secției economie și control financiar a BV Chișinău au efectuat un control de verificare la S.R.L. „Sidero”, în rezultatul căruia s-a constatat că facturile internaționale privind importul peștelui congelat nu corespund cu cele parvenite de la Interpol din Norvegia. Totodată, constatând falsificarea documentelor și diminuarea valorii în vamă cu 335,4 mii USD, au fost efectuate recalculări la suma drepturilor de import, în total de 814,4 mii lei, care până la momentul actual n-au fost încasate.

Ca rezultat al politicii fiscale neadecvate a Ministerului Finanțelor, care se manifestă prin emiterea diverselor scrisori explicative, cu toate că impozitarea cu TVA la cota zero, conform legislației în vigoare (art. 93 și 104 din Titlul III din Codul fiscal nr.1163-XIII din 24.04.97), se aplică numai la livrările de mărfuri și nicidecum la importul mărfurilor pe teritoriul republicii, în anul 2002, Departamentul Vamal a aplicat TVA la cota zero unor agenți economici, care importau mărfuri pentru beneficiarii proiectelor de asistență tehnică, realizate de către organisme internaționale. Astfel, în baza diferitor scrisori ale DV, pe parcursul anului 2002, la achitarea drepturilor de import au fost impozitate cu TVA la cota zero mărfurile importate de un șir de agenți economici, care n-au achitat TVA în sumă totală de 2358,3 mii lei.

Una din cauzele care a dus la micșorarea veniturilor vamale la BV Leușeni constă în micșorarea valorii în vamă declarată de agenții economici – importatori de mărfuri. În anul 2002 s-au declarat și s-au plătit impozite în

medie de la următoarele prețuri declarate, care sînt cu mult mai mici decît cele reale ale mărfurilor: mașini de spălat automat – 60-62 USD; aspiratoare de praf – 5-23 USD; monitoare pentru computere – 28-33 USD; cuptoare cu microunde – 13-34 USD; aparate video – 22-50 USD; televizoare cu diagonala ecranului pînă la 51 cm – 25-39 USD; televizoare cu diagonala ecranului de 51 cm – 32-52 USD; televizoare cu diagonala ecranului de 54-64 cm – 39-63 USD; televizoare cu diagonala ecranului mai mare de 72 cm – 72-148 USD.

Reieșind din declarațiile vamale de la BV Leușeni, din România (zona liberă Bacău) au fost importate carcase pentru televizoare, părți electronice și tuburi catodice. Însă analiza documentelor de transport (CMR) nu confirmă faptul transportării televizoarelor pe părți (în declarație – 1020 locuri, iar conform CMR – 510). Astfel, divizarea televizoarelor pe componente a dus la micșorarea costului unui televizor declarat în vamă pînă la 32 USD.

La BV Chișinău, avînd prețul de orientare stabilit de Departamentul Vamal la importul cărnii de pasăre dezosată congelată de 0,52 cenți (sau aproximativ 7 lei) pentru un kg, importatorii principali ai acestui produs declară marfa la prețul de orientare, alți agenți economici declară carnea de pasăre dezosată congelată la un preț mai scăzut. Astfel, în anul 2002, S.R.L. „Rezon” a declarat 150,6 tone de carne de pasăre, la prețul mediu de 4,9 lei pentru un kg, Î.M. „Interforum-M” - 95,7 tone de carne de pasăre, la prețul mediu de 4,4 lei, S.A. „Augur-Perla” - 526 tone de carne de pasăre, la prețul mediu de 5 lei etc.

Cazuri de determinare neunivocă a valorii în vamă diferitor agenți economici au fost admise și la Birourile vamale Rîbnița, Basarabeasca, Briceni etc.

Guvernul Republicii Moldova n-a stabilit lista de mărfuri care nu pot fi plasate în regim de admitere temporară, prevăzută de art.69 (2) din Codul vamal, fără plata drepturilor de import și Departamentul Vamal autorizează admiterea temporară a mărfurilor la discreția sa. Astfel, în octombrie 2002, BV Chișinău a autorizat S.R.L. „Rumeon” să plaseze în regim de admitere temporară cutiile de viteză auto în sumă de 77,3 mii lei, marfă care nu poate fi identificată la restituire și, în general, fiind instalată, nu poate fi reexportată. S.A. „Moldcarton” i s-a permis importul în regim de admitere temporară din Rusia a hîrtiei de șmirghel (3695 bucăți) în sumă de 216,8 mii lei. Î.M. “STAG” S.A i-a fost autorizat importul în regim de admitere temporară a 3856 cămăși din bumbac pentru bărbați etc.

Prin modificarea art.23 (Legea nr.990-XV din 18.04.02) din Codul vamal, au fost anulate depozitele vamale libere. Ca rezultat, DV urma să întreprindă măsuri concrete pentru ca agenții economici care depozitau bunuri materiale la depozitele vamale libere să le elibereze, cu schimbarea regimului vamal. Însă acțiunea colaboratorilor vamali s-a limitat numai la întocmirea, în comun cu reprezentanții Inspectoratului Fiscal de Stat pe mun. Chișinău, a actelor de inventariere a bunurilor materiale aflate la depozitele vamale libere. Ca urmare, pînă la momentul actual (timp de peste 10 luni), atît conducerea DV, cît și cea a IFPS nu s-au determinat privind soarta acestor bunuri materiale, valoarea cărora constituie 25,3 mil.lei.

Asupra acumulării veniturilor la buget au influențat negativ și un șir de încălcări comise de **alte instituții și agenți economici**.

La executarea hotărârii Judecătorei economice de circumscripție Chișinău, executorul judecătoresc a întreprins măsuri de executare silită, prin sechestrarea și vânzarea bunurilor materiale ale Î.M. „Unor-Gaz” S.R.L. în valoare de 23,1 mil.lei. Mijloacele financiare în suma indicată au fost repartizate conform art.414 și 419 din CPC: 1,1 mil.lei – pentru acoperirea cheltuielilor de executare și 22,0 mil.lei – pentru satisfacerea pretențiilor băncii comerciale. În pofida prevederilor Codului fiscal, în acest caz n-a fost calculată și n-a fost achitată la bugetul de stat TVA în sumă de 3,86 mil.lei.

S.A.”Pielart” a vândut Primăriei mun.Chișinău grădinița de copii nr.119 în valoare de 1936,9 mii lei. Din valoarea comercializată întreprinderea n-a calculat și n-a transferat la buget TVA în sumă de 322,8 mii lei. Cu toate că volumul vânzării din comercializarea obiectelor cumpărate de către stat în contul stingerii datoriilor istorice nu se impozitează cu TVA, S.A.”Pielart” a inclus TVA în valoarea reevaluată a grădinițelor de copii nr.2 și nr.87, care au fost transmise în contul stingerii datoriilor. Din acest motiv, valoarea de bilanț a imobilelor a fost majorată cu 1366,8 mii lei, cu această sumă neîntemeiat fiind stinse datoriile întreprinderii față de buget.

La Agenția Cadastru, Resurse Funciare și Geodezie s-a constatat că la efectuarea operațiunilor economice cu Î.I. „M.Ciuntu” în bugetul de stat n-a fost transferată TVA în sumă de 53,5 mii lei. S.R.L. „Bezanson” n-a prezentat dări de seama Serviciului Fiscal și n-a achitat impozite, din care numai valoarea TVA constituia 6,2 mil.lei. S.R.L. „Scorcontur” neîntemeiat a reflectat TVA la cota zero la livrările de mărfuri. Ca urmare, s-au efectuat restituiri neîntemeiate ale TVA din buget în sumă de 128,5 mii lei.

La A.S.P. „Selectia” venitul impozabil a fost diminuat cu 4359,0 mii lei. Ca rezultat, s-a micșorat cu 1314,0 mii lei și impozitul pe venit care urma să fie vărsat în bugetul de stat.

Un șir de agenți economici, desfășurând o activitate economică intensă, despre ce denotă rulajul operațiunilor efectuate pe conturile bancare, nu prezintă în organele fiscale dări de seamă, nu calculează și nu plătesc în buget impozite. Astfel, prin controlul selectiv la S.A. „Banca de Economii”, au fost stabilite 12 firme (S.R.L. „Retenalex”, S.R.L. „Savlonsor”, S.R.L. „Gorstag”, S.R.L. „Berubar-Lux”, S.R.L. „Astucescom”, S.R.L. „Simonix-Prim” ș.a.), care au primit pe conturile bancare 108,9 mil.lei, din care 86,1 mil.lei au fost transferați în numerar, care n-au calculat și n-au plătit în buget nici un bănuț. IFPS, fiind informat despre aceasta, n-a întreprins măsurile prevăzute pentru impozitarea acestor firme în conformitate cu prevederile Codului fiscal.

Cazuri de tănuire a veniturilor au fost stabilite și la firmele S.R.L. „Tienam-Prim” (182,4 mii lei) și S.R.L. „LBZ” (492,4 mii lei).

Departamentul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat, la vânzarea acțiunilor statului la Bursa de Valori, a restituit neîntemeiat unor agenți economici acțiuni în sumă de 273,4 mii lei și, totodată, n-a întreprins măsuri

pentru achitarea penalităților de către: BC „Energbank” S.A. – în sumă de 3011,6 mii lei, S.R.L. „Mac-Savaș” - de 106,9 mii lei, S.R.L. „Teves” - de 38,0 mii lei.

Nerespectînd prevederile art.90 din Codul fiscal, contabilitatea Departamentului Privatizării n-a calculat și n-a transferat la buget impozitul pe venit la sursa de plată în sumă de 96,4 mii lei.

Întreprinderii individuale „N.C.Dutco” nu i-au fost calculate și încasate penalități pentru neachitarea în termenele stabilite a acțiunilor statului în S.A. „Restaurant Basarabia” și a impozitului privat în suma totală de 191,1 mii lei.

Ministerul Finanțelor n-a efectuat analiza rezultatelor acțiunii actelor legislative și normative sub aspectul eficienței acordării scutirilor de impozitul pe venit agenților economici cu investiții străine. De asemenea scutiri nu beneficiază toți agenții economici respectivi, dar numai 19, din care: Î.M. "Green Hills Market", Î.M. "Wine International Project", Î.M. "Cricova-Acorex", BCA "Victoriabank", BCA "Mobiasbancă" etc. Conform datelor pe anul 2001 din declarațiile cu privire la impozitul pe venit, scutirile acordate în baza Legii cu privire la investițiile străine nr.998-XII constituie circa 52,0 mil.lei. Reieșind din situația reală în care se află bugetul de stat, asemenea facilități nu asigură atingerea scopului scontat.

Tălmăcirea și aplicarea neadecvată de către Direcția generală politică fiscală a Ministerului Finanțelor și Inspectoratul Fiscal Principal de Stat a legislației în vigoare referitor la activitatea întreprinderilor în regim „duty-free”, precum și trăgănarea de către Ministerul Finanțelor a adoptării unor decizii clare privind aplicarea accizelor și TVA la mărfurile aflate în regimul respectiv au determinat neîncasarea la buget numai de la 2 agenți economici (S.R.L "Moland Corporation" și S.R.L "DufreMol") a sumei de 5,5 mil.lei.

Încălcînd modul stabilit de restituire din buget a TVA, Colegiul Ministerului Finanțelor, printr-o decizie a sa, a obligat IFPS să restituie S.A. „Vismos” 3320,0 mii lei, cu nerespectarea prevederilor Regulamentului aprobat de însuși Ministerul Finanțelor.

2. Executarea părții de cheltuieli a bugetului de stat

a) Cheltuielile bugetului de stat

Prin Legea bugetului de stat pe anul 2002, **cheltuielile bugetului de stat** au fost inițial aprobate în mărime de **3907,4 mil.lei**, care ulterior, în urma unui șir de rectificări, au fost micșorate cu 213,5 mil.lei, constituind **3693,9 mil.lei**.

Neexecutarea părții de venituri cu 132,7 mil.lei a influențat negativ asupra finanțării cheltuielilor de la bugetul de stat, prevăzute pentru perioada gestionară. Executarea de casă a părții **de cheltuieli** a însumat **3555,6 mil.lei**, sau **96,3 la sută** față de prevederile anuale precizate, concomitent înregistrînd o creștere de 21 la sută față de nivelul executării cheltuielilor pe anul 2001. Ținînd cont de cheltuielile efectuate în sumă de 94,5 mil.lei, care n-au fost incluse în

planul de finanțare al anului 2002, de fapt procentul de executare a cheltuielilor a constituit **93,8 la sută**, iar soldul nefinanțat a însumat **232,8 mil. lei**.

Ministerul Finanțelor în general a finanțat cheltuielile reieșind din prioritățile stabilite prin Legea bugetului de stat pe anul 2002. În aspect funcțional nivelul finanțării cheltuielilor pentru sfera socială a fost mai înalt în comparație cu nivelul mediu de executare, și anume: ocrotirea sănătății – 97,8%, învățământ – 96,6%, cultură, artă și sport – 96,4%.

Instituțiile finanțate de la bugetul de stat, în scopul executării prevederilor art.34 din Legea bugetului de stat pe anul 2002, pe parcursul anului de gestiune, au micșorat datoriile creditoare cu 63,3 mil. lei și, la 31.12.02, soldul **datoriei creditoare** alcătuia **309,2 mil. lei**, din care 232 mil. lei, sau 75 la sută sînt datorii creditoare formate în urma nefinanțării alocațiilor prevăzute în buget de către Ministerul Finanțelor. Totodată, în Raportul Ministerului Finanțelor (nota explicativă) se menționează că datoriile creditoare ale instituțiilor finanțate de la bugetul de stat s-au micșorat cu 86,0 mil. lei. Diminuarea datoriilor a fost dedusă în urma excluderii datoriilor creditoare la salariu și la cotele de asigurări sociale de stat calculate pentru luna decembrie, ceea ce contravine prevederilor L.nr.847/96 și datelor Anexei nr.1 din Raportul sus-menționat.

În profilul autorităților publice centrale cele mai mari datorii creditoare au fost admise de către Ministerul Afacerilor Interne – 30,6 mil. lei, Ministerul Apărării – 20,0 mil. lei, Ministerul Justiției – 16,2 mil. lei, Ministerul Educației – 19,4 mil. lei, Ministerul Sănătății – 14,5 mil. lei etc.

În pofida faptului că instituțiile bugetare nu sînt finanțate integral în mărimea sumelor preconizate, Ministerul Finanțelor, la etapele prognozării și executării bugetului de stat, nu efectuează o analiză profundă a necesităților reale ale instituțiilor în mărfuri, bunuri materiale și prestări de servicii și nu ia în considerație stocurile de bunuri materiale și mărimea datoriilor debitoare. La finele anului 2002, **la depozitele instituțiilor** se aflau bunuri de **381,1 mil. lei**, iar suma **datoriei debitoare** constituia **63,1 mil. lei**, în timp ce cheltuielile efectuate în aceste scopuri pe parcursul anului de gestiune din contul bugetului de stat au alcătuit 318,9 mil. lei. Numai utilizarea stocurilor formate asigură necesitățile instituțiilor pe parcursul a 14 luni calendaristice.

Lipsa unui mecanism bine determinat de evidență a mijloacelor bugetului de stat destinate transferurilor în bugetul asigurărilor sociale de stat (BASS) a condiționat faptul că în Raportul Ministerului Finanțelor, la compartimentul transferurile la BASS, au fost admise unele incorectitudini.

Datorită faptului că Ministerul Finanțelor n-a verificat cheltuielile pentru plata pensiilor, indemnizațiilor și compensațiilor, efectuate din bugetul de stat, precum și datoriile dintre bugete pe parcursul ultimilor doi ani, datoriile debitoare ale CNAS, la 01.01.03, reflectate în darea de seamă prezentată Ministerului Finanțelor, au fost majorate cu 15,0 mil. lei, iar cele creditoare – cu 8,6 mil. lei. În consecință, la unele tipuri de cheltuieli Ministerul Finanțelor a alocat cu 3,3 mil. lei mai mult decît era necesar, în timp ce alte tipuri de cheltuieli au rămas nefinanțate – cu 111,6 mil. lei.

Continuă practica de finanțare a cheltuielilor neprevăzute de legea bugetului de stat pentru achitarea unor sume ce țin de executarea sentințelor judecătorești în favoarea persoanelor juridice și fizice cărora le-au fost încălcate drepturile financiare și cauzate prejudicii din vina factorilor de decizie din cadrul autorităților publice centrale. Astfel, în anul 2002, în așa mod au fost achitați 1,8 mil. lei, neprevăzuți în bugetul de stat și înregistrate titluri executorii în mărime de 40,9 mil. lei, contribuind la creșterea soldurilor de titluri executorii neachitate. Dacă la 01.01.02 la contul **Trezoreriei Centrale** existau **titluri executorii** în sumă de **35,3 mil. lei**, atunci la 01.01.03 acestea constituiau **70,6 mil. lei**.

În anul 2002, ministerul n-a asigurat executarea întocmai a unor articole prevăzute de legea bugetară anuală. Pe parcursul anului, la contul curent al Trezoreriei Centrale au fost acumulate mijloace de la vânzarea terenurilor în sumă de 5,7 mil. lei. Conform Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului nr.1308-XIII, mijloacele urmau a fi transferate la contul special al Guvernului, deschis în Banca Națională a Moldovei și utilizate în baza unui regulament aprobat de Guvern. Conducerea ministerului, nerespectând articolele 3 (5), 14 din legea nominalizată, n-a asigurat transferul mijloacelor în sumă de 5,7 mil. lei la contul Guvernului, utilizându-le la executarea cheltuielilor bugetului de stat.

Conform art.47 din Legea bugetului de stat pe anul 2002, ministerul a prevăzut stingerea datoriilor bugetului de stat față de bugetele UAT, formate pînă la 01.01.02 în sumă de 85,1 mil. lei, din contul veniturilor generale, cu reflectarea acestora doar în executarea de casă a bugetului de stat. De fapt, UAT au primit 83,6 mil. lei. Reflectarea acestor transferuri doar în executarea de casă a bugetului, fără înregistrarea lor în planul precizat al bugetului de stat și în evidența contabilă a Trezoreriei de Stat, a permis Ministerului Finanțelor majorarea artificială a executării bugetului la compartimentul respectiv cu 83,6 mil. lei. Potrivit Legii bugetului de stat pe anul 2002, au fost prevăzute: **transferuri** în fondul de susținere financiară a teritoriilor pentru nivelarea posibilităților financiare ale unităților administrativ-teritoriale (UAT) în sumă de **552,2 mil. lei**, în realitate fiind alocate **455,1 mil. lei** și **transferuri cu destinație specială** în sumă totală de **197,5 mil. lei**, fiind finanțate în mărime de **184,9 mil. lei**, formînd la 01.01.03 o **datorie** de **79,7 mil. lei**.

Ministerul Finanțelor, la prognozarea bugetului consolidat, precum și în procesul executării acestuia, nu ține cont de **soldurile** de mijloace bănești disponibile **la conturile bugetelor UAT**, care la 01.01.02 alcătuiau **84,8 mil. lei**, iar la 01.01.03 – **209,8 mil. lei**, mijloace care ar putea fi utilizate în alte scopuri de strictă necesitate.

Conform art.2 din Legea bugetului de stat pe anul 2002, **fondul de rezervă** al Guvernului a fost aprobat în sumă de **30,8 mil. lei**. Hotărârile emise în perioada gestionară au prevăzut efectuarea cheltuielilor în sumă de **27,9 mil. lei**. Totodată, au fost utilizate mijloace pentru executarea hotărârilor Guvernului adoptate și neexecutate în anii 1998-2001 în sumă totală de 2,7 mil. lei, ce contravine L. nr.847/96 și legilor bugetare anuale. S-au stabilit cazuri cînd

Ministerul Finanțelor a executat unele hotărâri cu încălcarea legislației. La 05.06.02, Guvernul Republicii Moldova a emis Hotărârea nr.710, prin care Cancelariei de Stat a Republicii Moldova urma să i se aloce mijloace financiare pentru procurarea spațiului locativ. Întru executarea hotărârii respective (în care nu era indicată suma concretă), ministerul, încălcând art.37 din L.nr.847-XIII din 24.05.96 și Regulamentul privind utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al Guvernului, aprobat prin L.nr.1228-XIII din 27.06.97, în lipsa devizului de cheltuieli, a aprobat planul de finanțare a Cancelariei de Stat la art.„Investiții capitale în construcția locuințelor” în mărime de 751,9 mii lei, potrivit căruia, în aceeași zi, aceste mijloace s-au transferat unei persoane fizice de la care s-a procurat un apartament. La executarea atât a H.G.nr.710 din 05.06.02, cât și a H.G.nr.760 din 14.06.02, ministerul n-a asigurat, prin intermediul organelor sale, controlul asupra operațiunilor economico-financiare. Ca rezultat, Cancelaria de Stat și Ministerul Justiției n-au reținut și n-au transferat la buget impozitul pe venit reținut la sursa de plată.

Potrivit Dării de seamă privind executarea bugetului de stat pe anul 2002, **deficitul de casă** al bugetului de stat a constituit **184,4 mil.lei**, sau cu 5,6 mil.lei mai puțin decât prevedea legea bugetară anuală. De menționat că la micșorarea deficitului a influențat includerea neîntemeiată a unor surse nepreconizate în sumă de 11,3 mil.lei, reflectarea cheltuielilor care n-au fost prevăzute de lege, la această grupă în mărime de 1,9 mil.lei, precum și diminuarea neîntemeiată a soldurilor de mijloace la începutul anului în sumă de 11,5 mil.lei. Ca rezultat, deficitul a fost micșorat cu 20,9 mil.lei.

Materialele reviziilor financiare ale devizelor de cheltuieli pe anul 2002 ale aparatelor ministerelor și departamentelor, efectuate de către Curtea de Conturi, au constatat că organele publice centrale, în majoritatea sa, continuă practica de utilizare a mijloacelor bugetare în volum ce depășește limitele aprobate, contrar destinației, precum și în scopuri neprevăzute în devizele de cheltuieli. Au fost constatate fapte de stabilire a salariilor de funcție, suplimentelor și adaosurilor mai mari decât cele prevăzute de legislația în vigoare, de folosire ilegală de către organele centrale a mijloacelor subdiviziunilor sale, precum și alte abateri și încălcări.

Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor (MTC), în a.2002, a continuat să folosească sursele financiare ale întreprinderilor subordonate pentru: energia electrică și termică, apă și canalizare în sumă de 49,0 mii lei, întreținerea transportului, deplasări peste hotare în mărime de 74,9 mii lei și, respectiv, 92,3 mii lei. Încalcând legislația în vigoare, ministerul n-a reflectat mijloacele obținute în darea de seamă.

Nerespectând actele legislative, ministerul, prin diferite solicitări, a impus întreprinderile subordonate de a-i acorda diferite ajutoare financiare. Mijloacele urmau a fi acumulate la un cont centralizat, pentru care ministerul, de comun acord cu Ministerul Finanțelor, în iulie 2002, a aprobat Regulamentul privind modul de formare și utilizare a mijloacelor extrabugetare provenite de la sponsorizări. În realitate acest fond n-a fost creat, iar mijloacele parvenite de la

întreprinderile subordonate au fost acumulate la contul Î.S. „Pentru exploatarea clădirii Ministerului” (Î.S.E.C.). Astfel, din sursele financiare ale Î.S. „Administrația de stat a drumurilor” pentru minister a fost procurată mobilă în sumă de 122,1 mii lei și 230,0 mii lei au fost folosite pentru îmbunătățirea condițiilor de trai ale fostului ministru dl A.Cuțov, reieșind din prevederile Hotărîrii Guvernului nr.711 din 05.06.02. De la S.A. „Moldtelecom”, Î.S. „Poșta Moldovei”, Î.S. „Inspectoratul de stat în comunicații” ș.a. a fost primită suma de 1759,5 mii lei, care de fapt a fost utilizată pentru completarea cardului ministrului – 517,5 mii lei, pentru reparația capitală a clădirii MTC – 926,5 mii lei, pentru reparația vilei – 22,5 mii lei etc.

Suma de 517,5 mii lei, primită în numerar în iulie-septembrie 2002 de pe card, a fost folosită la procurarea apartamentului în mun.Chișinău de la o persoană fizică, indicînd în contractul de vânzare-cumpărare prețul apartamentului de numai 53,0 mii lei. După ce apartamentul a fost luat sub sechestru de către Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a fost modificat contractul, indicîndu-se suma reală. Prin Hotărîrea Guvernului nr.246 din 10.03.03, apartamentul urma să fie transmis la balanța Cancelariei de Stat. Prevederile hotărîrii respective, la momentul finalizării controlului, nu erau executate.

Prin intermediul Î.S.E.C., la 25.09.02, S.A. „Crioconstrucția” (or.Criuleni) i s-au transferat 22,5 mii lei pentru reparația acoperișului blocului nr.2 al pensiunii pentru odihna familiilor din s.Holercani, deși această clădire nu este înregistrată la balanța ministerului, ci a Cancelariei de Stat. Mai mult decît atît, în lipsa actului de primire-predare a lucrărilor executate în prealabil, conform contului din 07.06.02, pensiunii, la solicitarea ministerului, de către Inspectoratul de stat în comunicații i s-au transferat 19,5 mii lei pentru cazarea ministrului dl A.Cuțov.

Cu toate că în anul 2002, din contul bugetului de stat, pentru întreținerea aparatului ministerului, au fost alocate mijloace în sumă de 1322,6 mii lei, MTC în aceeași perioadă de timp a dezafectat resursele financiare ale întreprinderilor subordonate în mărime de peste 2,3 mil.lei.

În pofida faptului că MTC a utilizat neregulamentar pentru necesitățile proprii mijloace suplimentare, pe unele alineate ale devizului de cheltuieli au fost admise supracheluieli de mijloace bugetare.

Ministerul n-a întreprins măsurile corespunzătoare de stingere a datoriilor creditoare, formate în anii precedenți, care la 01.01.03 au constituit 1069,3 mii lei, în majoritate acestea fiind datoriile față de întreprinderile subordonate pentru serviciile prestate și 22,6 mii lei – față de buget și Casa Națională de Asigurări Sociale.

Neexecutînd Hotărîrea Guvernului nr.38 din 17.01.02, n-au fost lichidate Administrația de Stat a Transportului Auto și Naval (ASTAN) și Administrația de Stat a Poștei și Comunicațiilor, în legătură cu ce ministerul a generat cheltuieli neargumentate pentru serviciile telefonice în mărime de 125,8 mii lei, pentru remunerarea muncii conducătorului și contabilului-șef ai ASTAN în sumă de 31,2 mii lei.

Pentru întreținerea aparatului **Ministerului Industriei**, cheltuielile bugetului de stat, în anul 2001, au constituit 1772,4 mii lei, în anul 2002 – 1734,0 mii lei, în timp ce pînă la reorganizare aparatul Ministerului Industriei și Energeticii era finanțat la nivel de 1450,0 mii lei.

Încălcînd legislația în vigoare, ministerul a folosit pentru amenajarea teritoriului materiale de construcție în sumă de 106,0 mii lei, procurate din contul mijloacelor financiare ale unor întreprinderi subordonate.

Contabilitatea ministerului n-a efectuat verificarea stării decontărilor. Datoriile debitoare, la 01.01.03, au constituit 60,8 mii lei, iar cele creditoare – 231,5 mii lei, inclusiv cu termenul de prescripție expirat – 157,9 mii lei.

În anul 2002, **Ministerul Justiției**, încălcînd Hotărîrea Guvernului nr.129 din 15.02.2000, în baza ordinului ministrului, a format suplimentar în cadrul ministerului o subdiviziune din 14 persoane. Cheltuielile pentru remunerarea muncii angajaților acestei direcții și contribuțiile la bugetul asigurărilor sociale de stat în sumă de 147,7 mii lei, nefiind prevăzute în devizul de cheltuieli al aparatului ministerului, s-au efectuat din contul mijloacelor alocate pentru întreținerea judecătoriilor.

Pe parcursul a.2001, în rezultatul depășirii plafonului de finanțare a cheltuielilor pentru remunerarea muncii avocaților numiți din oficiu, ministerul a admis supracheltuieli în mărime de 281,6 mii lei, formîndu-se noi datorii creditoare în sumă de 557,4 mii lei. La 01.01.03, suma datoriei creditoare pentru remunerarea muncii avocaților numiți în oficiu constituia 967,3 mii lei.

Persoanele cu funcții de răspundere ale Departamentului Instituțiilor Penitenciare, pe parcursul anilor 2001-2002, au utilizat mijloace bugetare în sumă totală de 325 mii lei destinate pentru retribuirea muncii la efectuarea cheltuielilor pentru procurarea rechizitelor de birou, obiectelor de mică valoare, medicamentelor etc., achitarea compensațiilor bănești în schimbul echipamentului prevăzut pentru colaboratorii departamentului, precum și pentru compensarea a 80 la sută din costul foilor de tratament, procurate de către unii colaboratori, pentru cheltuielile de protocol etc.

Folosirea mijloacelor bugetare contrar destinației, reflectarea incorectă a cheltuielilor de casă, au dus la denaturarea datelor din dările de seamă ale instituțiilor subordonate și ale departamentului.

În sistemul Departamentului continuă practica de eliberare a mijloacelor bănești în numerar, care în a.2001 au constituit 258,5 mii lei, în a.2002 – 282,6 mii lei.

Din contul bugetului de stat, în perioada anilor 2001-2002, a fost finanțată Î.S. „Baza centrală de aprovizionare tehnico-materială” în sumă totală de 372,9 mii lei, inclusiv pe a.2002 – 212,0 mii lei. De menționat că baza este o întreprindere la autogestiune, care activează cu succes, profitul nerepartizat al căreia, la 01.01.03, a alcătuit 145,9 mii lei.

La **Ministerul Afacerilor Interne** (MAI) și subdiviziunile sale teritoriale continuă practica de stabilire majorată a categoriilor de salarizare, de denaturare a calculelor salariilor, adaosurilor și suplimentelor la salariul angajaților militari și civili. Ca rezultat, în a.2002, au fost achitate nejustificat salarii în sumă totală de 379,0 mii lei, inclusiv 228,0 mii lei – de la bugetul de stat și 151,0 mii lei – de la bugetele locale.

În conformitate cu Legea bugetului de stat pe anul 2002, MAI i-au fost prevăzute mijloace bugetare pentru asigurarea cu pensii în sumă de 52535,9 mii lei, efectiv s-au cheltuit 57915,9 mii lei, supracheltuielile la 01.01.03 constituind 5380,0 mii lei. Această depășire este rezultatul recalculării pensiilor, în baza H.G. nr.738 din 02.08.99, care nu se referă la militari, ci la persoanele asigurate cu pensii de la bugetul asigurărilor sociale de stat. Ca rezultat, în perioada anilor 1999-2002, au fost admise supraplăți la achitarea pensiilor în sumă de 6021,9 mii lei, inclusiv de 1746,6 mii lei – în anul 2002.

Instituțiile subordonate au admis supracheltuieli în sumă totală de 2,6 mil.lei, inclusiv Direcția poliției transporturi – 1,7 mil.lei, Inspectoratul de poliție jud.Chișinău – 0,8 mil.lei etc.

Pe parcursul anului 2002, MAI n-a transferat la buget 1,4 mil.lei, obținuți de la realizarea mărfurilor confiscate în perioada anilor 1993-2002.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS) și subdiviziunile acestuia, pe parcursul anului 2002, au admis supracheltuieli de mijloace bugetare în sumă de 706,0 mii lei, au utilizat contrar destinației mijloace financiare publice în mărime de 81,0 mii lei, iar suma mijloacelor alocate din buget și dezafectate timp de peste 30 de zile, la 01.01.03, a constituit circa 407,3 mii lei.

Ministerul a admis cheltuieli neacoperite cu surse financiare, ceea ce a contribuit la formarea datoriilor creditoare care, la 01.01.03, au însumat 2358,6 mii lei. La aceeași dată, datoriile debitoare au constituit 1715,0 mii lei, inclusiv datoriile Centrului republican experimental protezare, ortopedie și reabilitare – 870,0 mii lei. La 01.01.03, s-au înregistrat datoriile creditoare formate din contul tuturor surselor de finanțare în sumă totală de 2791,0 mii lei, iar datoriile debitoare – 2834,4 mii lei.

Departamentul pentru utilizarea forței de muncă, care este ordonatorul mijloacelor fondului de șomaj, pe parcursul anului 2002, pentru crearea locurilor noi de muncă și organizarea lucrărilor publice, a fost finanțat doar cu 2,5 la sută din mijloacele preconizate, pentru acordarea ajutorului de șomaj – 43,2 la sută, în timp ce pentru întreținerea Serviciului de stat pentru utilizarea forței de muncă s-au finanțat mijloace în mărime de 97,1 la sută.

În contradicție cu legislația în vigoare, Departamentul a încheiat cu S.R.L. „Nippon-teh” un contract privind procurarea echipamentului tehnic în sumă de 1,1 mil.lei, ce a permis firmei să folosească în rulajul său mijloace financiare în sumă de 360,3 mii lei mai mult de 30 de zile.

Încălcări analogice au fost comise și de către conducerea Fondului republican de susținere socială a populației – mijloacele dezafectate la 01.01.03 constituiau circa 260,0 mii lei.

Conducerea Î.S. „Centrul republican experimental protezare, ortopedie și reabilitare” n-a asigurat utilizarea rațională și eficientă a mijloacelor bugetare alocate în anul 2002. Astfel, 3,4 mil. lei au fost imobilizați la procurarea surplusului de materie primă, iar 1,2 mil. lei constituiau datoriile agenților economici față de Centru.

Departamentul Situații Excepționale, contrar prevederilor H.G. nr.298-8 din 26.05.93, în anii 2001-2002, a admis cheltuieli nelegitime în sumă de 71,6 mii lei pentru stabilirea sporurilor la salariile de funcție ale unor categorii de colaboratori.

O parte din cheltuielile aparatului central al Departamentului (108,1 mii lei) au fost suportate de către subdiviziunile acestuia, fapt care a determinat denaturarea datelor privind cheltuielile reale ale Departamentului și formarea economiei artificiale a fondului de remunerare a aparatului central.

Și la unele subdiviziuni ale Departamentului au fost stabilite încălcări ale legislației în vigoare.

Încălcări ale modului stabilit de utilizare a mijloacelor bugetare au fost depistate și în cadrul Ministerului Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului, Ministerului Afacerilor Externe, Departamentului Standardizare și Metrologie, Departamentului Statistică și Sociologie, Departamentului Vamal, Serviciului Fiscal de Stat, Academiei de Științe a Republicii Moldova etc.

b) Bugetele unităților administrativ-teritoriale

Bugetele unităților administrativ-teritoriale (UAT), ca parte componentă a bugetului consolidat și a bugetului public național, au fost administrate în anul 2002 de consiliile UAT (aprobarea bugetelor) și de prefectii numiți de Guvern în teritorii (executarea bugetelor județene).

Conform deciziilor consiliilor UAT, în bugetele precizate ale UAT la partea de venituri s-au prevăzut acumulări în mărime de 2342,9 mil. lei, inclusiv: (1) venituri proprii virate direct și integral – 884,6 mil. lei (37,8%); (2) mijloace speciale – 150,0 mil. lei (6,4%); (3) defalcări, potrivit normativelor procentuale stabilite prin legea bugetară anuală de la veniturile generale de stat – 582,6 mil. lei (24,9%); (4) transferuri de la bugetul de stat – 719,7 mil. lei (30,7%); (5) granturi – 6,0 mil. lei (0,2%).

În anul 2002, la părțile de venituri și cheltuieli ale bugetelor UAT, atât aprobate cât și precizate, în baza indicațiilor Ministerului Finanțelor, n-au fost incluse sumele de la stingerea datoriilor bugetului de stat la transferurile preconizate pentru anul 2001 față de bugetele locale în mărime totală de 83,6 mil. lei. Neincluderea acestor sume în părțile de venituri și cheltuieli ale bugetelor UAT permite ordonatorilor de credite să utilizeze aceste mijloace la

discreția proprie, deoarece consiliile UAT practic sînt înlăturate de la distribuirea lor, iar includerea acestora numai în executarea de casă majorează neîntemeiat îndeplinirea părților de venituri și cheltuieli. Astfel, din această cauză, în anul 2002, executarea părții de venituri a bugetelor UAT a fost mărită de la 100,4% pînă la 104,0% (+3,6%), iar a părții de cheltuieli – de la 95,4% pînă la 98,7% (+3,3%). Conform metodei stabilite de Ministerul Finanțelor privind reflectarea datoriilor la transferurile pentru a.2001, UAT, neexecutînd partea de venituri a bugetelor, au raportat despre îndeplinirea acestui indicator (județele Cahul, Chișinău, Edineț, Lăpușna, Orhei, Tighina, Ungheni; UTA Găgăuzia).

La aprobarea bugetelor, UAT nu în toate cazurile au ținut cont de prevederile legislației în vigoare privind echilibrul bugetar, cînd părțile de venituri și cheltuieli trebuiau să fie echilibrate. Astfel, în bugetul UTA Găgăuzia s-a prevăzut depășirea cheltuielilor asupra veniturilor cu 6,1 mil. lei, iar la bugetul mun. Chișinău – depășirea veniturilor asupra cheltuielilor – cu 27,5 mil. lei. Pe parcursul a.2002, odată cu introducerea unor modificări și precizări în părțile de venituri și cheltuieli, au fost dezechilibrate încă 3 bugete ale UAT. Ca rezultat, bugetele acestor 5 UAT prevedeau un deficit bugetar de 47,2 mil. lei, inclusiv județele: Orhei – 2,5 mil. lei, Ungheni – 12,1 mil. lei, Taraclia – 1,0 mil. lei; UTA Găgăuzia – 2,6 mil. lei, mun. Chișinău – 29,0 mil. lei.

Majoritatea UAT n-au asigurat încasarea deplină în bugetele proprii a plăților calculate de către agenții economici. Restanțele acestora, la 01.01.03, au constituit 500,5 mil. lei, iar în comparație cu 01.01.02 s-au majorat cu 64,6 mil. lei.

Din suma totală a restanțelor agenților economici față de bugetele UAT, în baza diferitor acte legislative, n-a fost încasată suma de 91,3 mil. lei în legătură cu prolongarea termenelor de vărsare a plăților, inclusiv prin încheierea de acorduri-memorandum cu Consiliul Creditorilor – 80,2 mil. lei.

În anul 2002, Ministerul Finanțelor n-a achitat în măsură deplină bugetelor UAT sumele prevăzute spre transfer de la bugetul de stat. Astfel, datoria bugetului de stat față de bugetele UAT la finele anului, la transferurile din fondul de susținere financiară a teritoriilor, a constituit 67,0 mil. lei, iar la alocațiile prevăzute pentru finanțarea investițiilor capitale – 12,6 mil. lei.

Cheltuielile bugetelor UAT au fost precizate în sumă de 2390,1 mil. lei, însă, ținînd cont de stingerea în a.2002 a datoriilor bugetului de stat la transferurile pentru a.2001, acestea constituiau 2473,7 mil. lei, executarea de casă – 2359,7 mil. lei și cheltuielile efective – 2230,0 mil. lei.

În anul 2002, datoriile creditoare ale bugetelor UAT s-au micșorat cu 210,5 mil. lei, la 01.01.03 însumînd 474,8 mil. lei. Din suma totală a micșorării datoriilor creditoare ale bugetelor UAT – 147,8 mil. lei constituie datoriile la penalitățile și sancțiunile calculate instituțiilor finanțate de la bugetele respective și nevirate la bugetul asigurărilor sociale de stat la 01.07.02, care au fost anulate în baza art.24¹ din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2002.

Componența datoriilor creditoare ale bugetelor UAT, la 1 ianuarie 2003, includea datorii la: retribuirea muncii – 79,1 mil. lei, contribuții la bugetul

asigurărilor sociale de stat – 121,3 mil.lei, plata mărfurilor și serviciilor – 94,8 mil.lei, investițiile capitale – 20,8 mil.lei, alte cheltuieli – 158,8 mil.lei.

Surse însemnate ale bugetelor UAT sînt dezafectate prin formarea diferitor datorii debitoare, care în pofida micșorării lor în a.2002 cu 3,0 mil.lei au constituit la finele anului 39,3 mil.lei. Prin comiterea de lipsuri și delapidări, de la bugetele UAT au fost dezafecțați 7,3 mil.lei, din care persoanelor culpabile le sînt atribuite de instanțele de judecată numai 0,5 mil.lei.

Planificarea necalitativă a părților de venituri și cheltuieli ale bugetelor UAT a cauzat introducerea pe parcursul anului a multiplelor modificări și precizări, cu toate că neîndeplinind planurile de cheltuieli aprobate, la sfîrșitul anului, s-au format solduri de mijloace financiare disponibile în sumă de 209,8 mil.lei, ceea ce este cu 125,0 mil.lei mai mult față de anul precedent.

Din 12 bugete ale UAT Curtea de Conturi, în a.2002, a supus controlului 11 bugete (cu excepția bugetului UTA Găgăuzia).

Bugetul județului Bălți, pe anul 2002, a fost stabilit la venituri și cheltuieli*, ținînd cont de precizările efectuate pe parcursul anului, în mărime de 265,9 mil.lei.

La partea de venituri au fost preconizate acumulări de la: (1) veniturile proprii, virate direct și integral în bugetul județului – 92,7 mil.lei (34,9%), (2) încasările de mijloace speciale obținute din executarea lucrărilor, prestarea serviciilor sau din alte activități desfășurate contra plată de către instituțiile finanțate de la bugetul județului – 17,7 mil.lei (6,6%), (3) defalcări, conform normativelor procentuale stabilite prin legea bugetară anuală, de la veniturile generale de stat – 109,3 mil.lei (41,1%), (4) transferuri de la bugetul de stat – 46,2 mil.lei (17,4%).

Executarea de casă a părții de venituri a constituit 291,4 mil.lei, inclusiv: (1) veniturile proprii – 104,8 mil.lei (+12,1 mil.lei față de planul aprobat), (2) mijloacele speciale – 17,2 mil.lei (-0,5 mil.lei), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 125,7 mil.lei (+16,4 mil.lei), (4) transferurile de la bugetul de stat – 43,7 mil.lei (-2,5 mil.lei).

Partea de cheltuieli a bugetului județului Bălți a fost executată în sumă de 261,6 mil.lei, sau la nivel de 98,4 la sută față de mărimea prevăzută. Cheltuielile efective au constituit 238,4 mil.lei, datoriile creditoare, fiind micșorate cu 25,4 mil.lei, la 01.01.03 însumau 35,5 mil.lei. La această dată, soldul disponibil de mijloace financiare la bugetul județului a constituit 39,6 mil.lei.

În a.2002, datoriile debitoare s-au micșorat cu 236,2 mii lei și, la 01.01.03, constituiau 2144,6 mii lei, inclusiv datoria de 132,0 mii lei cu termenul de prescripție expirat.

Consiliul județean, în anul 2002, a acordat la 22 de primării credite bugetare în sumă de 1076,2 mii lei și garanții pentru primirea de credite de la băncile comerciale în sumă de 800,0 mii lei. Volumul creditelor și garanțiilor

* părțile planificate de venituri și cheltuieli ale bugetelor UAT au fost majorate cu sumele primite în a.2002 în contul datoriilor bugetului de stat la transferurile pentru a.2001

acordate a depășit nivelul de 5% din volumul veniturilor proprii ale primăriilor respective. Opt comune n-au efectuat rambursarea creditelor primite anterior în termenele stabilite. La 01.01.03, datoria a 59 de comune și a 6 orașe pentru creditele bugetare primite a constituit 19,1 mil.lei.

Elaborarea, aprobarea și executarea bugetelor, care fac parte din sinteza bugetului județului Bălți, în a.2002, a avut loc cu încălcări și devieri de la prevederile legale. Astfel, însuși bugetul județean Bălți a fost adus de Consiliul județean în corespundere cu Legea bugetului de stat pe anul 2002 cu o întârziere de 2,5 luni. Totodată, bugetul județului și bugetul județean n-au fost date publicității. Din 82 de primării, 20 n-au asigurat executarea părții de venituri a bugetelor aprobate în sumă totală de 2162,9 mii lei, 17 au încheiat anul financiar cu deficit. Din cauza prognozzării necalitative a veniturilor și cheltuielilor, pe parcursul anului, primăriile județului au introdus 39 de modificări în bugetele aprobate și 186 de precizări – în devizele de cheltuieli. Pe 3 devize finanțate de la bugetul județean au fost admise supracheluieli în mărime de 231,6 mii lei.

Prin întreținerea nelegitimă a 17,5 unități de personal, schimbarea denumirii a 9 funcții, mărirea la 16 angajați a categoriilor de salarizare, conferirea neîntemeiată a gradelor de calificare la 24 de funcționari publici, s-au efectuat plăți ilicite în sumă de 164,9 mii lei.

Consiliul județean Bălți, neasigurând rambursarea costului a 3 apartamente în sumă de 269,0 mii lei, procurate din contul mijloacelor bugetului județean și privatizate neîntemeiat de foștii colaboratori ai Comisariatului de poliție Bălți, în decembrie 2002 a mai suportat cheltuieli neefective în mărime de 90,0 mii lei pentru procurarea încă a unui apartament pentru colaboratorii Serviciului de Informații și Securitate.

Bugetul județului Cahul, pe anul 2002, a fost stabilit la venituri și cheltuieli, ținând cont de modificările operate, în mărime de 121,2 mil.lei.

La partea de venituri a bugetului au fost preconizate acumulări de la: (1) veniturile proprii – 32,0 mil.lei (26,4%), (2) mijloacele speciale – 7,1 mil.lei (5,8%), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 26,6 mil.lei (22%), (4) transferurile de la bugetul de stat – 55,5 mil.lei (45,8%).

Executarea de casă a părții de venituri a constituit 118,5 mil.lei, sau 97,8 la sută din suma planificată, din care: (1) veniturile proprii – 35,2 mil.lei (+3,2 mil.lei față de cele planificate), (2) mijloacele speciale – 4,9 mil.lei (-2,2 mil.lei), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 27,8 mil.lei (+1,2 mil.lei), (4) transferurile de la bugetul de stat – 50,6 mil.lei (-4,9 mil.lei). Bugetul județului n-a primit de la bugetul de stat 4,9 mil.lei, inclusiv din fondul de susținere financiară a teritoriilor – 4,3 mil.lei și pentru investițiile capitale finanțate din bugetul de stat – 0,6 mil.lei.

În anul 2002, din 50 de tipuri de venituri preconizate spre încasare, planul a fost îndeplinit doar pe 34 de tipuri. Astfel, impozitul funciar pe terenurile cu destinație agricolă n-a fost acumulat în mărime de 755,8 mii lei, impozitul funciar pe terenurile cu altă destinație decât cea agricolă – 75,3 mii lei,

mijloacele speciale – 2205,3 mii lei, аренда pe terenurile cu o altă destinație decît cea agricolă – 214,3 mii lei etc.

Cheltuielile efectuate în anul 2002 de către instituțiile finanțate de la bugetul județului Cahul au constituit 111,1 mil.lei, cheltuielile de casă – 116,5 mil.lei, din care 5,5 mil.lei au fost utilizați pentru acoperirea datoriilor creditoare formate în anii precedenți. La finele a.2002, datoriile creditoare au constituit 10,8 mil.lei, totodată, în datorii debitoare fiind dezafecți 1,9 mil.lei.

În anul 2002, conducătorii unităților administrativ-teritoriale subordonate, prefectura și Consiliul județean, Direcția generală finanțe, nerespectînd prevederile Legii privind finanțele publice locale, n-au asigurat colectarea deplină a veniturilor conform termenelor stabilite, în legătură cu ce planul de finanțare a măsurilor prevăzute în bugetele unităților administrativ-teritoriale a fost asigurat la nivel de numai 97,8 la sută. N-a fost asigurată rambursarea în decursul anului bugetar a împrumuturilor acordate primăriilor din bugetul județean, care la începutul a. 2002 constituiau 473,6 mii lei, iar la finele anului – 113,2 mii lei.

Încălcînd prevederile actelor normative, Consiliul județean a luat decizia de remunerare a dlui I.Hîncu, reprezentantul județului în sectorul Cantemir, printr-o indemnizație lunară de 900 lei, achitîndu-i-se în a. 2002 suma de 9,9 mii lei. Asupra acestei încălcări a legislației Curtea de Conturi a atras atenția anterior Consiliului județean, cerînd rambursarea în bugetul județean a sumei de 16,8 mii lei, plătită neîntemeiat în a.2001, cerință care a rămas neexecută.

În anul 2002, Consiliul județean a prevăzut din contul bugetului județean cheltuieli de finanțare a lucrărilor efectuate pentru instituțiile nefinanțate de la acest buget (reparația sediului local al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției), alocînd pentru ele 238,5 mii lei (reparația sediului prefecturii jud.Cahul). Totodată, transferurile cu destinație specială pentru reparația curentă și capitală a instituțiilor finanțate de la bugetul județean și lucrările de gazificare n-au fost efectuate conform planului de finanțare.

În anul 2002, din 44 de primării din județ, 24 n-au asigurat executarea părții de venituri a bugetelor aprobate, 13 au încheiat anul financiar cu depășirea cheltuielilor asupra veniturilor. Prognozarea necalitativă a veniturilor și cheltuielilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale din județ, deși au fost efectuate multiple modificări și precizări ale bugetelor locale, a dus la formarea la finele anului a soldurilor de mijloace bugetare neutilizate în mărime de 8,2 mil.lei.

Bugetul județului Chișinău, pe anul 2002, la venituri și cheltuieli, ținînd cont de modificările și precizările efectuate, a fost stabilit în mărime de 220,1 mil.lei.

Formarea părții de venituri a fost prevăzută din următoarele surse: (1) veniturile proprii – 42,9 mil.lei (19,5%), (2) mijloacele speciale – 7,6 mil.lei (3,4%), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 41,5 mil.lei (18,9%), (4) transferurile de la bugetul de stat – 128,1 mil.lei (58,2%).

Executarea de casă a veniturilor bugetului județului Chișinău a constituit 218,4 mil. lei, sau 99,2 la sută față de mărimea planificată, inclusiv: (1) veniturile proprii – 52,7 mil. lei (+9,8 mil. lei față de plan), (2) mijloacele speciale – 5,5 mil. lei (-2,1 mil. lei), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 46,7 mil. lei (+5,2 mil. lei), (4) transferurile de la bugetul de stat – 113,5 mil. lei (-14,6 mil. lei).

Bugetul județului în anul 2002 n-a beneficiat de 14,6 mil. lei prevăzuți în bugetul de stat: în calitate de transferuri pentru susținerea financiară a teritoriilor – 13,7 mil. lei și pentru investițiile capitale finanțate de la bugetul de stat – 0,9 mil. lei.

La 01.01.03, restanțele agenților economici la plățile față de bugetul județului constituiau 54,3 mil. lei.

Din 91 de primării amplasate pe teritoriul județului, 8 n-au asigurat îndeplinirea părții de venituri a bugetelor aprobate, 7 au încheiat anul financiar cu depășirea cheltuielilor asupra veniturilor.

Partea de cheltuieli a bugetului județului a fost executată în sumă de 204,6 mil. lei, sau la nivel de 93,0%. Cheltuielile efective au constituit 194,5 mil. lei. Pe parcursul a.2002, datoriile creditoare s-au micșorat cu 10,8 mil. lei și au constituit la finele anului 20,9 mil. lei. La 01.01.03, soldul mijloacelor bănești disponibile ale bugetului județului alcătuiau 22,3 mil. lei.

Prin formarea datoriilor debitoare la sfârșitul anului au fost dezafectate mijloace financiare în sumă de 5,2 mil. lei.

La aprobarea și executarea bugetelor județean și ale primăriilor județului au fost comise un șir de încălcări și devieri de la prevederile actelor legislative. Bugetul județean n-a fost aprobat în termenele stabilite de lege. Consiliul județean, la aprobarea transferurilor de la bugetul județean bugetelor locale, n-a respectat modalitatea legală de calculare și stabilire a acestora, admițând cazuri de aprobare unor primării a transferurilor neargumentate. Cheltuielile pentru învățământ în județ au fost calculate și distribuite cu aplicarea normativelor pentru întreținerea unui elev din partea statului neaprobate de Consiliul județean. Ordonatorii de credite ai bugetului județului pe unele articole au admis supracheltuieli în sumă totală de 3,6 mil. lei. Consiliul județean a efectuat din contul bugetului județean cheltuieli neprevăzute în buget în sumă de 2,0 mil. lei.

Lipsa controlului din partea Direcției generale finanțe asupra utilizării mijloacelor financiare alocate din bugetul de stat cu titlu de transferuri cu destinație specială pentru investiții capitale a cauzat trecerea la cheltuieli de către primăria Vorniceni, fără prezentarea documentelor justificative, a mijloacelor financiare în sumă de 750,0 mii lei pentru construcția gazoductului Strășeni-Vorniceni. În dările de seamă ale primăriilor Horești și Zîmbreni la investițiile capitale au fost înregistrate datorii creditoare nejustificate în sume de 105,1 mii lei și, respectiv, 18,3 mii lei.

Din contul alocațiilor prevăzute pentru Direcția generală învățământ, tineret și sport, a fost distribuită primăriilor din județ, pentru reparații capitale, suma de 4887,7 mii lei, din care 4257,5 mii lei s-au repartizat neîntemeiat primăriilor conform deciziilor biroului permanent al Consiliului județean.

Direcția arhitectură, construcții și urbanism a Consiliului județean nu dispune de toate documentele justificative care ar confirma executarea lucrărilor în instituțiile bugetare din contul mijloacelor financiare cu destinație specială, alocate din bugetul județean. La momentul controlului (01.04.03), lipseau actele de recepție a lucrărilor executate la reparația instituțiilor din învățământ, dar finanțate de către Direcția generală finanțe, în sumă de 1397,8 mii lei.

În baza deciziei Consiliului județean, fără nici un suport juridic, din contul transferurilor de la bugetul de stat bugetului județean, au fost stinse datoriile istorice ale primăriilor Băcioi (73,3 mii lei) și Brăila (32,2 mii lei) față de S.A. „Vinăria Bardar” în sumă totală de 105,5 mii lei. Primăriile respective nu făceau parte din componența județului Chișinău, ci din componența altor UAT.

Prin efectuarea plăților în prealabil pe un termen mai mare de 30 de zile diferitor agenți economici (S.R.L. „Miveron Com”, S.A. „Vinuri-Ialoveni”, S.R.L. „Agroviacom” etc.), în anul 2002, temporar au fost dezafectate mijloace din bugetul județean în sumă de 395,5 mii lei.

N-au fost întreprinse măsuri pentru determinarea dreptului de proprietate asupra clădirii administrative a Consiliului județean și asupra altor bunuri din or.Ialoveni în valoare de 3543,3 mii lei, înregistrate în evidența contabilă a Consiliului județean, dar care, conform actului de primire-predare între Ministerul Justiției și Departamentul Privatizării și Administrării Proprietății de Stat, fără consimțământul Consiliului județean, au fost transmise în gestiune economică Ministerului Justiției.

În lipsa calculelor și confirmării necesității de testare a utilajului electric la instituțiile preșcolare din județ, de către Consiliul județean și biroul permanent al Consiliului județean, Direcției generale învățământ, tineret și sport a jud.Chișinău în 3 rate i-au fost alocați 500,0 mii lei. Din suma respectivă Direcția a transferat direct S.R.L. „Servenerg” 496,2 mii lei, pentru testările la instituțiile preșcolare din județ. O parte din lucrări (în sumă de 299,4 mii lei), conform actelor întocmite, au fost efectuate în perioada când firma nu dispunea de licența respectivă de executare a lucrărilor nominalizate. Mai mult decât atât, unii ordonatori de credite ai primăriilor din teritoriu (Strășeni) nu confirmă executarea lucrărilor de către firmă menționată.

În componența datoriilor debitoare și creditoare ale bugetului județean sînt incluse datoriile neidentificate și în lipsa documentelor justificative ale fostelor executive raionale. În evidența contabilă a fostei „Biblioteci Bardar” sînt înregistrate datoriile creditoare în sumă de 1,9 mil.lei. De asemenea, lipsește argumentarea documentară a datoriei de 0,3 mil.lei față de S.A. „Moldova”, formată prin cesiune de datorii de la S.R.L. „Iulinat”.

În primăria Strășeni au fost stabilite cazuri de neîncasare a plății pentru folosirea terenurilor proprietate publică aferente obiectelor privatizate și întreprinderilor private în sumă de 21,9 mii lei și de majorare a lucrărilor de construcție în sumă de 37,7 mii lei.

Bugetul județului Edineț, pe anul 2002, la venituri și cheltuieli, ținând cont de modificările și precizările efectuate, a fost stabilit în sumă de 151,3 mil. lei.

În calitate de surse de formare a părții de venituri au fost prevăzute: (1) venituri proprii – 46,8 mil. lei (30,9%), (2) mijloace speciale – 7,9 mil. lei (5,2%), (3) defalcări de la veniturile generale de stat – 29,7 mil. lei (19,7%), (4) transferuri de la bugetul de stat – 66,9 mil. lei (44,2%).

Executarea de casă a părții de venituri a bugetului județului a constituit la: (1) veniturile proprii – 46,0 mil. lei (-0,8 mil. lei față de cele planificate), (2) mijloacele speciale – 6,8 mil. lei (-1,2 mil. lei), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 30,9 mil. lei (+1,2 mil. lei), (4) transferurile de la bugetul de stat – 62,7 mil. lei (-4,2 mil. lei). În total, în a.2002, în partea de venituri au fost acumulați 146,4 mil. lei, sau 96,8 la sută față de suma stabilită. Din transferurile de la bugetul de stat prevăzute pe a.2002 bugetul județului n-a primit suma de 4,2 mil. lei, inclusiv 3,7 mil. lei – din fondul de susținere financiară a teritoriilor și 0,5 mil. lei – investiții capitale. În rezultatul neîndeplinirii planului de încasări pe 4 tipuri de impozite, bugetul a ratat venituri în sumă de 2,9 mil. lei.

Partea de cheltuieli a bugetului județului Edineț a fost executată în sumă de 141,3 mil. lei, sau la nivel de 93,4 la sută față de mărimea preconizată. Cheltuielile efective au constituit 125,0 mil. lei. Datoriile creditoare s-au micșorat cu 19,4 mil. lei și au constituit la finele anului 35,5 mil. lei. La 01.01.03, soldul disponibil de mijloace financiare ale bugetului județului a alcătuit 10,1 mil. lei.

La elaborarea, aprobarea și executarea bugetelor județean și ale primăriilor din teritoriu s-au comis încălcări și devieri de la legislația în vigoare. Astfel, din 76 de primării amplasate pe teritoriul județului, 30 n-au asigurat executarea părții de venituri a bugetelor aprobate, 17 primării, nerespectând prevederile legale despre echilibrul bugetar, au încheiat anul cu un deficit total de 1,9 mil. lei. La planificarea statelor pentru ramura ocrotirii sănătății nu s-a ținut cont de numărul de vizite, numărul de zile-pat și normativele de deservire a populației de către un medic. Ca rezultat, personalul a fost mărit cu 164 de unități, pentru care în anul 2002 au fost utilizați neîntemeiat 444,0 mii lei.

Ordonatorii de credite ai bugetului județean n-au respectat prevederile legale privind distribuirea mijloacelor financiare cu destinație specială primite din bugetul de stat, netransferând primăriei Ocnița 297,0 mii lei, pentru achitarea energiei termice consumate.

La acordarea împrumuturilor din bugetul județean primăriilor din teritoriu n-a fost respectată limita de 5% din veniturile proprii, fiind alocate peste această limită împrumuturi bugetare în sumă de 595,0 mii lei. În rezultatul utilizării neeficiente a creditului comercial în sumă de 2 mil. lei, angajat în a.2000, bugetul județean a suportat cheltuieli neîntemeiate în sumă de 911,0 mii lei, inclusiv în a.2002 – 400,0 mii lei.

Neaducerea organigramelor Consiliului județean și ale subdiviziunilor sale în conformitate cu organigramele-tip, încălcarea modalității stabilite de conferire a gradelor de calificare funcționarilor publici, precum și nerespectarea

prevederilor legale la acordarea ajutorului material au dus la efectuarea plăților ilicite în sumă de 55,3 mii lei.

Consiliul județean, încălcând prevederile actelor legislative în vigoare, în a.2002 a adoptat un șir de decizii de efectuare a cheltuielilor în sumă totală de 4,0 mil.lei, în lipsa surselor de acoperire.

Din vina ordonatorilor de credite ai bugetului județean și instituțiilor finanțate de la acest buget, în a.2002, pe unele articole din devizele aprobate, au fost admise supracheluieli în sumă totală de 1,6 mil.lei.

Bugetul județului Lăpușna, la venituri și cheltuieli, ținând cont de modificările și precizările efectuate, a fost stabilit în sumă de 168,4 mil.lei.

La partea de venituri au fost preconizate încasări de la: (1) veniturile proprii – 41,6 mii lei (24,7%), (2) mijloacele speciale – 9,4 mil.lei (5,6%), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 25,4 mil.lei (15,1%), (4) transferurile de la bugetul de stat – 92,0 mil.lei (54,6%).

Executarea de casă a părții de venituri a constituit 160,1 mil.lei (95,1%), inclusiv: (1) veniturile proprii – 45,0 mil.lei (+3,4 mil.lei față de cele planificate), (2) mijloacele speciale – 8,4 mil.lei (-1,0 mil.lei), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 25,2 mil.lei (-0,2 mil.lei), (4) transferurile de la bugetul de stat – 81,5 mil.lei (-10,5 mil.lei). Neexecutarea părții de venituri a bugetului a avut loc din cauza că Consiliul județean, prefectura județului, un șir de primării din județ n-au asigurat încasarea deplină în bugetele respective a veniturilor pe 21 de tipuri de impozite și plăți din 45 de tipuri preconizate în sumă de 4,6 mil.lei. Prognozarea încasărilor pe tipuri de impozite și plăți a fost neîntemeiată și ca urmare nivelul executării lor a variat considerabil.

Bugetul județean n-a beneficiat de 10,5 mil.lei prevăzuți în bugetul de stat pe a.2002 ca transferuri pentru susținerea financiară (10,1 mil.lei) și ca alocații pentru finanțarea investițiilor capitale (0,4 mil.lei).

Neîncasarea în măsură deplină a părții de venituri a avut ca consecință neasigurarea cu surse financiare a măsurilor planificate spre finanțare din bugetul județului. Executarea de casă a bugetului a constituit 147,3 mil.lei (87,5%), sau mai puțin cu 21,1 mil.lei decât suma planificată. Cheltuielile efective au constituit 139,9 mil.lei. Datoriile creditoare s-au micșorat cu 12,1 mil.lei și au alcătuit la finele anului 10,9 mil.lei. La 01.01.03, soldul mijloacelor disponibile era de 17,8 mil.lei.

La elaborarea, aprobarea și executarea bugetului județului de către Consiliul județean, consiliile comunelor și orașelor au fost comise un șir de încălcări și devieri de la legislația în vigoare. Astfel, din 63 de consilii locale, 11 au aprobat bugetele respective cu întârziere, 36 n-au asigurat în măsura deplină formarea părții de venituri a bugetelor aprobate, 11 n-au asigurat echilibrul bugetar, încheind anul financiar cu depășirea cheltuielilor asupra veniturilor. În a.2002 a fost admisă creșterea restanțelor agenților economici față de bugetul județului cu 4,7 mil.lei, care la finele anului constituia 48,2 mil.lei. Finanțarea cheltuielilor sub aspect funcțional s-a efectuat neuniform și neproportional. În bugetul județean au fost incluse cheltuieli în sumă de 4,1 mil.lei, fără calculele și

argumentele respective. La planificarea veniturilor și cheltuielilor pe mijloacele speciale nu s-a ținut cont de soldurile de la începutul anului în sumă de 623,7 mii lei, precum și de datoriile debitoare de 195,1 mii lei. În rezultatul comiterii unor încălcări la retribuirea muncii angajaților Consiliului județean au fost achitate plăți neîntemeiate în sumă de 25,6 mii lei.

Conducerea Consiliului județean, la încheierea a 12 contracte de arendă, încălcând prevederile legii bugetare anuale, a ratat venituri de mijloace speciale în sumă de 26,4 mii lei, aplicând, totodată, tarife neaprobat de Consiliul județean.

Bugetul județului Orhei, pe anul 2002, ținând cont de modificările și precizările efectuate, a fost stabilit la venituri în sumă de 162,8 mil.lei și la cheltuieli în sumă de 165,3 mil.lei. Aprobarea bugetului cu depășirea cheltuielilor asupra veniturilor în mărime de 2,5 mil.lei contravine legislației în vigoare, care prevede că bugetele UAT se elaborează fără deficit (echilibrate).

Conform bugetului aprobat, în partea de venituri erau preconizate încasări de la: (1) veniturile proprii – 38,0 mil.lei (23,3%), (2) mijloacele speciale – 7,7 mil.lei (4,7%), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 25,2 mil.lei (15,5%), transferurile din bugetul de stat – 91,9 mil.lei (56,5%).

Executarea de casă a părții de venituri a constituit 160,1 mil.lei (98,3 la sută), sau suma planificată n-a fost îndeplinită cu 2,7 mil.lei. (1) Veniturile proprii încasate au constituit 41,0 mil.lei (+3,0 mil.lei față de cele planificate), (2) mijloacele speciale – 6,3 mil.lei (-1,4 mil.lei), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 31,4 mil.lei (+6,2 mil.lei), (4) transferurile de la bugetul de stat – 81,4 mil.lei (-10,5 mil.lei). Cauzele principale ale neexecutării părții de venituri a bugetului constau în neacumularea mijloacelor speciale de către instituțiile finanțate de la bugetul județean și bugetele primăriilor în sumă de 1,3 mil.lei și în netransferarea de la bugetul de stat a mijloacelor financiare prevăzute de Legea bugetului de stat pe anul 2002 în calitate de susținere financiară – 9,9 mil.lei și ca finanțare a investițiilor capitale – 0,6 mil.lei.

Partea de cheltuieli a bugetului a fost executată în mărime de 150,7 mil.lei (91,2%), sau suma prevăzută n-a fost îndeplinită cu 14,6 mil.lei. Cheltuielile efective au constituit suma de 143,0 mil.lei. Datoriile creditoare s-au micșorat cu 15,4 mil.lei și au alcătuit la finele anului 9,7 mil.lei. Mijloacele bugetului județului, disponibile la 01.01.03, au constituit 15,7 mil.lei. Pentru acoperirea depășirii cheltuielilor asupra veniturilor prevăzute de la bugetul aprobat în a.2002 au fost angajate credite comerciale în sumă de 2,5 mil.lei, care n-au fost rambursate pînă la finele anului.

La elaborarea, aprobarea și executarea bugetelor județean și ale primăriilor din teritoriu au fost comise unele încălcări și devieri. Astfel, din 74 de primării amplasate pe teritoriul județean, 67 n-au respectat termenele stabilite de aprobare a bugetelor respective, 45 n-au asigurat îndeplinirea părții de venituri a bugetelor aprobate, o primărie n-a asigurat echilibrul bugetar, încheind anul financiar cu depășirea cheltuielilor asupra veniturilor.

În legătură cu faptul că Direcția generală finanțe, la elaborarea proiectelor bugetelor de diferite niveluri, n-a utilizat norme unice pe fiecare ramură, nu s-au calculat și nu s-au aprobat transferuri de susținere financiară a primăriilor: Telenești – 209,4 mii lei, Șoldănești – 434,0 mii lei, Rezina – 21,4 mii lei. Totodată, primăriei mun.Orhei i-au fost calculate și alocate transferuri din bugetul județean cu 891,7 mii lei mai mult.

La elaborarea și aprobarea bugetului județean Consiliul județean a emis decizii de aprobare a unor cheltuieli, în lipsa studiului și argumentărilor respective despre necesitatea acestora. Astfel, au fost aprobate alocații în sumă de 300,0 mii lei pentru compensarea prețului caselor confiscate în perioada represiunilor politice, în lipsa listei persoanelor beneficiare și a documentelor respective.

În componența cheltuielilor pentru serviciile de stat cu destinație specială s-au aprobat alocații pentru întreținerea biroului teritorial de evidență și documentare a populației în sumă de 187,0 mii lei (finanțate fiind 168,7 mii lei), deși actele normative în vigoare prevăd că Departamentul Tehnologii Informaționale își desfășoară activitatea din contul mijloacelor proprii și parțial din contul bugetului de stat.

Consiliul județean a aprobat suma de 150,0 mii lei ca contribuții destinate pentru finanțarea proiectului „Crearea Centrului ecologic județean Orhei”. La momentul controlului, suma nominalizată a fost trecută neîntemeiat la cheltuieli, însă fiind neutilizată se păstra pe contul trezorerial al Agenției teritoriale ecologice.

Din bugetul de stat, prin intermediul bugetului județean, primăria Cucuruzeni a primit transferuri cu destinație specială în sumă de 654,1 mii lei pentru lucrările de construcție și montaj executate la școala din s.Sirota. Lucrările executate și finanțate au fost trecute la cheltuieli, fără a fi luat la evidență obiectul construcției.

La 07.12.02, Consiliul județean Orhei a procurat din mijloacele bugetului județean două unități de transport în sumă de 168,0 mii lei, încălcând Legea achiziției de mărfuri și servicii pentru necesitățile statului. Unul din aceste automobile – „GAZ-3110 Volga” a fost transmis gratuit la balanța prefecturii jud.Orhei, care este finanțată de la bugetul de stat prin intermediul Cancelariei de Stat.

Bugetul județului Soroca, pe anul 2002, ținând cont de modificările și precizările efectuate, a fost stabilit la venituri și cheltuieli în mărime de 148,0 mil. lei.

Ca surse de formare a părții de venituri au fost preconizate: (1) venituri proprii – 47,6 mil. lei (32,2%), (2) mijloace speciale – 5,8 mil. lei (3,9%), (3) defalcări de la veniturile generale de stat – 35,6 mil. lei (24%), transferuri de la bugetul de stat – 59,0 mil. lei (39,9%).

Executarea de casă a părții de venituri a constituit 148,2 mil. lei (100,1%), inclusiv: (1) veniturile proprii – 47,7 mil. lei (+0,1 mil. lei față de cele planificate), (2) mijloacele speciale – 4,7 mil. lei (-1,1 mil. lei), (3) defalcările de

la veniturile generale de stat – 42,4 mil.lei (+6,8 mil.lei), transferurile de la bugetul de stat – 53,4 mil.lei (-5,6 mil.lei). Deși partea de venituri a fost executată integral, pe 5 tipuri de plăți în buget n-au fost acumulați 6,3 mil.lei. Bugetul județului, de asemenea, n-a beneficiat de transferurile de la bugetul de stat prevăzute pentru a.2002 în sumă de 5,6 mil.lei, inclusiv pentru susținerea financiară a teritoriilor – 5,3 mil.lei, pentru investițiile capitale – 0,3 mil.lei.

Partea de cheltuieli a bugetului județului a fost executată în sumă de 140,2 mil.lei (94,7%), cheltuielile efective constituind 127,6 mil.lei. Datoriile creditoare s-au micșorat cu 16,9 mil.lei și au alcătuit la finele anului 13,3 mil.lei, inclusiv la retribuirea muncii – 3,8 mil.lei, contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat – 2,9 mil.lei, plata mărfurilor și serviciilor – 4,8 mil.lei.

La executarea bugetelor județean și ale primăriilor din județ au fost comise unele încălcări și devieri de la legislația în vigoare. Astfel, 28 de primării n-au asigurat îndeplinirea părții de venituri a bugetelor aprobate în sumă totală de 1,6 mil.lei. Încălcând prevederile legislației în vigoare, Consiliul județean a garantat băncilor comerciale rambursarea creditelor angajate de primăriile din județ peste plafonul stabilit de 5% de la veniturile proprii. Soldul împrumuturilor acordate din bugetul județean bugetelor locale, nerambursate la finele anului 2002, a constituit 3,3 mil.lei.

Din lipsa de control din partea ordonatorilor de credite asupra volumului și calității lucrărilor executate la reparația școlilor, bugetului județului i-au fost cauzate pagube în sumă de 192 mii lei.

Pe unele articole din clasificarea bugetară s-au admis supracheltuieli în sumă totală de 136,2 mii lei.

Suma mijloacelor bugetare dezafectate în datorii debitoare s-a majorat în a.2002 cu 2,5 mil.lei și a constituit la finele anului 5,8 mil.lei.

Bugetul județului Tighina, pe anul 2002, ținând cont de modificările și precizările efectuate, a fost stabilit la venituri și cheltuieli în sumă de 98,8 mil.lei.

În partea de venituri a bugetului județului au fost preconizate acumulări de la: (1) veniturile proprii – 26,0 mil.lei (26,3%), (2) mijloacele speciale – 5,3 mil.lei (5,4%), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 11,9 mil.lei (12%), (4) transferurile de la bugetul de stat – 55,6 mil.lei (56,3%).

Executarea părții de venituri a bugetului județului a constituit 95,5 mil.lei (96,7%), inclusiv: (1) veniturile proprii – 27,0 mil.lei (+1,0 mil.lei față de cele planificate), (2) mijloacele speciale – 4,8 mil.lei (-0,5 mil.lei), (3) defalcările de la veniturile generale de stat – 14,1 mil.lei (+2,2 mil.lei), (4) transferurile de la bugetul de stat – 49,6 mil.lei (-6,0 mil.lei). La elaborarea părții de venituri a bugetului județean nu s-a ținut cont de suprafața totală a terenurilor agricole, nefiind inclusă în calcul impozitarea a 546 ha de terenuri agricole. De asemenea, în calcul n-au fost incluse în genere 3 tipuri de venituri. În legătură cu neacumularea încasărilor planificate la un șir de impozite (funciar, pe venituri, bunuri imobile) și mijloace speciale, în bugetul județului n-au fost acumulate mijloace financiare în sumă de 5,2 mil.lei. Bugetul județului n-a beneficiat de

6,0 mil.lei – transferuri de la bugetul de stat, inclusiv în calitate de susținere financiară a teritoriilor – 5,7 mil.lei și investiții capitale – 0,3 mil.lei.

Partea de cheltuieli a bugetului Tighina a fost executată în mărime de 92,3 mil.lei (93,4%). Cheltuielile efective au constituit 86,5 mil.lei. Datoriile creditoare în a.2002 s-au micșorat cu 7,8 mil.lei și au alcătuit la finele anului 12,8 mil.lei.

La elaborarea, aprobarea și executarea bugetelor județean și ale primăriilor din teritoriu au fost comise unele încălcări și devieri de la legislația în vigoare. Astfel, din 43 de primării amplasate pe teritoriul județului, 31 n-au aprobat bugetele respective în termenele stabilite de lege, 17 n-au asigurat îndeplinirea părții de venituri a bugetelor aprobate, 10 n-au asigurat echilibrul bugetar, încheind anul financiar cu depășirea cheltuielilor asupra veniturilor.

În profilul articolelor bugetare în total pe județ au fost admise supracheltuieli în mărime de 2,1 mil.lei.

La 01.01.03, datoriile pe împrumuturile bugetelor locale, nerestituite bugetului județean, constituiau 552,0 mii lei, inclusiv cu termenul de rambursare expirat – 418,0 mii lei.

Primăria Chircăiești în a.2002 n-a întocmit și n-a prezentat Direcției generale finanțe devizul de venituri și cheltuieli pe mijloacele extrabugetare, n-a efectuat înregistrarea în evidența contabilă a investițiilor în valoare de 4,4 mil.lei, primite din Danemarca pentru construcția conductei de aprovizionare cu apă potabilă, precum și a contribuției populației din localitate la construcția obiectului nominalizat în sumă de 352 mii lei. Totodată, contrar actelor normative în vigoare, o parte din aceste sume (317 mii lei) a fost cheltuită nu prin Trezoreria teritorială Căușeni, dar prin depunerea în numerar la contul de decontări al S.A. „Turnul”, deschis în BCA „Moldindconbank”. Nerespectând prevederile Legii contabilității, valoarea sistemului de aprovizionare cu apă deja finalizat n-a fost luat la balanța primăriei, dar în baza unui contract a fost transmis asociației obștești „DANCHIR”, fără plată.

În a.2002, datoriile debitoare s-au majorat cu 0,8 mil.lei, iar suma totală dezafectată în datorii debitoare la finele anului a constituit 3,4 mil.lei.

Bugetul județului Ungheni, pe anul 2002, ținând cont de modificările și precizările efectuate, a fost stabilit la venituri în sumă de 161,5 mil.lei și la cheltuieli în sumă de 173,6 mil.lei. Stabilirea bugetului județului cu depășirea cheltuielilor asupra veniturilor cu 12,1 mil.lei contravine Legii privind finanțele publice locale, care prevede pentru UAT aprobarea bugetelor echilibrate.

Conform bugetului stabilit, erau preconizate spre încasare: (1) venituri proprii – 29,5 mil.lei (18,3%), (2) mijloace speciale – 5,6 mil.lei (3,5%), (3) defalcări din veniturile generale de stat – 30,3 mil.lei (18,7%), (4) transferuri de la bugetul de stat – 96,1 mil.lei (59,5%).

Executarea de casă a părții de venituri a bugetului județului Ungheni a constituit 153,4 mil.lei (95,0%), inclusiv: (1) veniturile proprii – 31,5 mil.lei (+2,0 mil.lei față de cele planificate), (2) mijloacele speciale – 5,0 mil.lei (-0,6 mil.lei), (3) defalcările din veniturile generale de stat – 31,8 mil.lei (+1,5

mil.lei), (4) transferurile de la bugetul de stat – 85,1 mil.lei (-11,0 mil.lei). În a.2002, bugetul județului n-a beneficiat de transferuri din partea bugetului de stat, prevăzute pentru susținerea financiară a teritoriilor, în sumă de 9,6 mil.lei și pentru investiții capitale – 1,4 mil.lei. În a.2002, restanțele agenților economici la plățile față de bugetul județului s-au majorat cu 5,4 mil.lei și au constituit la finele anului 39,0 mil.lei.

Partea de cheltuieli a bugetului județului a fost executată în mărime de 159,0 mil.lei (91,6%), sau cu 14,6 mil.lei mai puțin decât suma planificată. Cheltuielile efective au însumat 158,3 mil.lei. Datoriile creditoare s-au micșorat cu 24,4 mil.lei și au constituit la finele anului 24,8 mil.lei. Bugetul județului a fost executat cu un deficit bugetar în sumă de 5,6 mil.lei.

La elaborarea, aprobarea și precizarea bugetelor județean și ale primăriilor amplasate în județ au fost comise încălcări și devieri de la legislația în vigoare. Astfel, din 56 de primării, 37 n-au aprobat bugetul în termenul stabilit, 29 n-au asigurat îndeplinirea părții de venituri a bugetelor aprobate, 7 n-au asigurat echilibrul bugetar, încheind anul financiar cu depășirea cheltuielilor asupra veniturilor în sumă totală de 15,3 mil.lei.

În bugetul județean n-au fost asigurate încasări pe diferite tipuri de impozite față de cele planificate în sumă totală de 598,0 mii lei. Totodată, au fost încasate venituri de la 8 tipuri de impozite și plăți neplanificate în sumă totală de 1731,0 mii lei. La elaborarea bugetului județului și stabilirea relațiilor cu bugetul de stat Direcția generală finanțe n-a ținut cont de numărul real de copii din județ, în legătură cu ce din bugetul de stat pentru susținerea financiară a teritoriilor au fost transferați cu 2,1 mil.lei mai mult. Instituțiile finanțate de la bugetul județean pe unele articole ale clasificăției bugetare au admis supracheltuieli în sumă de 0,8 mil.lei. Bugetul județean pe a.2002 a fost executat cu un deficit bugetar de 4,3 mil.lei.

Repartizarea transferurilor din bugetul de stat pentru susținerea financiară a teritoriilor a fost neuniformă și neechitabilă între primăriile județului. Astfel, 11 primării au primit aceste transferuri în mărime de 100%, iar 15 – în medie de numai 70 la sută, primăria or. Călărași – de numai 40 la sută.

În a.2002, Consiliul județean, prefectura de comun cu primăria mun. Ungheni, în lipsa suportului financiar, au contractat de la diferite instituții financiare credite în sumă de 5,0 mil.lei; 1,0 mil.dol.SUA și 220,0 mii EURO.

La 01.01.03, Direcția generală finanțe, încălcând prevederile legislației în vigoare, a acordat împrumuturi bugetare la 6 primării din județ în sumă totală de 8,7 mil.lei, inclusiv primăriilor care aveau la început de an sold nerambursat la asemenea împrumuturi.

O parte din mijloacele bugetului județului (4,9 mil.lei), inclusiv ale bugetului județean (2,4 mil.lei), sînt dezafectate în datorii debitoare.

Bugetul județului Taraclia, pe anul 2002, ținînd cont de modificările operate, a fost aprobat la venituri în mărime de 30,8 mil.lei, iar la cheltuieli – în mărime de 31,8 mil.lei.

În partea de venituri spre acumulare au fost preconizate încasări de la: veniturile proprii – 10,2 mil. lei (33,1%), mijloacele speciale – 2,3 mil. lei (7,5%), defalcările din veniturile generale de stat – 4,1 mil. lei (13,3 %), transferurile de la bugetul de stat – 14,2 mil. lei (46,1%).

Din sursele planificate în partea de venituri în realitate au fost acumulați 31,4 mil. lei, inclusiv: venituri proprii – 12,1 mil. lei (+1,9 mil. lei), mijloace speciale – 1,9 mil. lei (-0,4 mil. lei), defalcări din veniturile generale de stat – 3,7 mil. lei (-0,4 mil. lei), transferuri de la bugetul de stat – 13,7 mil. lei (-0,5 mil. lei).

La formarea părții de venituri a bugetului județului Târgu Jiu în încasări nu s-a inclus impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător, reținut la sursa de plată – 972,5 mii lei, arenda pentru terenurile cu destinație agricolă – 81,9 mii lei, mijloacele speciale – 374,8 mii lei. De la 8 tipuri de venituri în bugetul județului n-au fost acumulate venituri prevăzute în planul precizat în mărime de 2,3 mil. lei.

Încălcându-se prevederile Regulamentului cu privire la mijloacele extrabugetare ale instituțiilor publice, la prognozarea veniturilor de la mijloacele speciale formate de instituțiile finanțate de la bugetul județean în componența veniturilor și cheltuielilor pe spitalul județean a fost inclusă neîntemeiat valoarea mărfurilor (medicamentelor) din farmacii în mărime de 675,0 mii lei.

Acumulările veniturilor proprii peste sumele preconizate s-au efectuat pe fundalul creșterii restanțelor față de buget ale agenților economici din teritoriu, ceea ce demonstrează existența unor rezerve esențiale care necesită să fie luate în considerație la prognozarea pe viitor a părții de venituri a bugetului județului. Astfel, în anul 2002, aceste restanțe au crescut cu 0,3 mil. lei și, la 01.01.03, au constituit 5,3 mil. lei.

Nu toate primăriile și consiliile locale au asigurat încasarea veniturilor preconizate. Din 10 primării amplasate în județ, 6 n-au îndeplinit partea de venituri a bugetelor aprobate. Nivelul mediu de executare a bugetelor comunelor la venituri a constituit 92,7 la sută, fapt ce s-a răsfrânt negativ asupra finanțării măsurilor prevăzute de bugetele aprobate.

În anul 2002, instituțiile finanțate de la bugetul județului Târgu Jiu au înregistrat cheltuieli efective în sumă de 27,4 mil. lei, efectuând, totodată, cheltuieli de casă în mărime de 29,2 mil. lei, din care o parte au fost utilizate la acoperirea datoriilor creditoare de la începutul anului. La finele a.2002, datoriile creditoare au constituit 5,5 mil. lei, iar mijloacele financiare dezafectate în datorii debitoare – 1,4 mil. lei.

Asigurând executarea de casă a bugetului județului la nivel de 94,3 la sută, Direcția generală finanțe n-a respectat principiul proporționalității la finanțarea cheltuielilor pe compartimente. Astfel, cheltuielile la „Serviciile de stat cu destinație generală” au fost finanțate la nivel de 102,8 la sută, iar la compartimentul „Învățământul” – doar la nivel de 97,2 la sută, „Ocrotirea sănătății” – 96,7 la sută, „Gospodăria comunală ...” – 94,7 la sută.

Ordonatorii de credite ai instituțiilor bugetare n-au respectat în toate cazurile limitele de cheltuieli aprobate, admițând supracheluieli pe articole în sumă totală de 0,2 mil. lei.

Pentru întreținerea a 8 unități de personal, neprevăzute de organigrama și statele-tip ale aparatului și direcțiilor Consiliului județean, precum și din alte cauze au fost efectuate cheltuieli neîntemeiate în sumă totală de 62,0 mii lei.

Analiza procesului de elaborare, aprobare și executare a bugetului județean și bugetelor primăriilor amplasate în județ demonstrează existența unui șir de încălcări și neajunsuri. Astfel, din 10 primării situate în județ, 3 n-au aprobat bugetele proprii în termenele stabilite de legislație, 4 au aprobat bugete neechilibrate, 5 au încheiat anul bugetar 2002 cu deficit.

Acoperirea deficitului bugetului județului Taraclia pe a.2002 a avut loc prin angajarea unor împrumuturi în mărime de 2,0 mil.lei, din care spre finele anului a rămas nerambursată suma de 1,0 mil.lei, cu toate că soldul real al mijloacelor disponibile, la 01.01.03, ținând cont de depășirea reală a veniturilor asupra cheltuielilor (2,9 mil.lei) și de creditele angajate și rambursate în a.2002, constituia 1,2 mil.lei.

Bugetul municipiului Chișinău, pe a.2002, ținând cont de modificările și precizările efectuate, a fost stabilit la venituri în mărime de 776,8 mil.lei, iar la cheltuieli – de 805,8 mil.lei. Depășirea cheltuielilor asupra veniturilor cu 29,0 mil.lei contravine Legii privind finanțele publice locale, care prevede pentru UAT aprobarea bugetelor echilibrate.

În partea de venituri a bugetului municipiului Chișinău au fost preconizate spre încasare: (1) venituri proprii – 439,7 mil.lei (56,6%), (2) mijloace speciale – 68,0 mil.lei (8,7%), (3) defalcări din veniturile generale de stat – 216,6 mil.lei (27,9%), (4) transferuri de la bugetul de stat – 52,5 mil.lei (6,8%).

Executarea de casă a părții de venituri a bugetului municipiului a constituit 800,3 mil.lei (103,0 %), inclusiv: (1) veniturile proprii – 450,2 mil.lei (+10,5 mil.lei față de cele planificate), (2) mijloacele speciale – 59,6 mil.lei (-8,4 mil.lei), (3) defalcările din veniturile generale de stat – 241,2 mil.lei (+24,6 mil.lei), (4) transferurile de la bugetul de stat – 49,3 mil.lei (-3,2 mil.lei).

În a.2002 n-au fost întreprinse măsuri energice în vederea micșorării restanțelor agenților economici la plățile în buget, care în acest an au crescut cu 35,7 mil.lei și au constituit la finele anului 457,9 mil.lei. La aceeași dată, datoriile agenților economici față de buget la penalitățile și sancțiunile aplicate au alcătuit 942,7 mil.lei. În acest an bugetul municipiului Chișinău n-a beneficiat de transferuri de la bugetul de stat pentru investiții capitale în sumă de 3,1 mil.lei, prevăzute în bugetul de stat pentru a.2002.

Partea de cheltuieli a bugetului municipiului pe a.2002 a fost executată în mărime de 802,4 mil.lei (99,6%). Primăria mun.Chișinău n-a executat nici prevederile Legii bugetului de stat pe anul 2002, care stipulau stingerea datoriilor creditoare formate la 01.01.02 din contul finanțării a.2002, nici ale deciziei Consiliului municipal Chișinău (primită cu derogarea de la legea sus-menționată), care prevedea micșorarea datoriilor creditoare cu 25% din contul finanțării a.2002. Astfel, încălcând această decizie a Consiliului municipal Chișinău, primăria a admis cheltuieli suplimentare în mărime de 46,8 mil.lei, cheltuielile efective constituind 764,7 mil.lei. Depășirea cheltuielilor efective în

profilul unor articole față de limitele aprobate a constituit 22,4 mil.lei. În total supracheltuieli față de devizele aprobate au admis Departamentul transport public și căi de comunicație – 7,2 mil.lei și Asociația de gospodărire a spațiilor verzi mun.Chișinău – 6,8 mil.lei. Admiterea supracheltuielilor de către instituțiile respective este rezultatul faptului că Consiliul municipal Chișinău, permițând prin deciziile sale majorarea volumelor de lucrări efectuate de aceste instituții, n-a asigurat acoperirea financiară a lor, nemodificând planurile respective de finanțare. Datoria bugetului municipiului Chișinău față de Asociația de gospodărire a spațiilor verzi mun.Chișinău a alcătuit la 01.01.03 – 18,4 mil.lei.

La elaborarea, aprobarea și executarea bugetelor municipal Chișinău și ale primăriilor din componența municipiului au fost comise încălcări și devieri de la legislația în vigoare. Astfel, din 17 primării, care fac parte din componența municipiului Chișinău, 15 n-au aprobat bugetele respective în termenele stabilite de lege, 3 n-au asigurat îndeplinirea părții de venituri a bugetelor aprobate, 3 n-au asigurat echilibrul bugetar, încheind anul financiar cu depășirea cheltuielilor asupra veniturilor.

Primăria or.Vatra și or.Cricova n-au transferat, conform legislației în vigoare, 330,0 mii lei și, respectiv, 107,0 mii lei în Fondul de susținere financiară a teritoriilor, sume acoperite din bugetul municipal Chișinău în lipsa deciziei Consiliului municipal.

La valorificarea investițiilor capitale Direcția construcții capitale a admis utilizarea contrar destinației a sumei de 319,8 mii lei, care a fost lăsată neîntemeiat Direcției ca plată pentru serviciile intermediare la procurarea unui lot de autobuze „Icarus”. Tot la valorificarea resurselor alocate pentru investițiile capitale au fost efectuate cheltuieli în plus din cauza majorării tarifelor de salarizare a constructorilor față de actele normative în vigoare, precum și a valorii lucrărilor efectuate în sumă totală de 371,0 mii lei. În baza deciziei Consiliului municipal, Primăria mun.Chișinău, în pofida hotărârilor precedente ale Curtii de Conturi, a admis și în a.2002 cheltuieli neefective și iraționale în sumă de 6,0 mil.lei, transmise fără rambursare în calitate de ajutor financiar Băncii municipale pentru acoperirea pierderilor admise de ultima. Actualmente băncii nominalizate i-a fost retrasă licența de activitate.

Pentru finanțarea a 7 subdiviziuni cu un efectiv din 180 de unități de personal, în cadrul Departamentului relații cu publicul, în a.2002, din bugetul mun.Chișinău au fost efectuate cheltuieli în sumă de 3,7 mil.lei, din care direct din buget – 1,9 mil.lei și prin intermediul Departamentului cultură, ca plată pentru serviciile prestate de aceste subdiviziuni, – 1,8 mil.lei, inclusiv 202,0 mii lei – în rezultatul majorării costului serviciilor prestate. Tarifele de comercializare a ziarelor „Capitala”, „Capitala-Stolița”, revistei „Capitala” și tarifele de prestare a serviciilor de către postul de televiziune „EuroTV Chișinău” n-au fost aprobate de Consiliul municipal.

Ordonatorii de credite ai Departamentului cultură au efectuat în a.2002, cu încălcarea prevederilor actelor normative care reglementează evidența și utilizarea mijloacelor bugetare, diferite cheltuieli în sumă de 835,0 mii lei. De

asemenea, prin intermediul acestui Departament, nerespectându-se legislația în vigoare, au fost efectuate cheltuieli în sumă de 250,0 mii lei pentru reparația bisericii Mazarache.

Avînd la începutul a.2002 datorii creditoare în sumă de 329,5 mil.lei și bugetul municipiului pe a.2002 aprobat cu un deficit de 29,0 mil.lei, Primăria mun.Chișinău a angajat în a.2002 credite comerciale în sumă de 71,6 mil.lei, prin ce a depășit limita de 20 la sută din totalul veniturilor proprii prevăzute de legislația în vigoare. Datoria bugetului municipal Chișinău pentru creditele angajate s-a majorat în a.2002 cu 21,8 mil.lei și a constituit la finele anului 101,9 mil.lei. Acest fapt, precum și datoriile creditoare enorme care la finele anului însumau 270,2 mil.lei (sau 36% din veniturile proprii ale bugetului municipiului), pun sub pericol situația financiară a bugetului municipal Chișinău pe viitor. Cheltuielile bugetului municipal Chișinău în a.2002 pentru deservirea creditelor angajate (dobînze, comisioane, penalități) au constituit 12,1 mil.lei.

În anul 2002, Primăria mun.Chișinău, cu încălcarea Regulamentului privind utilizarea mijloacelor fondului de rezervă al primăriei, a utilizat 1,6 mil.lei (44% din fondul format).

Dezafectarea mijloacelor bugetare în formarea datoriilor debitoare în a.2002 a crescut cu 0,8 mil.lei și a constituit la finele anului 5,8 mil.lei.

Controlul asupra executării bugetelor teritoriale denotă că organele administrației publice locale comit multiple încălcări ale disciplinei financiare, folosesc irațional și ineficient mijloacele publice alocate, nu gestionează eficient patrimoniul public. În multiple cazuri consiliile județene, municipale, ale comunelor adoptau hotărîri în contradicție cu legislația în vigoare, din care cauză au fost admise supracheltuieli și utilizări de mijloace financiare contrar destinației, au fost pricinuite prejudicii statului.

c) Mijloacele speciale și extrabugetare

Potrivit art.12 din Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar nr.847-XIII din 24 mai 1996, instituțiile publice finanțate de la buget, în afara alocațiilor bugetare, beneficiază de mijloace speciale și de alte mijloace extrabugetare.

În anul 2002, instituțiilor bugetare finanțate de la bugetul de stat le-au fost **prevăzute** asemenea mijloace în sumă de **914,0 mil.lei**, în realitate fiind **acumulate 653,7 mil.lei (71,5%)**, ceea ce constituie **19,3 la sută** în raport cu veniturile aprobate în bugetul de stat. În această perioadă, cheltuielile din contul mijloacelor speciale și extrabugetare, **prevăzute** în devizele instituțiilor finanțate de la bugetul de stat, au constituit **805,7 mil lei**, efectiv fiind **executate** în mărime de **557,2 mil.lei (69,2%)**.

La finele anului 2002, soldul mijloacelor speciale de pe conturile instituțiilor finanțate de la bugetul de stat constituia **96,5 mil.lei** (prevăzute – 108,3 mil.lei), datoriile creditoare – **44,4 mil.lei**, iar cele debitoare – **201,3 mil.lei**.

Din contul mijloacelor speciale în a.2002 au fost efectuate cheltuieli legate de retribuirea muncii în sumă de 157 mil.lei (28,2 la sută din total), plata mărfurilor și serviciilor – 232,9 mil.lei (41,8 la sută), procurarea de utilaj... – 48,5 mil.lei (8,7 la sută), reparații capitale – 26,5 mil.lei (4,7 la sută), investiții capitale – 13,1 mil.lei (2,3 la sută).

Sume mai esențiale de mijloace speciale au fost încasate de către instituțiile din sfera învățământului – 258,9 mil.lei (39,6 la sută), ocrotirea sănătății – 83,0 mil.lei (12,7 la sută), organele apărării, menținerii ordinii publice și securității – 25,0 mil.lei (13 la sută).

Planificarea, acumularea și utilizarea mijloacelor speciale și extrabugetare în ministere și instituțiile din subordinea lor, precum și în instituțiile publice din unitățile administrativ-teritoriale (UAT) s-au efectuat cu multiple încălcări ale legislației în vigoare. Executorii de buget nu respectă actele normative la prestarea serviciilor contra plată, încasarea mijloacelor bănești, ținerea evidenței contabile.

Primăria mun.Chișinău, precum și Direcția generală finanțe și Departamentul cultură ale acesteia, Consiliul județean Chișinău, instituțiile din cadrul Ministerului Justiției, învățământ și ocrotirea sănătății din județele Chișinău și Orhei au format și utilizat mijloace speciale și extrabugetare fără regulamente proprii, iar instituțiile din subordinea Ministerului Culturii, Ministerului Apărării, precum și Direcțiile și Departamentele Primăriei mun.Chișinău au elaborat și prezentat spre aprobare regulamentele cu întârziere. Regulamentele unor instituții medicale și de învățământ din mun.Chișinău sînt necalitative (în ele lipsește modalitatea de formare și utilizare a mijloacelor extrabugetare).

În mod flagrant a fost încălcată modalitatea stabilită de aprobare a tarifelor la serviciile prestate de instituțiile bugetare. Astfel, Centrul național practico-științific de medicină de urgență al **mun.Chișinău** prestează servicii de transport medical (salvarea) în baza tarifelor neaprobată de Consiliul municipal Chișinău, calculele fiind întocmite arbitrar și fiind majorate de 3,9 ori față de normele în vigoare. Aceasta a dus la obținerea nejustificată a veniturilor și la efectuarea cheltuielilor care nu corespund normelor stabilite. Tarifele utilizate de școlile de muzică și de artă, de asemenea, n-au fost aprobate de Consiliul municipal Chișinău, ci de șeful Departamentului cultură, nerespectîndu-se prevederile H.G. nr.76 din 02.02.99. Fără aprobarea tarifelor de către Consiliul municipal, Direcția generală finanțe a Primăriei mun.Chișinău acumulează mijloace speciale de la realizarea biletelor de repartizare în baza de odihnă “Popasul haiducului” în or. Vadul lui Vodă.

Ministerul Justiției n-a stabilit sursele de acumulare a veniturilor, n-a elaborat și n-a stabilit tarifele pentru serviciile prestate de către instituția din subordinea sa – Arhiva garanțiilor reale mobiliare.

Lipsa unor prevederi normative a condiționat faptul că instituțiile bugetare nu includ în executarea de casă veniturile acumulate și cheltuielile efectuate prin diferite bunuri materiale, lucrări și servicii, denaturînd volumul mijloacelor speciale acumulate în mod real și dările de seamă prezentate Ministerului

Finanțelor. Din această cauză, în perioada supusă controlului, veniturile instituțiilor din subordinea **Ministerului Apărării** au fost diminuate cu 6615,6 mii lei; spitalului jud.Bălți - cu 962,1 mii lei; Muzeului național de istorie a Moldovei – cu 137,5 mii lei; Universității Tehnice a Moldovei (UTM) – cu 291,5 mii lei etc.

Ministerul Finanțelor n-a soluționat chestiunea privind gestionarea mijloacelor bugetare și extrabugetare ale instituțiilor speciale din teritoriu, care neîntemeiat nu se realizează prin sistemul trezorerial, ci prin intermediul băncilor comerciale. Ca urmare, executarea cheltuielilor instituțiilor respective iese de sub controlul Ministerului Finanțelor. Astfel, **Ministerul Apărării**, pe parcursul anului 2001, a efectuat cheltuieli neîntemeiate din contul mijloacelor speciale (fără devize) în mărime de 3576,8 mii lei, iar instanțele judecătorești, în perioada anilor 2001-2002, au acumulat taxa de executare la conturi bancare deschise în bănci comerciale în sumă totală de 1483,3 mii lei, utilizând aceste mijloacele fără devize de cheltuieli.

Drept sursă de acumulări de mijloace speciale ale Departamentului Trupelor de Grăniceri servește gospodăria auxiliară. Pe parcursul anului 2001, în lipsa devizului de venituri și cheltuieli pe mijloace speciale de la gospodăria auxiliară, Departamentul a utilizat produse alimentare de proveniență animalieră în sumă de 389,0 mii lei.

Factorii de decizie din **Ministerul Sănătății** și instituțiile subordonate, la planificarea mijloacelor speciale în partea de cheltuieli, n-au respectat prevederile actelor normative, condiționând faptul ca o parte din cheltuielile efectuate pentru acumularea veniturilor de mijloace speciale neîntemeiat să fie atribuite la cheltuielile bugetare. În ansamblu, pe Minister, suma cheltuielilor, atribuită incorect la cheltuielile bugetare, în a.2001 a constituit 12016,6 mii lei, iar în a.2002 - 12438,8 mii lei.

Unele instituții medicale nu execută comanda de stat în mod proporțional cu finanțarea cheltuielilor din contul bugetului de stat: Centrului republican de diagnostică medicală în anul 2001 i-au fost alocați 1600,0 mii lei, pentru efectuarea a 10860 de vizite, în realitate fiind efectuate numai 8348 de vizite. Astfel, finanțarea peste normativele aprobate a constituit 370,2 mii lei.

Lipsa metodologiei corespunzătoare a Ministerului Sănătății și Ministerului Finanțelor a condiționat mărirea neîntemeiată a veniturilor și cheltuielilor în devizele farmaciilor din cadrul instituțiilor medicale, care în loc de rabat comercial și cheltuieli de circulație includ și valoarea medicamentelor realizate populației.

Ministerul Culturii, DGF a Primăriei mun.Chișinău, DGF jud.Taraclia, Consiliul jud.Chișinău etc. n-au asigurat în instituțiile subordonate controlul asupra înregistrării corecte și în termen a veniturilor calculate. Instituțiile bugetare reflectă veniturile în evidența contabilă nu la momentul prestării serviciilor, ci la momentul încasării costului lor. Ca urmare, datoriile debitoare și creditoare se diminuează, iar la elaborarea devizelor pe mijloace speciale se denaturează părțile de venituri și cheltuieli. În majoritatea cazurilor, la planificarea părților de venituri și cheltuieli nu se ține cont de

soldurile formate în realitate în perioadele precedente. În rezultatul controlului a fost majorată partea de venituri pe mijloace speciale: la Academia de muzică, teatru și arte plastice - cu 726,3 mii lei și la Departamentul arhitectură și urbanism al Primăriei mun.Chișinău - cu 620,7 mii lei.

Încălcând H.G.nr.728 din 24.07.2000 „Despre aprobarea Regulamentului privind modul de acumulare și utilizare a Fondului extrabugetar al Ministerului Educației și Științei pentru susținerea financiară a unor măsuri din învățământ”, în anul 2001, instituțiile din subordinea Ministerului Educației n-au efectuat defalcările de la instruirea cadrelor prin contract: Universitatea Tehnică a Moldovei – 245,0 mii lei, Universitatea de Stat din Tiraspol - 24,6 mii lei ș.a.

Nerespectând Legea privind minimul de asistență medicală gratuită, garantat de stat și Regulamentul cu privire la prestarea către populație a serviciilor medicale contra plată, unele categorii de pacienți au fost eliberate nelegitim de plata serviciilor medicale. În perioada supusă controlului, din această cauză nu s-au încasat venituri de mijloace speciale în sumă totală de 6004,1 mii lei, din care pe Direcțiile sănătății: jud.Bălți – 1174,2 mii lei, jud.Edineț – 800,7 mii lei, jud. Soroca – 2645,9 mii lei, la spitalul de sector Florești – 1302,2 mii lei; la spitalele de sector Ștefan Vodă, Ialoveni, Strășeni și spitalul județean Ungheni, respectiv - 28,3 mii lei, 26,7 mii lei, 8,0 mii lei și 18,1 mii lei (în temeiul ordinelor Ministerului Sănătății nr.164 din 19.04.95 și nr.242 din 25.10.99). În afară de aceasta, printr-un control selectiv, efectuat la spitalul județean Bălți, au fost depistate cazuri de acordare a ajutorului medical gratuit la 142 de persoane, în baza adeverințelor fictive despre invaliditate.

Contrar Regulamentului cu privire la modul de formare și utilizare a mijloacelor extrabugetare ale instituțiilor de învățământ și științifice pentru studiile pe bază de contract, Universitatea de Stat din Tiraspol (UST) acumulează de la studenții cu frecvență și reușită nesatisfăcătoare mijloace sub formă de sancționări (fapt neprevăzut în contractele încheiate cu aceștia), precum și penalități, pentru neachitarea în termenele stabilite a taxelor de studii.

Instituțiile bugetare beneficiază de mijloace speciale obținute de la darea în arendă a suprafețelor temporar libere. Acumularea acestui tip de mijloace speciale se efectuează cu un șir de abateri de la actele normative în vigoare.

Biblioteca Națională, la încheierea contractelor de arendă cu agenții economici, neîntemeiat, numai în 2 cazuri, a diminuat mărimea plății pentru arendă cu suma de 93,1 mii lei. Cazuri de diminuare a plăților pentru arendă au fost stabilite și la Muzeul național de arte plastice, care la darea în arendă a suprafețelor n-a ținut cont de destinația reală a suprafețelor și de mărimea lor integrală.

În cadrul Ministerului Educației, Colegiul industrial și de construcții a admis diminuarea neîntemeiată a plăților pentru arendă cu 220,1 mii lei.

În contractul de dare în arendă a bazei de odihnă, Universitatea Tehnică a Moldovei n-a prevăzut condițiile și termenul de restituire a datoriei bazei față de Universitate (62,9 mii lei), care nu este achitată pînă în prezent. La formarea devizului de mijloace speciale de la exploatarea bazei de odihnă, UTM nu ține cont de toate veniturile și cheltuielile reale.

Un șir de instituții bugetare au utilizat o parte din mijloacele extrabugetare **direct din casierii**, fără depunerea lor la conturile trezoreriale, prin ce s-au eschivat de la controlul organelor trezoreriale asupra corectitudinii folosirii acestora. Așa încălcări au fost depistate la Colegiul republican de muzică “Ștefan Neaga” – 553,9 mii lei; Colegiul republican de arte plastice “A.Plămădeală” – 386,0 mii lei; la instituțiile penitenciare – 235,3 mii lei; Biblioteca Națională – 200,0 mii lei; Muzeul național de etnografie și istorie naturală – 105,9 mii lei; Muzeul național de istorie a Moldovei – 104,5 mii lei; Liceul coregrafic republican – 86,7 mii lei; la Spitalul de sector Ștefan Vodă – 48,5 mii lei, Muzeul național de arte plastice – 39,3 mii lei. Majoritatea acestor mijloace sînt utilizate la procurarea diferitor mărfuri și servicii neprevăzute de devizele de cheltuieli, achitarea deplasărilor, stabilirea salariilor, premiilor și adaosurilor. Încălcînd Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2001, ultimele plăți s-au efectuat fără achitarea contribuțiilor asigurărilor sociale de stat.

Astfel, în anul 2001, Colegiul republican de muzică „Ștefan Neaga” n-a calculat contribuțiile asigurărilor sociale de stat din suma de 206,2 mii lei, neincluzînd, totodată, în darea de seamă prezentată Casei Naționale de Asigurări Sociale de Stat (CNAS) suma de 63,9 mii lei. La 01.01.03, datoria totală a instituției respective pentru salariul achitat față de CNAS a constituit 127,0 mii lei. Universitatea Tehnică a Moldovei, de asemenea, n-a achitat la termen contribuțiile asigurărilor sociale de stat și la aceeași dată a înregistrat o datorie față de CNAS în mărime de 252,3 mii lei, inclusiv la salariul achitat - 200,6 mii lei.

Din contul mijloacelor acumulate și utilizate direct din casieriile instituțiilor au fost executate cheltuieli de casă cu depășirea limitelor aprobate, înregistrînd supracheltuieli în sumă totală de 713,0 mii lei, inclusiv: Colegiul republican de muzică “Ștefan Neaga” – 422,5 mii lei; Colegiul republican de arte plastice “A.Plămădeală” – 202,5 mii lei; Muzeul național de istorie a Moldovei - 78,5 mii lei.

În a.2001, Departamentul arhitectură și urbanism și Departamentul cultură ale **Primăriei mun.Chișinău** au efectuat cheltuieli de mijloace speciale, fără decizia Consiliului municipal, în mărime de 2308,3 mii lei și, respectiv, de 388,5 mii lei. Departamentul arhitectură și urbanism, în perioada anilor 2001-2002, a efectuat neîntemeiat, din contul mijloacelor speciale, cheltuieli la plata salariilor și premiilor în sumă de 2049 mii lei. Neexecutînd timp de 6 ani decizia Consiliului municipal privind luarea la balanță a Bibliotecii municipale „B.P. Hașdeu”, conducerea Departamentului cultură suportă cheltuielile pentru serviciile comunale ale acesteia din contul mijloacelor speciale proprii.

În cadrul Consiliului județean Chișinău, în anii 2001-2002, din contul donațiilor agenților economici din județ, a fost format un fond de mijloace bănești în mărime de 123 mii lei, care nu este reflectat în evidența contabilă, la părțile de venituri și cheltuieli ale devizelor pe mijloace speciale și în bugetul județean, din care erau finanțate un șir de cheltuieli neîntemeiate. Astfel, din acest fond au fost finanțate cheltuieli pentru studii, procurate foi de odihnă,

efectuate diferite sponsorizări, organizată sărbătoarea ”Ziua businessmanului”, editat ghidul jud.Chișinău. Din fondul nominalizat S.R.L. „Civitas” i-au fost transferați 63,1 mii lei, în afară de 105 mii lei transferați din fondul de rezervă al bugetului județean, pentru editarea ghidului jud.Chișinău. Firma respectivă a dezafectat mijloacele bugetului, încălcând termenele stabilite de legile bugetare anuale. De asemenea, n-au fost luate la intrări mijloacele bănești, acumulate în casierie de la serviciile prestate de către Oficiile stării civile, în mărime de 11,8 mii lei, acestea fiind atribuite la micșorarea cheltuielilor bugetare.

Contabilitatea Consiliului județean Chișinău, din contul mijloacelor speciale, a achitat neîntemeiat datoriile creditoare față de S.A. „Vinuri-Ialoveni”, inclusiv indemnizații de concediu și premii șoferului automobilului care-l deservea pe președintele Consiliului județean. Direcția generală finanțe a Primăriei mun.Chișinău, din contul realizării biletelor la baza de odihnă din Vadul lui Vodă în anul 2002, a recuperat numai costul energiei electrice în sumă de 12,3 mii lei, celelalte cheltuieli de întreținere a bazei fiind suportate de către regia „Autosalubritare”.

Cazuri de utilizare în a.2002 a mijloacelor speciale contrar destinației a comis și Direcția Generală pentru Rezervele Materiale de Stat – 488,7 mii lei.

Controlul nesatisfăcător din partea Direcției generale finanțe a Primăriei mun.Chișinău a cauzat faptul că în anul 2002 depășirea veniturilor asupra cheltuielilor, planificată în mărime de 3474,3 mii lei, a fost executată parțial – în sumă de numai 3260,8 mii lei, fiind, totodată, incorect reflectată în evidență și în darea de seamă. Departamentul arhitectură și urbanism n-a ținut evidența analitică corectă a cheltuielilor de casă, ceea ce a condiționat diminuarea depășirii veniturilor asupra cheltuielilor cu 2425,0 mii lei - în a.2001 și cu 42,2 mii lei - în a.2002. Pe parcursul efectuării controlului, în urma restabilirii evidenței, s-a constatat că în anul 2001 au fost încasate venituri de 481,1 mii lei, iar cheltuieli au fost efectuate cu 2811,1 mii lei mai mult față de sumele reflectate în darea de seamă.

Contabilitatea Departamentului Privatizării și Administrării Proprietății de Stat, încălcând Legea contabilității, n-a reflectat în evidența cheltuielilor suma de 550,3 mii lei, utilizată pentru serviciile de consulting prestate de Agenția „ARIA”. S.R.L. „Loial” în a.1998, i-au fost transferate nejustificat mijloace financiare în sumă 36,2 mii lei, iar în a.2000 la cheltuieli n-au fost reflectați 236,0 mii lei cu micșorarea respectivă a veniturilor, denaturând astfel darea de seamă.

O parte din instituțiile bugetare utilizează mijloacele extrabugetare contrar prevederilor planificate. Astfel, în anul 2001, Școala profesională polivalentă nr.8 a procurat aparatură muzicală de 9,3 mii lei, iar în anul 2002, din contul mijloacelor prevăzute la procurarea mașinilor de cusut pentru atelierul școlii, a procurat mobilă de oficiu pentru cabinetul directorului în sumă de 16,4 mii lei. Colegiul industrial și de construcții, de asemenea, a efectuat cheltuieli contrar prevederilor planificate în sumă totală de 180,8 mii lei.

În contradicție cu prevederile Legii achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului, majoritatea mărfurilor, lucrărilor și serviciilor

achiziționate de către 42 de instituții bugetare din mun.Chișinău, Departamentul dotări al Ministerului Apărării și Spitalul clinic republican au fost contractate cu încălcarea procedurii de achiziție.

Instituțiile subordonate **Ministerului Educației** încalcă în mod flagrant termenele de încasare a plăților pentru arendă de la agenții economici și a plăților pentru chirie de la locatarii căminelor, aflate la balanța instituțiilor. Aceste datorii față de UST constituiau 297,5 mii lei, față de UTM – 1217,2 mii lei, față de Colegiul industrial și de construcții – 238,1 mii lei. În pofida faptului că o parte considerabilă a cheltuielilor pentru serviciile comunale sînt suportate din contul cheltuielilor bugetare, iar costul real de întreținere a căminelor este diminuat, numai datoriile locatarilor din căminele instituțiilor de învățămînt nominalizate constituiau 1347,0 mii lei. O parte din agenții economici și locatari au părăsit spațiile ocupate, neonorîndu-și obligațiunile de plată (Colegiul industrial și de construcții – 85,7 mii lei etc.). Instituțiile bugetare din subordinea acestui minister, încălcînd prevederile contractuale, nu calculează și nu încasează penalitățile respective.

Încălcări analogice au fost comise și de instituțiile din subordinea Ministerului Sănătății și Academiei de Științe a Moldovei. Datoriile agenților economici și ale locatarilor față de Spitalul clinic republican constituie 81,8 mii lei, față de Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” – 195,1 mii lei, din care 110,4 mii lei – datoria S.R.L., „Belde Company Internațional”, pentru serviciile comunale utilizate la întreținerea spațiilor arendate, iar față de Academia de Științe a Moldovei – 723,5 mii lei, din care 163,4 mii lei – datorii compromise.

Compania de Stat „Teleradio-Moldova” n-a întreprins măsuri eficiente față de locatarii casei de locuit care aparține Companiei, aceștia beneficiind de serviciile comunale achitate de către Companie din contul mijloacelor bugetare în sumă de 100,3 mii lei la 01.07.02.

Calcularea și acumularea veniturilor în bugetul mun.Bălți de la darea în arendă a proprietății municipale pe anul 2001 s-a efectuat contrar Legii nr.186-IV din 06.11.98, fiind dată în arendă proprietate municipală cu acordarea înlesnirilor neîntemeiate la plata pentru arendă, prin urmare în bugetul municipal nu s-au încasat mijloace financiare în sumă de 270,7 mii lei.

Contrar legislației în vigoare, primăria și Consiliul municipal Bălți neîntemeiat au scutit 14 arendași de plata pentru arendă în sumă totală de 293,0 mii lei, inclusiv 3 partide și organizații social-politice – în sumă de 49,5 mii lei. Totodată, cu încălcarea art.84 din Legea privind administrația publică locală, au fost scutite nelegitim de plata pentru arendă în sumă de 20,8 mii lei 8 organizații social-politice, precum și 4 agenți economici – în sumă de 116,6 mii lei.

La **Ministerul Apărării**, din cauza neonorării de către arendași și locatari a obligațiunilor de plată, datoriile debitoare sînt în creștere permanentă și, la 01.01.03, au constituit 5600,5 mii lei, sau cu 3893,7 mii lei mai mult față de datoriile de la 01.01.02.

Același minister, încălcînd prevederile actelor normative în vigoare care nu prevăd centralizarea mijloacelor acumulate de întreprinderile subordonate, a

prevăzut formarea în a.2002 a așa-numitului „Fond extrabugetar centralizat” la venituri și cheltuieli în mărime de 13,2 mil. lei (30 la sută din totalul mijloacelor speciale planificate spre acumulare pe sistemul Ministerului Apărării). O parte din mijloacele defalcate în fondul centralizat, neîntemeiat, de către instituțiile subordonate, sînt incluse în componența cheltuielilor proprii. Numai Escadrila de aviație mixtă independentă a reflectat în așa mod în darea de seamă 972,7 mii lei.

Ministerul, nerespectînd propriile decizii, pe unele surse de venit în mod unilateral a mărit esențial normativele de defalcări în acest fond, încălcînd drepturile ordonatorilor secundari de credite. Astfel, defalcările din veniturile de la exploatarea transportului au fost majorate de la 30% pînă la 60%. Acumulînd în fondul nominalizat, în a.2002, venituri în sumă de 3,1 mil. lei, ministerul a admis cazuri de utilizare neeficientă a lor. Cu încălcarea unui șir de acte normative, din contul mijloacelor centralizate au fost finanțate neîntemeiat cheltuielile în mărime de 755,3 mii lei legate de reparația și mobilarea vilei arendate de la pensiunea pentru odihna familiilor din Holercani a Cancelariei de Stat. Aceste cheltuieli au fost finanțate prin plăți prealabile, pe cînd achitățile pentru alimentarea și echipamentul ostașilor se efectuează cu o întîrziere de 6-24 luni. La 01.02.03, datoriile ministerului numai pe articolele de cheltuieli „Plata mărfurilor și serviciilor” și „Alimentația” constituiau 14,6 mil. lei.

Din cauza nivelului scăzut de gestionare a gospodăriilor auxiliare, care în anii 2001-2002 au utilizat în scopuri agricole 834 ha și, respectiv, 1025 ha de pămînt arabil, Ministerul Apărării a ratat venituri de 2,0 mil. lei. De la darea în arendă a elicopterelor în această perioadă n-au fost acumulate venituri în sumă de 3,0 mil. lei. În total, în a.2002, Ministerul Apărării n-a acumulat mijloace speciale față de cele planificate în sumă de 24,9 mil. lei. Totodată, o parte esențială de cheltuieli ale instituțiilor care trebuie să fie finanțate din contul mijloacelor speciale sînt acoperite neîntemeiat din contul bugetului de stat.

Formarea mijloacelor extrabugetare în cadrul **Direcției Generale pentru Rezervele Materiale de Stat** este un caz aparte. În pofida faptului că sursa de formare a rezervelor materiale de stat este bugetul de stat, mijloacele obținute de Direcție de la comercializarea acestor rezerve nu sînt planificate și încasate în bugetul de stat, ci lăsate Direcției ca mijloace speciale și extrabugetare.

Astfel, modul actual de formare a rezervelor de stat, de deblocare și împrăștiere a lor a devenit un mecanism de trecere a mijloacelor bugetare în mijloace speciale. Numai în anul 2002 în cadrul Direcției nominalizate și instituțiilor subordonate a fost prevăzută formarea mijloacelor extrabugetare de la deblocarea și comercializarea bunurilor materiale din rezerva de stat în mărime de 44,6 mil. lei.

Încasarea și utilizarea acestui tip de mijloace speciale se efectuează cu multiple încălcări și abateri de la prevederile legislației în vigoare. Nivelul încasării veniturilor de la comercializarea bunurilor materiale din rezerva de stat a constituit în a.2001 – 65,9%, în a.2002 – 66,6%. Datoriile debitoare formate la comercializarea bunurilor din rezerva de stat a constituit la finele a.2002 – 155,3

mil.lei, ceea ce constituie 77,1 la sută din toate datoriile debitoare pe mijloacele speciale formate de instituțiile finanțate de la bugetul de stat.

Aceste datorii ar fi fost și mai mari dacă în rezultatul executării unor dispoziții și hotărâri ale Guvernului și organelor de pe lângă acesta nu ar fi avut loc diminuarea sumelor spre încasare a mijloacelor provenite din comercializarea bunurilor materiale destinate creării rezervelor materiale ale statului. Astfel, numai la realizarea prin intermediul S.R.L. „V.S.-Export” a 5361,8 t de grâu alimentar pierderile directe provocate de reducerea prețurilor au constituit 4,3 mil.lei. Pentru completarea fondului statutar al Î.S. „Moldresurse”, în baza unei hotărâri de Guvern emise în octombrie 2001 cu încălcarea actelor legislative în vigoare, Direcția Generală pentru Rezervele Materiale de Stat de la eliberarea a 5000 t de grâu alimentar a suportat pierderi în mărime de 7,9 mil.lei. Din cauza exportării grâului la prețuri diminuate față de prețurile de cumpărare și față de cele de pe piața internă a țării, însăși Î.S. „Moldresurse” a suferit pierderi în sumă de 1,5 mil.lei. De la tranzacția cu zahăr efectuată cu S.A. „Nord-Zahăr” (Briceni) și S.R.L. „Roslar-Agro” Direcția a ratat un venit de 1,1 mil.lei, din tranzacțiile cu S.A. „Podis-Ceadâr” privind eliberarea a 270 t grâu alimentar pierderile constituie 1,2 mil.lei.

O parte din mijloacele destinate pentru formarea rezervelor de stat sînt dezafectate pentru cheltuielile de întreținere a Direcției Generale pentru Rezervele Materiale de Stat și instituțiilor subordonate. Astfel, numai datorită consumului neautorizat a 63 t de carburanți din rezerva de stat pentru necesitățile curente ale Direcției au fost dezafectate mijloace financiare în sumă de 258,7 mii lei.

Fondurile extrabugetare. Prin legile bugetare anuale și alte acte legislative, sînt prevăzute formarea unui șir de fonduri extrabugetare cu destinație specială de utilizare a mijloacelor acumulate.

Unul din cele mai importante fonduri extrabugetare, care are sarcina de asigurare financiară a măsurilor ecologice de rang național și local este **Fondul Ecologic Național (FEN)**. Consiliul de administrare al FEN și Ministerul Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului (MECDT) n-au elaborat un program strategic bine determinat de importanță națională de finanțare a măsurilor ecologice, ceea ce a cauzat utilizarea irațională a mijloacelor financiare acumulate, precum și folosirea lor pentru finanțarea unor măsuri de importanță minoră.

Pentru anii 2001-2002, mărimea FEN a fost prevăzută în sumă de 17436,3 mii lei. În realitate, au fost acumulate venituri în sumă de 16168,2 mii lei. Soldul mijloacelor neutilizate la finele anului a crescut de la 2047,0 mii lei pînă la 4332,0 mii lei.

Lipsa controlului asupra utilizării mijloacelor FEN a dus la utilizarea contrar destinației a mijloacelor alocate. Astfel, Institutul Național de Ecologie, neprezentînd darea de seamă despre utilizarea mijloacelor în sumă de 107,8 mii lei, alocate pentru editarea revistei ecologice bilunare de opinie și atitudine

științifică și de popularizare, a mai beneficiat de 78,3 mii lei pentru realizarea altui proiect, din care 11,3 mii lei le-a folosit contrar destinației.

Primăria s.Mîndîc, în decursul a 11 luni, n-a folosit 15,0 mii lei, alocați din FEN pentru paza monumentelor de arhitectură și care la momentul controlului se aflau la contul primăriei. În anul 2002, primăriile com. Răspopeni și Suhuluceni din jud. Orhei au transferat mijloacele extrabugetare primite din FEN în sumă de 80,0 mii lei ca plată prealabilă firmelor “Drenaj” S.A. și “Eco-Cris” S.A. (a câte 40 mii lei fiecareia), pentru lucrările de stopare a alunecărilor de teren.

În contradicție cu pct.12 din Regulamentul privind fondurile ecologice, în a.2002 s-au admis cazuri de transferuri ale mijloacelor contrar destinației FEN, și anume: S.R.L., „ATAIX-GRUP” – 15,0 mii lei; S.R.L. „VEC” – 98,3 mii lei; PB „Constructorul” – 98,6 mii lei.

La 18.09.2000, primăriei s.Sadova, jud.Chișinău i-au fost alocate mijloace în sumă de 90,0 mii lei, care ulterior au fost transferate S.R.L. „Omega Star”, pentru executarea lucrărilor de combatere a alunecărilor și eroziunii de teren, care la momentul controlului nu erau începute, astfel, beneficiind nelegitim de mijloacele respective timp de peste 2 ani.

Primăriile Clocușna și Stoicani au utilizat contrar destinației mijloacele primite din FEN în sumă de 82,1 mii lei și, respectiv, 108,2 mii lei.

Timp de un an au fost imobilizate mijloacele FEN în sumă de 99,2 mii lei, alocate în noiembrie 2001 pentru crearea Centrului de perfecționare și reciclare a cadrelor. Primele procurări în sumă de 51,9 mii lei, din care 28,1 mii lei - neprevăzute de proiect, au fost efectuate cu o întârziere de 4 luni. În pofida încălcărilor comise la utilizarea banilor alocați din FEN, ministrul dl Gh.Duca, în decembrie 2002, a aprobat antedatat (18.12.01) un nou deviz de cheltuieli, prin ce s-au justificat încălcările respective. Deși managerul proiectului n-a asigurat utilizarea în termenele stabilite și la destinație a mijloacelor primite, în anul 2002 a mai beneficiat de mijloace în sumă de 29,5 mii lei, alocate din FEN pentru realizarea unui alt proiect.

Consiliul de administrare al FEN și MECDT n-au întreprins acțiunile necesare pentru organizarea corectă a evidenței contabile privind formarea și utilizarea mijloacelor FEN. Astfel, mijloacele Fondurilor Ecologice Locale (FEL), destinate pentru transfer în FEN, au fost lăsate la dispoziția acestora pentru utilizare în diverse scopuri, fără reflectarea lor în părțile de venituri și cheltuieli ale FEN. Ca rezultat, în Raportul anual al Ministerului Finanțelor, prezentat Guvernului și Parlamentului, nu s-a reflectat veridic executarea de casă a FEN. Numai prin Agenția municipală ecologică Chișinău (AME Chișinău), părțile de venituri și cheltuieli ale FEN s-au diminuat cu 478,4 mii lei, care au fost lăsați la dispoziția AME Chișinău pentru realizarea a 4 proiecte, din care 98,0 mii lei s-au utilizat contrar destinației.

În ultimii 3 ani, mijloacele FEN au fost prevăzute pentru utilizare la 14 compartimente, însă lipsa comenzii de stat care ar prevedea utilizarea concretă și eficace a acestora a condiționat irosirea mijloacelor la executarea diferitor proiecte neprevăzute. Consiliul de administrare al FEN și MECDT, în rapoartele

prezentate Guvernului, nu indică datele despre cheltuielile efectuate și rezultatele obținute în urma implementării proiectelor, aportul lor la îmbunătățirea situației ecologice din țară.

La nivel nesatisfăcător sînt formate și utilizate mijloacele financiare ale FEL. Consiliile de administrare ale acestora n-au întreprins măsurile necesare pentru acumularea deplină și în termenele stabilite de actele normative în vigoare a veniturilor, admit cazuri de folosire contrar destinației a mijloacelor FEL, nu asigură evidența corectă a acestor mijloace și controlul asupra utilizării lor. Astfel, în municipiul Chișinău circa 70 de agenți economici nu achită plata pentru poluarea mediului. AME Chișinău, ATE jud.Lăpușna etc., la întocmirea listelor plătitorilor în FEL, n-au inclus în ele un șir de agenți economici, astfel permițîndu-le ultimilor să se eschiveze de la achitarea plăților pentru poluarea mediului. La majoritatea agențiilor teritoriale ecologice nu este organizată evidența plăților pentru poluarea mediului, inclusiv a datoriilor agenților economici față de FEL. În a.2001, ATE jud.Lăpușna i-au prezentat calculele privind poluarea mediului numai 116 agenți economici (38 la sută din cei luați la evidență), din care doar 95 au achitat plata pentru poluarea mediului. În a.2002 au prezentat calculele 118 agenți (din 342 luați la evidență).

Un șir de primării din jud. Orhei n-au reflectat în evidența contabilă mijloacele extrabugetare în sumă totală de 29,6 mii lei, primite pentru executarea lucrărilor de înverzire și creare a spațiilor verzi în cadrul lunarului ecologic.

ATE jud.Orhei reflectă veniturile din perioada de gestiune în evidența contabilă la momentul achitării, dar nu la momentul prestării serviciilor. Mijloacele financiare încasate de către colaboratorii posturilor de control ecologic și diagnosticare, nu se depun zilnic la contul deschis în trezorerie.

În anii 2001-2002, Consiliile de administrare ale FEL din jud.Edineț și jud.Bălți au admis utilizarea contrar destinației a mijloacelor administrate în mărime de 127,4 mii lei și, respectiv, 146,0 mii lei.

Modalitatea actuală de tragere la răspundere a persoanelor care au încălcat legislația ecologică este neeficientă, majoritatea acestora rămînînd nepedepsite. Astfel, în perioada anilor 2001-2002, ATE jud.Lăpușna a întocmit 1063 de procese-verbale administrative, care reflectau un prejudiciu de 223,6 mii lei. În realitate, s-au achitat numai 4,4 mii lei. Analogic sînt achitate și amenzile respective pentru poluarea mediului.

Fondul rutier. În anul 2002, în Fondul rutier (FR) au fost prevăzute pentru încasare mijloace financiare în sumă de 88,8 mil.lei, în realitate fiind acumulați 89,1 mil.lei.

Odată cu crearea Camerei de Licențiere a fost prevăzut un singur tip de licențe pentru tot felul de construcții, care include și fosta licență pentru activitatea în construcții, reparații și întreținerea drumurilor, mijloacele financiare de la eliberarea căreia erau prevăzute ca sursă de formare a FR. Astfel, FR a fost lipsit de o sursă de finanțare prevăzută de Legea fondului rutier și Legea bugetului de stat pe anul 2002.

Sursa principală de formare a FR o constituie defalcările de la accizele acumulate la importul benzinei și motorinei. În a.2002, formarea FR din sursa respectivă a fost prevăzută în mărime de 48,3 mil.lei, fiind acumulată până în noiembrie suma de 53,1 mil.lei, după ce, la propunerea Ministerului Finanțelor, au fost efectuate modificări în legea bugetului anual și acumulările din această sursă în FR au fost stopate. În acest caz nu s-a ținut cont de situația gravă creată în țară privind construcția, reparația și întreținerea drumurilor. La sfârșitul a.2002, datoriile creditoare pentru lucrările finanțate din fondul rutier constituiau 18,7 mil.lei.

O altă sursă de formare a FR o constituie mijloacele financiare încasate, prin intermediul „Agenției Moldovei Trafic Auto Internațional” (AMTAI), de la autorizarea intrării, ieșirii, tranzitului transportului internațional, precum și de la eliberarea autorizațiilor – carnete foi de parcurs (CEP) și carnetelor internaționale de drum (CEMT). O parte din actele normative, emise de Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor, care reglementează acest domeniu de activitate, n-au fost publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, neavând putere juridică.

Programul lucrărilor de întreținere a drumurilor pe a.2002 în sumă de 84,0 mil.lei a fost aprobat de Guvern cu o întârziere de 4 luni. La efectuarea cheltuielilor finanțate din FR beneficiarul în construcția, reparația și întreținerea drumurilor – Administrația de Stat a Drumurilor (ASD) a comis un șir de încălcări și devieri de la actele normative în vigoare. Nerespectând Programul lucrărilor de reparație și întreținere a drumurilor pe a.2002, n-au fost executate lucrări de reconstrucție și reparație a drumurilor naționale în volum de 7,4 mil.lei, a drumurilor locale – în volum de 2,1 mil.lei, utilizând aceste mijloace la executarea unor lucrări neprevăzute de Program.

În a.2002, achitarea cu antreprenorii care au executat lucrările de reparație și întreținere a drumurilor a fost neuniformă, unii fiind plătiți în avans (S.A. „Transobiect”, S.A. „Transcom”, S.A. „Magistrala”, Bălți, S.A. „Drumuri”, Taraclia), iar alții – nici în volumul lucrărilor deja executate.

ASD, din contul mijloacelor FR, a efectuat cheltuieli contrar destinației în sumă totală de 1675,1 mii lei.

Mijloacele bănești primite de la Primăria mun.Chișinău pentru bitumul procurat din contul mijloacelor FR neîntemeiat n-au fost restabilite în acesta, ci utilizate pentru necesitățile de întreținere a ASD.

Cu încălcări ale actelor normative în vigoare au fost stinse datoriile, formate prin procurarea centralizată a bitumului, față de S.R.L. „ASOIO” – 2,4 mil.lei și S.R.L. „Adecvat” – 244,1 mii lei, a benzinei față de S.R.L. „Com-SAVI” în sumă de 1,5 mil.lei.

Neeficient au fost utilizate mijloacele FR și de către unii antreprenori. Astfel, S.A. „Drumuri-Ialoveni” a dat în arendă S.R.L. „Rutador” două unități de utilaj cu plata lunară de 3,2 mii lei, pe care ultima le-a utilizat pentru prestarea de servicii primei în valoare de 2,7 mil.lei.

În anul 2002, antreprenorii, prin majorarea volumelor de lucrări executate, au dezafectat mijloace din FR în sumă de 336,7 mii lei.

Fondul republican de susținere socială a populației (FRSSP) și fondurile respective locale sînt formate și utilizate conform Legii Fondului republican și a fondurilor de susținere socială a populației, legilor bugetare anuale și H.G. nr.1083 din 26.10.2000. În anul 2002, în FRSSP au fost acumulate mijloace extrabugetare în sumă de 13,7 mil. lei, sau 91,3 la sută din cele preconizate, din care 12,0 mil. lei s-au repartizat fondurilor locale. În a.2002, în fondurile locale de susținere socială a populației (FLSSP), ținîndu-se cont de transferurile din FRSSP, s-au acumulat mijloace bănești în sumă de 19,5 mil. lei. Majoritatea resurselor acumulate în acest fond sînt distribuite ca ajutoare materiale sub formă bănească persoanelor socialmente vulnerabile. Pe parcursul a.2002, persoanele respective au beneficiat de ajutoare materiale din FRSSP și FLSSP în sumă de 21,2 mil. lei, sau 81,8 la sută față de cele preconizate.

În pofida faptului că mijloacele acestor fonduri sînt prevăzute pentru ajutorarea materială a persoanelor din teritorii concrete, unele Consilii județene și primării nu-și onorează obligațiunile. Astfel, Consiliile județene Ungheni și Chișinău, în anii 2001-2002, au aprobat și au transferat în fondurile susmenționate cu 2151,9 mii lei și, respectiv, cu 463,7 mii lei mai puțin decît prevederile legii. Analogic, primăriile or. Cimișlia și or. Basarabeasca n-au transferat în FSSP jud. Lăpușna, 49,7 mii lei și, respectiv, 8,6 mii lei.

FSSP jud. Orhei și FSSP jud. Lăpușna n-au administrat mijloacele bănești prin Trezoreriile teritoriale, ci prin filialele Orhei și Hîncești ale BC „Moldova-Agroindbank” S.A. La depozitarea mijloacelor extrabugetare FSSP jud. Lăpușna n-a ales banca care acordă cele mai favorabile dobînzii pentru mijloacele depozitate, dar a depus mijloacele bănești la conturile de depozitare ale altei bănci, unde rata anuală a dobînzii este mai mică cu 2,1%, prin ce a ratat veniturile respective. Mai mult decît atît, în perioada anilor 2001-2002, conducerea FSSP jud. Lăpușna n-a respectat cuantumul sumelor depozitate. Astfel, în a.2001 s-au depozitat mai mult cu 16,7 mii lei, iar în a.2002 - cu 55,1 mii lei.

Angajaților FSSP jud. Lăpușna, în perioada anilor 2001-2002, neîntemeiat le-au fost calculate și achitate salarii în sumă de 14,1 mii lei, prin ce s-a încălcat H.G. nr.286/93. Conducerea fondului a admis utilizarea contrar destinației a sumei de 10,9 mii lei, acumulată de la agenții economici ai județului ca ajutor material destinat lichidării consecințelor calamităților naturale din 26-28.11.2000 în jud. Soroca.

În perioada supusă controlului, devizele de venituri și cheltuieli ale FSSP jud. Lăpușna n-au fost aprobate de Consiliul de administrare și coordonate cu Direcția generală finanțe jud. Lăpușna, fapt care a determinat apariția divergențelor în părțile de venituri și cheltuieli (transferuri de la bugetul local) în mărime, de 14,9 mii lei și, respectiv, 111,8 mii lei. În județ nu este organizată evidența și lipsește controlul asupra agenților economici care efectuează defalcările respective în fond. Ca rezultat, în FSSP jud. Lăpușna n-au fost acumulate mijloace bănești în sumă de 521,0 mii lei.

La distribuirea ajutorului material din mijloacele FLSSP nu se respectă prevederile Regulamentului, aprobat prin H.G. nr.1083 din 26.10.2000. În cazul

invocării motivului de boală, la cerere nu se anexează certificatul eliberat de instituția medicală; o parte din mijloacele extrabugetare nu sînt prevăzute pentru situații excepționale; nu se întreprind măsuri pentru asigurarea transferării de către agenții economici a plăților suplimentare de comunicație și defalcărilor caselor de schimb valutar.

Fondul extrabugetar pentru finanțarea lucrărilor de constituire a bazei normative în construcții (în continuare FBNC).

Încălcînd prevederile art. 37 din Legea privind calitatea în construcții nr.721-XIII din 02.02.96, legilor bugetare anuale pe anii 2001-2002, precum și ale H.G. nr.216 din 20.03.01, atît Consiliul de administrare al FBNC, cît și MECDT, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat n-au asigurat încasarea integrală a veniturilor în FBNC, prevăzute în Legea bugetului pe anul 2001 în mărime de 3200,0 mii lei și în Legea bugetului de stat pe anul 2002 – de 3500,0 mii lei. Veniturile reale au constituit 445,7 mii lei (13,9%) și, respectiv, 2312,1 mii lei (66,1%).

În planul tematic pe anul 2001 au fost aprobate 51 de teme, pentru care s-au prevăzut cheltuieli în sumă de 1054,0 mii lei. În realitate, au fost finanțate 8 teme în sumă de 99,0 mii lei și elaborate 8 documente normative în sumă de 93,9 mii lei. Conform planului tematic, pentru anul 2002 s-au prevăzut 78 de teme în sumă de 2669,0 mii lei, din care s-au finanțat 56 de teme în sumă de 1424,5 mii lei (53,4 %).

Consiliul de administrare al FBNC și MECDT nu asigură controlul asupra utilizării mijloacelor fondului, alocate pentru fiecare temă în parte. Uniunea inginerilor-constructori (UIC) din Republica Moldova și MECDT au încheiat un contract privind editarea culegerii “Comentarii la Legea privind calitatea în construcții” la prețul de 62,0 mii lei. Conform procesului-verbal al ședinței Consiliului de administrare al FBNC, UIC i s-au transferat 18,6 mii lei. Pîna la momentul controlului, UIC n-a prezentat nici o dare de seamă financiară referitor la utilizarea mijloacelor bănești din FBNC.

d) Achizițiile publice

Conform Legii nr.1166-XIII, achizițiile de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului din contul banilor publici se efectuează prin Agenția Națională pentru Achiziții Publice (în continuare ANAP), precum și prin grupurile de lucru ale consiliilor județene, municipale, primării și instituții bugetare.

În perioada anilor 2000-2002 ANAP a înregistrat **12,7 mii** de contracte de achiziții în sumă de **1589,6 mil.lei**, din care prin **licitație publică – 486,5 mil.lei (30,6%)**, prin **cererea ofertelor de prețuri – 315,9 mil.lei (19,9%)** și prin **achiziții dintr-o singură sursă – 787,2 mil.lei (49,5%)**. Grupurile de lucru ale organelor administrativ-teritoriale și instituțiilor bugetare, **în contradicție cu legislația** în vigoare, au contractat procurări de mărfuri, lucrări și servicii din contul mijloacelor bugetare (fără a respecta procedurile de achiziție) în sumă de

639,0 mil. lei, ce constituie **40** la sută din volumul achizițiilor înregistrate de ANAP.

În mun. Chișinău 42 de instituții bugetare au achiziționat mărfuri, lucrări și servicii (în afara sistemului de achiziții) în valoare de 408,5 mil. lei (48,0%) .

Contrar prevederilor legale, Departamentul Instituțiilor Penitenciare în anii 2000-2001 a achiziționat mărfuri și servicii în sumă de 26,8 mil. lei (54,3% din volumul achizițiilor); Spitalul Clinic Republican – de 9,3 mil. lei (78,4%); Departamentul dotări al Ministerului Apărării – de 9,9 mil. lei (41,2%). Analogic, în jud. Orhei au fost achiziționate mărfuri, lucrări și servicii în valoare de 52,6 mil. lei (61,7%), în jud. Ungheni – de 29,5 mil. lei (52,5%), în jud. Chișinău – de 84,7 mil. lei, în jud. Bălți – de 14,1 mil. lei (50,7%) și în jud. Lăpușna – de 25,6 mil. lei (47,2%). Consiliul județean Soroca, primăria mun. Soroca, primăria or. Florești, Direcția Generală Învățământ, Tineret și Sport jud. Soroca, Direcția Cultură jud. Soroca, Spitalul județean Soroca au achiziționat în perioada anilor 2000-2002 (9 luni), în afara sistemului de achiziții, mărfuri în sumă totală de 25,0 mil. lei (67,4%), Direcția Generală Învățământ, Tineret și Sport jud. Tighina – de 3,8 mil. lei, primăria Ștefan Vodă – de 1,9 mil. lei, primăria Căușeni – de 4,4 mil. lei, ȘPP Ștefan Vodă – de 1,0 mil. lei etc.

Nerespectând prevederile legislației în vigoare, ANAP timp de trei ani a desfășurat 71 de licitații cu un singur ofertant (din 541 de licitații) și a încheiat contracte în sumă de 33,2 mil. lei. Ca rezultat, bugetul a suportat pierderi în sumă de 0,8 mil. lei. Asemenea contracte au fost încheiate și de către Ministerul Apărării, Ministerul Educației, Departamentul Trupelor de Grăniceri, Departamentul Instituțiilor Penitenciare, Consiliul județean Soroca, Consiliul județean Orhei etc.

ANAP a aprobat și înregistrat 750 contracte de achiziție a mărfurilor și serviciilor (prin cererea ofertelor de preț) în sumă ce depășea 45,0 mii lei, ocolind metoda de achiziție prin licitație publică. Ca rezultat, au fost stabilite cazuri când prețurile de achiziție la produsele alimentare contractate prin oferta de preț erau cu mult mai mari decât cele contractate prin licitație publică. Astfel, numai în 9 cazuri diferență de preț a constituit 323,8 mii lei.

În majoritatea cazurilor, grupurile de lucru pentru achiziții publice, încălcând legislația, nu solicitau oferte de preț de la cel puțin 3 ofertanți, din care cauză condițiile și prețurile la mărfuri și servicii și prețurile contractate nu sînt convenabile pentru instituțiile bugetare. Numai grupurile de lucru ale serviciilor publice ale Consiliului județean Bălți au încheiat contracte de achiziție a mărfurilor în baza ofertelor înaintate de un furnizor în sumă de 4,5 mil. lei.

ANAP a aprobat un șir de contracte fără a ține cont de condițiile stipulate în documentele de tender, oferind posibilitate părților să modifice condițiile prevăzute inițial în contract, cum ar fi termenul de valabilitate a contractelor, prețul și volumul mărfurilor livrate, substituirea unui tip de marfă cu altul (nesolicitate la licitație), fără certificate de calitate etc., astfel cauzînd pierderi bugetului în sumă de 1,6 mil. lei. În rezultatul modificării sau rezilierii contractelor încheiate de către Ministerul Apărării cu furnizorii mărfurilor în

baza rezultatelor licitației desfășurate, bugetul de stat a suportat pierderi în sumă de 0,8 mil.lei.

ANAP, secțiile achiziții publice municipale și județene nu aplică prevederile legale și nu solicită de la ofertanți asigurarea executării contractelor privind livrarea mărfurilor. În rezultatul rezilierii contractelor, n-au fost aplicate sancțiuni financiare în sumă de 305,3 mii lei.

Grupurile de lucru, încălcând legislația în vigoare, au contractat mărfuri, lucrări și servicii, depășind volumul de achiziții cu mai mult de 30 la sută din quantumul inițial de achiziții (de la același furnizor), sau cu 10,1 mil.lei, din care Inspectoratul Fiscal Principal de Stat – cu 3,3 mil.lei, Spitalul de psihiatrie din mun.Bălți – cu 0,6 mil.lei etc.

Ignorând actele legislative și normative în vigoare privind ordinea de organizare și desfășurare a licitației publice, grupurile de lucru au contractat mărfuri, lucrări și servicii în sumă de 10,4 mil.lei prin divizarea volumului achizițiilor în mai multe contracte, fără desfășurarea licitațiilor și înregistrarea lor la ANAP.

Contracte de achiziții de mărfuri și servicii de la un singur furnizor au fost divizate de către Spitalul Clinic Republican (contractul în sumă de 900,2 mii lei, repartizat în trei contracte), Departamentul dotări al Ministerului Apărării (respectiv, 219,0 mii lei – 4 contracte), Departamentul Instituțiilor Penitenciare (647,7 mii lei – 5 contracte). Analogic, au fost divizate contracte și de către instituțiile din județele Orhei, Soroca, Bălți, primăriile mun.Telenești, Soroca etc.

Instituțiile bugetare, ignorând legislația în vigoare privind achizițiile publice, încheiau contracte cu furnizori fără desfășurarea licitației și fără înregistrarea lor la ANAP. Astfel, primăria mun.Soroca a achiziționat o cazangerie mobilă, cu prețul de 1,3 mil.lei, care nu funcționează timp de peste 2 ani, din lipsa rețelei de gaz. Analogic, Departamentul sănătății al Primăriei mun.Chișinău a încheiat în anii 2000-2001 cu firme străine două contracte în valoare de 15,5 mil.DEM și, respectiv, 3,0 mil.EURO. Încălcări analogice au fost stabilite și la Consiliile județene Taraclia, Orhei, primăria Edineț etc.

Nerespectând prevederile Legilor bugetului de stat pe anii 2000, 2001, 2002, unele instituții bugetare din municipii și județe au admis dezafectarea mijloacelor bugetare sub formă de plată prealabilă în sumă de 3353,1 mii lei, pe un termen de peste 30 de zile, sancțiunile financiare constituind suma de 255,7 mii lei. Astfel, Direcția Generală Învățământ, Tineret și Sport jud.Tighina a admis dezafectarea mijloacelor bugetare în sumă de 441,6 mii lei în folosul S.R.L. „Sud-Vest-Clasic”, care timp de 723 de zile n-a livrat resurse energetice, sancțiunea financiară constituind 122,4 mii lei. Fapte analogice au fost admise și de către Departamentul dotări al Ministerului Apărării, Spitalul Clinic „T.Ciorbă”, Spitalul Clinic „V.Ignatenco”, Centrul Național Științifico-Practic de Medicină Preventivă, primăria mun.Soroca, unele direcții ale județelor Soroca, Bălți etc.

ANAP în 17 cazuri a publicat cu întârziere anunțurile privind condițiile de participare la licitație, prin ce a făcut imposibilă participarea largă a agenților

economici la licitații și organizarea unei concurențe mai efective de oferte. Astfel, anunțul privind achiziția transportului auto pentru Casa Națională de Asigurări Sociale în valoare de 500,0 mii lei s-a publicat cu 5 zile pînă la licitație, la care au participat numai doi ofertanți, iar anunțul privind achiziția utilajului medical în valoare de 544,0 mii lei pentru Institutul Oncologic - cu 14 zile pînă la licitație, la care a participat numai un ofertant.

Pentru elaborarea cadrului legislativ și a unui sistem viabil de achiziționare, Banca Mondială, prin contractul din 1 noiembrie 1995, a oferit Republicii Moldova o donație de 90,0 mii dolari SUA, din care 30,0 mii dolari SUA au rămas neutilizați. În rezultatul utilizării a 60,0 mii dolari SUA, a fost elaborată doar Legea achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului, adoptată de Parlament la 30 aprilie 1997.

CAPITOLUL II. Formarea și utilizarea bugetului asigurărilor sociale de stat

Bugetul asigurărilor sociale de stat (în continuare BASS) pe anul 2002, cu rectificări, a fost aprobat la **venituri și cheltuieli** în sumă de **2040,2 mil. lei**. Conform Raportului CNAS, executarea părții de **venituri** a bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2002 a constituit **2215,9 mil. lei**, sau **108,6 la sută** față de sumele prognozate, iar a părții de **cheltuieli** – **1899,6 mil. lei**, sau **93 la sută**. La finele a.2002 a fost înregistrat un **excedent** în mărime de **368,9 mil. lei** (ținându-se cont de soldul acestuia la începutul anului).

Încasările pe conturile de venituri în anul 2002 (față de anul 2001) au crescut cu **306,8 mil. lei**, sau cu **26 la sută**. Totodată, pe parcursul a.2002 partea de venituri a BASS n-a fost precizată în urma majorării remunerării muncii unor categorii de populație, ceea ce a dus la executarea sporită a veniturilor.

În pofida faptului că partea de venituri a BASS în anul 2002 a fost executată integral, **restanțele agenților economici** la 01.01.03 față de BASS constituiau **1086,8 mil. lei**, din care datoriile din salariul achitat – 821,6 mil. lei, datoriile din cauza neplății salariilor – 202,1 mil. lei și datoriile prolongate – 63,1 mil. lei.

Dacă la 01.07.02 soldurile contribuțiilor de asigurări sociale la salariul achitat și înregistrat în baza informațională a CNAS și IFPS constituiau, respectiv, 526,4 mil. lei și 352,1 mil. lei (datele Caselor Teritoriale de Asigurări Sociale (CTAS), primite de la Serviciile fiscale din teritoriu), sau cu o diferență de 174,3 mil. lei, atunci la 01.01.03 în aceeași bază de date aceste solduri erau înregistrate în sumă de, respectiv, 519,2 mil. lei și 477,1 mil. lei, sau cu o diferență de 42,1 mil. lei.

Astfel, în perioada de gestiune 01.07.02 – 01.01.03 diferența soldurilor menționate s-a micșorat cu 132,2 mil. lei, în rezultatul întocmirii actelor de verificare a soldurilor între CNAS, IFPS și agentul economic. Finalizarea acestor verificări și concretizarea bazei de date a BASS va asigura majorarea veniturilor din rezervele diminuate în anii precedenți.

Cele mai mari datorii față de BASS sînt ale instituțiilor finanțate de la bugetul mun. Chișinău, care la 01.01.03 constituiau 77,6 mil. lei. În anul 2002 din bugetul mun. Chișinău s-au transferat doar 3,0 mil. lei pentru achitarea datoriilor pe anii precedenți, deși inițial au fost planificate 12,8 mil. lei.

Un nivel scăzut al acumulărilor s-a înregistrat în ramura agriculturii. Din numărul total al agenților economici participanți la formarea bugetului asigurărilor sociale de stat (700431), majoritatea o reprezintă agenții economici din agricultură (546212) cu un număr mediu scriptic de lucrători în agricultură de 780521. Cu toate că în ultimii ani numărul agenților economici din această ramură a crescut esențial, rata de acumulare a contribuțiilor este scăzută. Din suma totală calculată de către agenții economici din agricultură în mărime de 232,8 mil. lei, încasările reale au constituit 205,3 mil. lei, sau 88 la sută.

La calcularea veniturilor de la agenții economici din sectorul agricol nu s-a asigurat executarea prevederilor legale ale sistemului public de asigurări sociale și nu s-a ținut cont de faptul că, începînd cu 01.01.99, a fost pusă în aplicare noua lege de pensionare – Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr.156-XIV din 14.10.98, în care se prevede că baza de calcul a pensiei o constituie venitul mediu lunar asigurat, care se determină din suma contribuțiilor plătite în perioada de cotizare, cotele de contribuții stabilite și numărul total de luni de cotizare, dar nu este stipulat clar care contribuție se include în calcul.

Unele acte legislative în vigoare stimulează neachitarea cotelor de asigurări sociale de către contribuabili. În Regulamentul provizoriu privind modul de calculare și achitare proprietarilor de terenuri agricole a indemnizațiilor pentru incapacitatea temporară de muncă, sarcină și lăuzie, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 745 din 11.06.02, de la persoanele care dau în arendă cota de teren nu se cere certificatul de achitare a contribuțiilor de către arendatori. În același timp, de la persoanele care prelucrează individual cotele de teren se cere în mod obligatoriu achitarea contribuțiilor de asigurări sociale.

Prin L. nr.1163/02, au fost efectuate modificări la art.35 (1) din L. nr.489/99, prin care s-a stabilit că colectarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii, controlul corectitudinii calculării și virării lor în termen la BASS se efectuează de către Serviciul Fiscal de Stat cu drepturile atribuite acestuia și în modul stabilit de legislația fiscală. Aceste modificări contravin art.1 din aceeași lege, în care s-a stipulat că colectarea contribuțiilor de asigurări sociale este o activitate de organizare și efectuare a virării contribuțiilor de asigurări sociale pe conturile CNAS. Actualmente colectarea contribuțiilor de asigurări sociale obligatorii este efectuată contrar modificărilor menționate, iar

controlul asupra corectitudinii calculării și virării în termen a contribuțiilor nu asigură rezultatul respectiv atât din partea IFPS, cât și din partea CNAS.

Cu încălcarea art.11 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe a.2002 nr.740-XV din 20.12.01, Ministerul Finanțelor (Trezoreria Centrală) a admis cazuri când mijloacele acumulate nu se transferau zilnic la conturile bancare ale CNAS.

Odată cu preluarea conturilor de colectare a contribuțiilor de către CNAS, în urma recomandărilor Băncii Naționale a Moldovei, IFPS urma să modifice rechizitele bancare și datele privind beneficiarul din dispozițiile de incaso în toate sectoarele din republică. Nerespectarea acestor recomandări a determinat încasarea în continuare a unor venituri la conturile Serviciului Fiscal de Stat, ceea ce n-a asigurat aprecierea soldurilor reale și a volumului de acumulări necesare spre transmitere CNAS.

Unele Case Teritoriale de Asigurări Sociale n-au întreprins măsurile respective pentru precizarea numărului real al agenților economici care se află pe teritoriul administrat, n-au efectuat controlul documentelor în baza cărora se efectuează calculele defalcărilor în BASS. Ca rezultat, n-au fost calculate și transferate în buget contribuțiile de asigurări sociale în mărime de circa 2,0 mil.lei.

Cheltuielile bugetului în anul 2002, finanțate din contul BASS, au fost executate în sumă de **1528,3 mil.lei**, sau la nivelul de **80 la sută**, iar cele finanțate din contul bugetului de stat - în sumă de **378,4 mil.lei**, sau **96 la sută**.

Factorii de decizie ai CNAS și persoanele cu funcții de răspundere ale Ministerului Finanțelor, nerespectând prevederile actelor normative în vigoare, n-au verificat cheltuielile pentru plata pensiilor, indemnizațiilor și compensațiilor, efectuate din bugetul de stat, precum și datoriile dintre bugete. În darea de seamă prezentată Ministerului Finanțelor la 01.01.03 (f-2) a fost inclusă neîntemeiat suma de 18,2 mil. lei, pe când în evidența contabilă datoria CNAS față de Ministerul Finanțelor constituie 3,3 mil. lei, sau cu 14,9 mil. lei mai puțin. Analogic au fost denaturate și datoriile Ministerului Finanțelor față de CNAS, acestea fiind majorate cu 8,6 mil. lei.

Executarea de casă a cheltuielilor efectuate din contul transferurilor de la bugetul de stat și reflectate în darea de seamă despre executarea BASS este denaturată din lipsa unor reglementări unice din partea Ministerului Finanțelor și CNAS privind modul de elaborare și întocmire a unei dări de seamă care ar reflecta autenticitatea indicatorilor executați.

Din mijloacele bugetului de stat, pentru plata pensiilor, indemnizațiilor și compensațiilor s-au cheltuit cu 7,0 mil. lei mai mult decât s-a finanțat. Ministerul Finanțelor a finanțat unele tipuri de pensii, compensații și indemnizații în limita sumelor precizate, neținând cont de cheltuielile reale și soldurile deja formate la 01.01.02. Ca rezultat, a fost admisă suprafinanțarea în sumă de 3,3 mil. lei și s-a format datoria creditoare la 01.01.03 față de Ministerul Finanțelor în aceeași sumă. La alte tipuri de cheltuieli finanțarea a fost efectuată de către Ministerul Finanțelor la un nivel mai scăzut decât sumele precizate și cele real executate. Ca urmare, CNAS a dezafectat mijloacele BASS

pentru achitarea diferitor plăți (care se efectuează din contul mijloacelor bugetului de stat) în sumă de 111,7 mil. lei.

În contradicție cu art.3 din Legea privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl nr.909 din 30.01.92, pct.3 al H.G. nr.874 din 22.08.01, n-a fost întocmit „Registrul de stat pentru evidența cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl” și n-a fost finalizat lucrul Comisiei de stat pentru verificarea autenticității documentelor vizînd participarea la lichidarea consecințelor catastrofei de la Cernobîl. Ca rezultat, numărul beneficiarilor acestor plăți, înregistrat la CNAS, constituie 3470 de persoane, sau cu 926 de persoane mai mult față de datele de la „Societatea Cernobîl din Moldova”.

Cu încălcarea legislației în vigoare, unor persoane le-au fost plătite compensații pentru tratament balneo-sanatorial în sumă de 8,7 mil. lei, fără a fi confirmat refuzul CNAS privind imposibilitatea acordării în mod prioritar a biletelor gratuite în cazul indicațiilor medicale.

Pe parcursul a.2002 Ministerul Muncii și Protecției Sociale n-a contribuit la precizarea alocațiilor pentru „Fondul de șomaj”, astfel cheltuielile de casă fiind executate doar în sumă de 21,8 mil. lei (față de cele precizate de 42,3 mil. lei), sau la nivelul de 51 la sută, cu toate că CNAS a propus reducerea alocațiilor reieșind din executarea reală a cheltuielilor în a.2001 la nivelul de 58 la sută (26,8 mil. lei) și din contingentul beneficiarilor ajutorului de șomaj. Ca urmare, mijloacele disponibile n-au fost repartizate, în mod legal, în alte scopuri necesare pentru îmbunătățirea condițiilor asiguraților.

Încălcînd L. nr.489/99, CNAS, ca și în anul precedent, n-a completat fondul de rezervă al BASS.

În BASS pe a.2002, pentru organizarea și funcționarea sistemului public de asigurări sociale (devizul de cheltuieli al CNAS) au fost prevăzute mijloace în sumă de 40,0 mil. lei. Cheltuielile de casă au constituit 39,4 mil. lei (98%), iar cheltuielile efective - 37,2 mil. lei. La 01.01.03 datoriile debitoare alcătuiau 1,9 mil. lei, iar cele creditoare - 2,5 mil. lei, inclusiv la art. ”Retribuirea muncii” - 1,3 mil. lei.

Datele din darea de seamă privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2002 sînt diminuate cu 217,8 mil. lei față de datele din darea de seamă forma 4 BASS, inclusiv penalitățile anulate - 162,8 mil. lei, datoriile anulate conform Legii cu privire la faliment nr.786-XIII din 26.03.96 - 10,5 mil. lei, supraplățile achitate agenților economici - 7,3 mil. lei etc.

Cu încălcarea art.20 din L. nr.489/99, atît partea de venituri, cît și partea de cheltuieli ale BASS neîntemeiat au fost micșorate cu suma contribuțiilor calculate la ajutoarele de șomaj în mărime de 5,6 mil. lei, deoarece CNAS n-a transferat suma respectivă Departamentului pentru Utilizarea Forței de Muncă.

Conlucrarea nesatisfăcătoare dintre CNAS și IFPS, iresponsabilitatea colaboratorilor acestor autorități publice centrale au determinat faptul că sumele primite de diferiți agenți economici ca restituiri de TVA la cota zero și utilizate la stingerea datoriilor agenților economici față de BASS n-au nimerit pe conturile analitice ale agenților economici respectivi, ci s-au acumulat la contul

analitic al plătitorului – Ministerul Finanțelor. Astfel, la 31.12.02, în baza de date a CNAS, la contul analitic al Ministerului Finanțelor neîntemeiat au fost atribuite 29,1 mil. lei.

CNAS a ignorat prevederile art. 14 din L. nr.489/99 și n-a ținut cont de faptul că pe parcursul anilor 2001-2002 acumulările în BASS au format un excedent esențial, soldul zilnic al căruia a constituit circa 190,0 mil. lei (a.2002), astfel necontribuind la acumularea veniturilor din dobânzi pentru disponibilitățile bănești. Pe parcursul a.2002 acumulările în BASS se efectuau la contul curent al CNAS, deschis în BC „Moldova Agroindbank” S.A.. Reieșind din condițiile contractelor adiționale dezavantajoase, încheiate cu BC „Moldova Agroindbank” S.A., în care s-a prevăzut achitarea dobânzii în mărime de 0,2% (față de 5%, stipulate în contractul inițial), în a.2002 CNAS a obținut venituri din dobânzi doar în sumă de 382,1 mii lei. Începând cu 01.10.02, CNAS a deschis în S.A. „Banca de Economii” al doilea cont curent de acumulare a veniturilor și conturi de colectare a contribuțiilor în teritorii, care au fost administrate în lipsa contractelor respective, iar banca a beneficiat gratis de mijloacele BASS.

Soldurile la conturile centralizatoare ale CNAS, deservite în S.A. „Banca de Economii”, care la 01.01.03 au constituit în total 6,9 mil. lei, n-au fost incluse în darea de seamă privind executarea BASS pe anul 2002, ceea ce a dus la denaturarea executării părții de venituri și a soldurilor existente la finele anului de gestiune. Analogic, în partea de venituri a BASS n-au fost incluse nici mijloacele în sumă totală de 35,5 mil. lei, rămase în sold la contul trezorerial în Banca Națională a Moldovei.

Controlul nesatisfăcător atât din partea CNAS, Departamentului pentru Utilizarea Forței de Muncă, cât și din partea organelor teritoriale ale CNAS a condiționat faptul că în perioada anului 2002 mijloacele publice, în unele cazuri, au fost utilizate cu multiple încălcări.

Așadar, mijloacele bănești ale Oficiului forței de muncă (OFM) jud. Lăpușna nu se administrează prin sistemul trezorerial, ele fiind utilizate în lipsa devizului de venituri și cheltuieli. În anul 2002, OFM jud. Lăpușna i-au fost alocate mijloace în sumă de 744,2 mii lei. Instituția în cauză n-a asigurat organizarea corectă a evidenței contabile în conformitate cu Legea contabilității și Instrucțiunea aprobată prin ordinul Ministerului Finanțelor nr.85, precum și controlul asupra utilizării mijloacelor conform destinației.

Conducerea OFM jud. Lăpușna a permis pregătirea profesională a șomerilor la unii agenți economici care nu dispun de licență în domeniul învățământului, și anume: Î. I. „Ghimisli” (c/f 474096), Î.I. „Gargalic” (c/f 205287), achitându-le acestora pentru acordarea serviciilor 32,5 mii lei, prin intermediul S.A. „Mariana” Cahul (c/f 14470), astfel încălcându-se art.37 alin.(1) lit.a) din Legea învățământului nr.547-XIII din 21.07.95.

În anul 2002 OFM jud. Lăpușna a efectuat plăți ale ajutorului de șomaj în sumă de 49,7 mii lei unor persoane a căror soție sau soț (unul din ei) este deținător de teren de pământ, care obține un venit comun al familiei, prin ce s-au

încălcat prevederile art.2 din Legea privind utilizarea forței de muncă nr.878-XII din 21.01.92.

Majoritatea transferurilor pentru cazarea, instruirea șomerilor și procurarea bunurilor se efectuează cu încălcarea ordinei stabilite prin H.G. nr.294 din 17.03.98. Contabilitatea OFM jud. Lăpușna a trecut la cheltuieli plățile pentru prestarea serviciilor în sumă de 12,6 mii lei numai în baza conturilor de plată, fără anexarea documentelor justificative de strictă evidență. Neîntemeiat a fost trecută la cheltuieli și suma plăților în mărime de 14,1 mii lei.

Încălcările și neajunsurile depistate în urma controlului sînt o consecință a nerespectării de către CNAS și instituțiile finanțate de la BASS a actelor legislative în vigoare, statutului CNAS și altor acte normative, nivelului scăzut de aplicare de către persoanele cu funcții de răspundere ale CNAS a principiilor de eficacitate și raționalitate la gestionarea mijloacelor BASS, precum și a conlucrării nesatisfăcătoare cu Ministerul Finanțelor și IFPS.

CAPITOLUL III. Formarea și gestionarea datoriei publice, respectarea garanțiilor guvernamentale pentru creditele externe și interne

Datoria Republicii Moldova la 01.01.03 constituia: datoria externă - 1624,9 mil.USD și datoria internă - 2821,4 mil.lei.

Datoria externă:

- *datoria publică* – 964,2 mil.USD, din care 151,4 mil.USD - datoria administrată de Banca Națională a Moldovei și 812,8 mil.USD - datoria administrată de Guvernul Republicii Moldova;
- *datoria privată* (împrumuturi) – 361,8 mil.USD;
- *datoria pentru resursele energetice* – 298,9 mil.USD.

Datoria internă:

- *datoria guvernamentală directă* – 2821,4 mil. lei.

Datoria de stat (externă și internă), administrată de Guvern, la finele anului 2002 constituia în monedă națională 12889,2 mil.lei, sau 58,2 la sută din PIB.

Comparativ cu finele anului 2001, a fost înregistrată o creștere a datoriei externe cu 24,5 mil.USD (3,5 la sută) și a datoriei interne – cu 420,9 mil.lei (17,5 la sută).

În a.2002 Curtea de Conturi a efectuat controale asupra eficienței valorificării și rambursării creditelor externe primite pe parcursul anilor 1991-2002 și asupra formării și gestionării datoriei interne de stat în anii 2000-2002.

a) Datoria externă de stat

Începînd cu anul 1991, Republica Moldova, în baza acordurilor încheiate de către Guvernul RM cu diferite organisme financiare internaționale, a beneficiat de împrumuturi contractate în sumă de **1463,6 mil.USD**, din care **1256,2 mil.USD** – credite contractate direct de Guvern și **207,4 mil.USD** – împrumuturi acordate agenților economici sub garanția statului.

Creditele externe valorificate de către Guvern au fost preconizate pentru: acoperirea deficitului bugetar și recreditarea agenților economici – **403,7 mil.USD**; susținerea importului critic – **357,8 mil.USD**; dezvoltarea sectoarelor agrar și privat – **58,1 mil.USD**; susținerea sectorului social – **45,8 mil.USD**; dezvoltarea sectorului energetic – **255,2 mil.USD**; dezvoltarea infrastructurii, sistemului cadastral, reconstrucția drumurilor, aprovizionarea cu apă potabilă – **36,0 mil.USD**.

Din creditele și garanțiile acordate, Republica Moldova a rambursat creditorilor externi (pînă la 31.12.02) mijloace în sumă totală de 565,6 mil.USD, inclusiv: pe credite – 537,5 mil.USD (principalul – 283,2 mil.USD; dobînda, comisioanele și penalitățile – 254,3 mil.USD), pe garanții – 28,1 mil.USD (corespunzător, 27,6 mil.USD și 0,5 mil.USD).

Datoria externă de stat, administrată de Guvern, la 01.01.03 constituia **812,8 mil.USD**, din care pentru credite – **724,3 mil.USD** și pentru garanții – **88,5 mil.USD**.

În momentul cînd Republica Moldova a purces la atragerea împrumuturilor externe (începutul anilor '90) nu era elaborată baza legislativă respectivă, din care cauză au fost admise cazuri de iresponsabilitate vădită din partea factorilor de decizie la distribuirea, utilizarea și rambursarea creditelor externe angajate. Ca rezultat, statul și economia națională au fost prejudiciate în proporții enorme, iar nivelul eficacității utilizării creditelor este redus. Totodată, n-a fost executat nici Decretul Președintelui RM „Cu privire la constituirea Consiliului valutar-creditar” nr.227 din 28.12.93, prin care, de fapt, a fost inițiat cadrul juridic de reglementare a procesului de atragere și gestionare a împrumuturilor externe.

Prin Legea privind datoria de stat și garanțiile de stat nr.943-XIII din 18.07.96, Guvernul RM a fost autorizat să contracteze împrumuturi de stat și să acorde garanții, iar funcția de rambursare și control asupra valorificării creditelor externe i s-a atribuit Ministerului Finanțelor, care n-a folosit în deplină măsură pîrghiile existente în această direcție.

În perioada anilor 1991-2000 Republica Moldova a semnat **14 acorduri** de atragere a mijloacelor valutare pentru asigurarea necesităților economiei republicii cu resurse energetice, utilaj, cereale, medicamente și mărfuri de larg consum (importul critic), valorificînd **357,8 mil. USD**.

În anii 1992-1996 Corporația de Credit marfară a Agenției SUA a acordat RM un credit tehnic (proiectul „PL-480”) în sumă de 61,7 mil.USD, scopul căruia a fost susținerea păturilor socialmente vulnerabile ale populației, dezvoltarea sectorului privat în agricultură, crearea fondului de creditare în agricultură. Funcția de distribuitor al creditului a fost atribuită Ministerului Agriculturii și Departamentului produselor cerealiere. Calitatea necorespunzătoare a produselor cerealiere primite din contul acestui credit, distribuirea lor (conform deciziilor Guvernului RM) fără un studiu concret al potențialului agenților economici-beneficiari, ignorarea decalajului dintre prețurile de import și cele de pe piața republicii au determinat înrăutățirea situației economico-financiare a întreprinderilor agricole și cerealiere beneficiare și a complexelor zootehnice. De fapt, au fost recreditate întreprinderile avicole – 1,4 mil.USD, întreprinderile de producere a cărnii – 11,8 mil.USD, întreprinderile cerealiere – 10,4 mil.USD și 76,2 mil.lei, întreprinderile agricole – 1,3 mil.USD, iar pentru deservirea agriculturii – 115,9 mii USD și achitarea cu Fondul Social (eliberarea orezului) – 30,2 mil.lei.

La 01.01.03, agenții economici - beneficiari au rambursat 8,2 mil.USD și 55,0 mil. lei. În perioada anilor 1993-2002 Ministerul Finanțelor a achitat instituțiilor internaționale 5,4 mil. USD din principal și dobânda în sumă de 10,7 mil.USD, soldul datoriei de stat pe principal constituind 56,3 mil.USD.

Astfel, în urma angajării creditului în cadrul proiectului „PL-480” și recreditării lui, fără o argumentare întemeiată a necesităților de angajare și posibilitatea rambursării lui, în lipsa programului de utilizare eficientă a acestuia, din cauza iresponsabilității factorilor de decizie de la Departamentul produselor cerealiere, Ministerul Agriculturii și Alimentației, Ministerul Finanțelor, precum și a beneficiarilor la gestionarea și rambursarea împrumutului, Republica Moldova va fi nevoită să achite din contul bugetului de stat suma de bază a datoriei în mărime de 56,3 mil.USD.

Pentru asigurarea necesităților economiei naționale cu resurse energetice, utilaj, medicamente și mărfuri de larg consum, în baza acordurilor bilaterale, Republica Moldova a valorificat împrumuturi din partea Guvernului României în sumă de 24,5 mil.USD, Comunității Europene – 31,6 mil.USD, BIRD – 85,8 mil.USD, Băncii germane Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) – 18,8 mil.USD, Guvernului Japoniei – 39,9 mil.USD, Guvernului Chinei – 3,8 mil.USD.

Din creditele primite de la Guvernul României în sumă de 14,4 mil.USD agenții economici-beneficiari (S.A. „Moldovafarm”, S.A.„Farmovet”, S.A.„Apromat”, Î.S. „Moldtelecom”, „Asociația de Producție de Stat pentru Combustibil a Republicii Moldova”, în prezent S.A.„Tirex-Petrol”) au achitat Ministerului Finanțelor datoriile la împrumuturi, iar soldul datoriei de stat la 01.01.03 constituia 9,4 mil.USD.

Ministerul Finanțelor, încălcând condițiile acordului de credit, încheiat cu Comunitatea Europeană, n-a rambursat la timp creditorului străin împrumutul, deși agenții economici-beneficiari s-au achitat integral și în termenele stabilite

cu ministerul. Ca rezultat, bugetul de stat a suportat cheltuieli suplimentare în sumă de 5,7 mil.USD.

Majoritatea creditelor acordate de către BIRD pentru procurarea resurselor energetice, medicamentelor și acoperirea necesităților sectorului agrar au fost recreditate agenților economici, care la 01.01.03 au rambursat 36,6 mil.USD și 124,8 mil.lei. Soldul datoriei de stat la 01.01.03 constituia 60,4 mil.USD.

Din creditul acordat de Guvernul Japoniei pentru redresarea economiei Republicii Moldova, 30,9 mil. USD s-au utilizat pentru achitarea datoriei la importul de gaze naturale, 3,0 mil. USD – procurarea păcurii și 6,0 mil. USD – procurarea materiei prime pentru întreprinderile industriale. Întreprinderile beneficiare S.A. „Alfa”, S.A. „Stil”, S.A. „Codru”, S.A. „Steaua”, S.A. „Metal”, S.A. „Elcas”, S.A. „Monolit” au utilizat împrumutul neeficient, cu numeroase încălcări. Ca urmare, bugetul de stat a suportat pierderi considerabile. În total, din contul bugetului de stat s-au achitat pentru acest credit 20,3 mil.USD, soldul datoriei de stat la 01.01.03 constituind 23,8 mil.USD.

Datoria pe creditul acordat de către Banca germană (KfW) pentru procurarea echipamentului medical a fost reeșalonată pînă în a.2015, la 01.01.03 constituind 14,3 mil.USD. Pentru deservirea acestui credit bugetul de stat a achitat creditorului 5,5 mil.USD.

De asemenea, pentru reglementarea datoriilor pe creditele consolidate, acordate de către Federația Rusă în anii precedenți, a fost semnat acordul bilateral (în sumă de 91,7 mil.USD) privind rambursarea lor începînd cu a.2005. Pentru deservirea acestui credit statul a achitat 16,8 mil.USD.

În decursul anilor 1994-2002 Guvernul RM a încheiat 12 acorduri de împrumut, valorificînd 403,7 mil. USD, inclusiv pentru acoperirea deficitului bugetar - 339,7 mil.USD și pentru achitarea cu furnizorii străini (recreditarea agenților economici) - 64,0 mil. USD. După achitarea dobînzii și comisioanelor în sumă de 90,8 mil.USD, la 01.01.03 a rămas neachitată suma de 243,8 mil.USD din principal.

Pentru dezvoltarea sectoarelor agrar și privat au fost valorificate 6 credite în sumă de 58,1 mil.lei. Din împrumuturile primite pentru dezvoltarea sectorului agrar s-a valorificat suma de 20,6 mil.USD. În scopul dezvoltării tehnologiilor agricole, a fost valorificat creditul tehnic în sumă de 9,8 mil.USD, acordat de către BIRD. Din creditul acordat au fost recreditați 16 agenți economici, datoria cărora la 01.01.03 față de Ministerul Finanțelor constituia 11,8 mil.USD. Datoria de stat la creditele menționate constituie 20,2 mil.USD. Împrumutul IDA, preconizat pentru dezvoltarea sectorului rural, a fost valorificat în sumă de 4,9 mil.USD, la 01.01.03 datoria alcătuind 5,0 mil.USD.

În scopul dezvoltării sectorului privat, capacităților manageriale și asigurării competitivității întreprinderilor private, au fost alocate mijloace în sumă de 37,5 mil.USD, acordate Guvernului RM de către BIRD și IDA. Creditul acordat de către BIRD a fost utilizat în trei direcții: creditarea agenților economici prin intermediul băncilor comerciale – 17,5 mil.USD și 11,8 mil.DEM; înzestrarea Băncii Naționale a Moldovei și Inspectoratului Fiscal

Principal de Stat cu tehnică de calcul și instruirea personalului – 2,3 mil.USD; asistența consultativă și studiul diagnostic al Băncii de Economii a Moldovei – 400,0 mii USD. La 01.01.03 soldul total al datoriei agenților economici față de Ministerul Finanțelor constituia 0,4 mil.USD, iar a statului față de creditorul străin pentru principal – 36,7 mil.USD.

În anii 1997-2000 au fost valorificate 6 acorduri în sumă de 45,8 mil.USD (cu IDA – 4, BIRD și Hewlett Packard) pentru dezvoltarea învățământului, sistemului sănătății și serviciilor sociale, executarea cărora este prevăzută pînă în a.2005, cu rambursarea mijloacelor din contul bugetului de stat în termen de 20-40 ani, începînd cu a.1999. Pînă în prezent nu sînt valorificate în termenele prevăzute de acordurile încheiate (din cauza nerespectării condițiilor contractuale) 16,4 mil.USD. La 01.01.03 datoria de stat constituia 40,6 mil.USD.

Pentru dezvoltarea sectorului energetic au fost valorificate patru împrumuturi în sumă de 255,2 mil.USD.

În baza acordului încheiat la 18.06.96 cu RAO „Gazprom” (Rusia), Guvernul RM și-a asumat obligațiunea de administrare a datoriei Concernului de Stat „Moldova-Gaz” (formată în anii 1994-1996, ratificată prin Hotărîrea Parlamentului nr.1062-XIII din 24.12.96) prin emiterea hîrtilor de valoare de stat în sumă de 140,0 mil.USD. Hîrtilile de valoare au fost răscumpărate anticipat.

Conform Acordului privind reglementarea datoriei, încheiat cu RAO „Gazprom”, Republica Moldova și-a asumat repetat administrarea datoriei față de RAO „Gazprom” pe anul 1996, emițînd în a.2000 cambii în sumă de 90,0 mil.USD pentru achitarea în termen de 7 ani a gazelor naturale livrate în anii 1996-1997.

Pentru deservirea acestui credit, din contul bugetului s-au cheltuit 43,1 mil.USD. La 01.01.03 datoria statului constituia 90,0 mil.USD.

ONEXIMBANC (Rusia) și IDA au acordat Republicii Moldova credite în sumă de 16,0 mil.USD, din care în sumă de 15,0 mil.USD au fost restructurate.

În anul 1996 BIRD a acordat Guvernului RM un împrumut pentru reconstrucția și dezvoltarea sectorului energetic în sumă de 9,2 mil.USD pe un termen de 20 de ani. Pînă la 01.01.03 pentru rambursarea și deservirea acestui împrumut creditorului i-a fost achitată suma de 2,4 mil.USD, soldul datoriei de stat alcătuiind 8,5 mil.USD. În total, datoria statului pentru sectorul energetic la 01.01.03 constituia 98,5 mil.USD.

Pe parcursul anilor 1996-1998 au fost valorificate 3 credite în sumă de 36,0 mil. USD pentru dezvoltarea infrastructurii (reconstrucția drumurilor, dezvoltarea cadastrului, aprovizionarea cu apă potabilă a regiunii sudice).

La 01.01.03, pentru reabilitarea drumurilor au fost utilizate credite primite de la BERD în sumă de 11,2 mil. USD. În total, pînă la 01.01.03, pentru achitarea și deservirea creditului, din buget s-au cheltuit 5,9 mil. USD, datoria statului la aceeași dată constituind 8,3 mil.USD. În rezultatul comiterii încălcărilor la valorificarea creditului BERD, destinat finanțării Proiectului de

reabilitare a drumurilor auto, statului i-au fost pricinuite pierderi directe în sumă de 18,2 mil. lei.

În anul 1998 de la „Tureximbank” au fost primite 15,0 mil. USD, pe un termen de 7 ani, pentru acoperirea parțială a cheltuielilor legate de implementarea Proiectului de aprovizionare cu apă potabilă a regiunii sudice. Din contul bugetului de stat s-au rambursat 5,0 mil. USD și s-a achitat dobânda de 3,5 mil. USD, soldul datoriei de stat la 01.01.03 constituind 10,0 mil. USD. Conform condițiilor contractelor încheiate cu Direcția pentru construcții „Sudacon” Î.S., UTA Găgăuzia, mijloacele împrumutate vor fi compensate după darea în exploatare a apeductului. O parte din mijloacele financiare alocate din creditul menționat s-au utilizat contrar destinației, prin ce s-a tergiversat realizarea în termen a proiectului.

Din mijloacele creditelor primite de la BERD și IDA în a.1998, au fost valorificate 9,8 mil. USD pentru elaborarea Cadastrului. Datoria statului la 01.01.03 a constituit 10,0 mil. USD (inclusiv dobânda).

În perioada anilor 1991-2000 un șir de întreprinderi din republică au beneficiat de credite acordate din contul împrumuturilor externe ale instituțiilor financiare internaționale – BIRD (seceta și redresarea economiei), Corporația de Credit marfară a Agenției SUA - Proiectul „PL-480”, precum și de alte credite, destinate pentru dezvoltarea complexului agroindustrial. Astfel, 61 de întreprinderi agricole și comerciale din Republica Moldova au primit credite în sumă de circa 18,3 mil. USD și 115,3 mil. lei sub formă de nutrețuri sau alte bunuri materiale, în baza acordurilor de credit, încheiate cu Ministerul Finanțelor. Din creditele acordate, pînă la 01.01.03 s-au rambursat 5,3 mil. USD și 106,5 mil. lei.

La 01.01.03, soldul datoriei pe creditele externe (inclusiv dobânda și penalitatea) la întreprinderile beneficiare din republică constituie 43,6 mil. USD și 130,2 mil. lei.

Au beneficiat de credite și întreprinderile care pe parcursul anilor au devenit insolvabile. Astfel, „Întreprinderea Intergospodărească pentru Producerea Cărnii de Porcine” din Orhei, care în anii 1994-1997 a beneficiat de credite în sumă de 1,4 mil. USD și 1,3 mil. lei, prin hotărîrea Judecătoriei Economice a RM din 17.11.99, a fost recunoscută insolvabilă și în stare de faliment. Datoria pe credite a acestei întreprinderi la 01.01.03 constituia 3,5 mil. USD și 2,4 mil. lei.

În baza hotărîrilor Judecătoriei Economice a RM, au fost recunoscuți în stare de insolvabilitate, cu inițierea procedurii de faliment, 13 beneficiari de credite din județele Bălți, Edineț și Soroca, a căror datorie la 01.01.03 constituia 6,1 mil. USD și 3,3 mil. lei.

A fost stabilit cazul de anulare, în baza hotărîrii Judecătoriei Economice a RM din 18.05.01, a creditului acordat S.A. ”Cristal-Flor” în sumă de 0,5 mil. USD și de recunoaștere a acestuia în sumă de 2,3 mil. lei. Mai mult decît atît, prin hotărîrea Colegiului Civil al Curții de Apel a RM, Ministerul Finanțelor a fost obligat să aplice procedura de compensare pentru micșorarea datoriei S.A. ”Cristal-Flor” cu 280,7 mii USD și 52,5 mii lei din contul datoriei bugetului

județean Soroca față de întreprinderea în cauză. În așa mod, datoria pentru creditele primite S.A. "Cristal-Flor" a achitat-o din contul mijloacelor bugetare.

Administrațiile întreprinderilor supuse controlului n-au asigurat păstrarea documentației contabile aferente bunurilor materiale primite sub formă de credit, din care cauză nu a fost posibilă verificarea documentelor care ar confirma cantitatea, prețul și modul de utilizare a bunurilor materiale primite în contul creditelor (Î.S. „Bacon” Cahul, G.A.S., Colhozul „Coșcalia”, S.A. „Elevator Kelley Grais” Căușeni, IICCP „Progres Căușeni”).

S-a stabilit alocarea împrumuturilor în lipsa contractelor de gaj, calitatea necorespunzătoare și prețurile majorate (față de prețurile pe piața republicii) la produsele eliberate beneficiarilor. La întreprinderile cu care au fost încheiate contracte de gaj procedura de gajare a producției s-a efectuat formal. Astfel, S.A. "Anina" la 01.01.96 dispunea de produse în curs de executare și mărfuri în valoare de 3,0 mil. lei, iar producția gajată conform contractelor încheiate constituia suma de 7,0 mil. lei.

La întocmirea dărilor de seamă trimestriale (bilanțurilor contabile) beneficiarii de credite nu reflectă valoarea reală a datoriilor (inclusiv dobânda și penalitatea) pe creditele acordate de Ministerul Finanțelor din surse externe. În evidența contabilă la 6 beneficiari de credite din jud. Chișinău (la 01.01.03) valoarea datoriei pe credite este cu 51,3 mil. lei mai mică decât valoarea calculată de Ministerul Finanțelor, la 2 întreprinderi din jud. Orhei – cu 523,6 mii lei și la o întreprindere din jud. Ungheni – cu 1,2 mil. lei. La S.A. "Produse cerealiere", S.A. „Fritiur” și CAP "Prietenia" datele evidenței contabile nu corespund realității, cauza fiind nerefectarea sumelor dobânzii și penalităților pe credite în mărime de 43,7 mil. lei, inclusiv S.A. „Produse cerealiere” – 20,1 mil. lei, S.A. "Fritiur" – 0,9 mil. lei, CAP "Prietenia" – 22,7 mil. lei.

Restructurarea întreprinderilor care au încheiat acorduri-memorandum cu Consiliul Creditorilor de Stat, în multe cazuri, nu s-a soldat cu rezultatele scontate, deoarece n-au fost realizate în termenele stabilite și integral măsurile prevăzute de către organele abilitate.

Cei mai mari datornici pe credite la 01.01.03 (inclusiv dobânda și penalitățile) sînt: în jud. Chișinău – S.A. "Anina" (4899,8 mii USD și 250,2 mii lei), S.A. "Avicola Roso" S.R.L. (1750,8 mii USD), S.A. "Fertilitate Strășeni" (9829,9 mii lei), S.A. "Avicola Bucovăț" (1310,2 mii USD), S.A. Fabrica ASR Chetroasa (1135,0 mii USD); în jud. Orhei – S.A. "Avicola Orhei" (1209,0 mii USD), "Întreprinderea Intergospodărească pentru Producerea Cărnii de Porcine" (3495,7 mii USD și 2392,8 mii lei); în jud. Ungheni – S.A. „Cereale Prut" (1221,1 mii USD și 1082,2 mii lei) și S.A. „Fertilitate Călărași" (83006,9 mii lei) etc.

Întreprinderea de Stat "Institutul de Cercetări pentru Pomicultură" nu și-a onorat obligațiunile la valorificarea și rambursarea creditului din contul împrumutului acordat Republicii Moldova de către BIRD în anii 1998 – 2000 în sumă de 10,0 mil. USD pentru Primul proiect agricol. Mai mult decât atât, n-a fost încheiat acordul între Ministerul Finanțelor și Întreprinderea de stat pentru

prelucrarea producției agricole (separată din componența institutului), în scopul asigurării rambursării împrumutului acordat.

b) Garanțiile de stat pentru împrumuturi externe

În perioada anilor 1992-1998 agenții economici din Republica Moldova au încheiat sub garanția statului cu diferite instituții financiare străine 17 contracte de credite tehnice în sumă echivalentă cu 207,4 mil. USD, valorificând 166,6 mil. USD. N-au fost ratificate de către Parlamentul Republicii Moldova 7 credite în sumă de 52,6 mil. DEM și 2,7 mil. USD.

Până în prezent au devenit active 9 garanții în sumă de 21,4 mil.USD și 39,4 mil. EURO, pentru onorarea cerințelor cărora au fost dezafectate din buget 9,4 mil. USD și 19,7 mil. EURO (S.A. „Perfuzon” – 4,0 mil. EURO, S.A. „Fabrica de sticlă din Chișinău” – 9,9 mil. EURO, S.A. „Chirsova” – 0,9 mil. USD, S.A. „Santek” – 0,7 mil. EURO, S.R.L. „Vininvest” – 6,2 mil. USD și 3,5 mil. EURO, ARRE „Moldinteragro” – 1,7 mil. USD, Î.M. „Semger” S.A. – 1,6 mil. EURO).

La eliberarea garanțiilor de stat, în fondul de risc au fost acumulate mijloace (destinate deservirii datoriilor creditoare) cu 3,1 mil. USD și 4,0 mil. DEM mai puțin decât plafonul minimal prevăzut în L. nr.943.

Ministerul Finanțelor n-a întreprins măsurile necesare de restabilire a mijloacelor imobilizate din bugetul de stat pentru onorarea obligațiilor privind garanțiile externe.

Până în prezent n-au fost încheiate acorduri de asigurare a garanțiilor de stat cu S.A. „Perfuzon”, Î.M. „Terminal” S.A., iar condițiile celor încheiate nu sînt respectate de părți.

Pe parcursul anilor 1992-2002 agenții economici, în contul stingerii datoriilor la creditele acordate din contul împrumuturilor externe, din suma valorificată au rambursat 145,4 mil. USD și 149,6 mil. lei, inclusiv prin mijloace bănești – respectiv, 81,1 mil. USD și 65,6 mil. lei, statul neîncasînd sumele de 97,1 mil. USD și 154,1 mil. lei, din care 40,2 mil. USD și 8,8 mil. lei au fost achitate din bugetul de stat ca urmare a falimentării a 29 de agenți economici.

Despre multiplele încălcări și neajunsuri comise la contractarea, valorificarea și rambursarea creditelor s-a menționat în 32 de hotărîri ale Curții de Conturi, adoptate începînd cu a.1995 și prezentate în ordinea stabilită organelor supreme de stat pentru luare de atitudine.

Curtea de Conturi, în hotărîrile adoptate și în Rapoartele anuale asupra administrării și întrebuițării resurselor financiare publice, s-a expus prompt și explicit asupra neregulilor existente în acest domeniu, a atenționat toate autoritățile responsabile de atragerea, valorificarea, gestionarea și controlul rambursării creditelor externe, înaintînd propunerile respective de lichidare a încălcărilor și neajunsurilor stabilite, precum și de tragere la răspundere a persoanelor vinovate.

Situația se complică și prin faptul că pînă în prezent statul nu dispune de o strategie bine determinată de atragere și utilizare a creditelor externe,

reglementată de un cadru legislativ perfect, care ar determina, totodată, și responsabilitatea persoanelor cu funcții de răspundere vinovate de gestionarea neeficientă a împrumuturilor de stat externe.

Măsurile întreprinse de Ministerul Finanțelor față de agenții economici care au primit credite sub garanție de stat, în majoritatea cazurilor, nu s-au soldat cu rezultatele scontate. Ca urmare, bugetul de stat continuă să suporte pierderi.

c) Datoria internă de stat

Datoria internă de stat reprezintă totalul sumelor principale ale tuturor obligațiilor directe neonorate, contractate de Ministerul Finanțelor în numele statului în monedă națională. Datoria internă de stat se formează în urma contractării împrumuturilor de la Banca Națională a Moldovei cu garanția hîrtilor de valoare de stat nerambursate la sfîrșitul anului și hîrtilor de valoare de stat în circulație pe piața internă.

În comparație cu datele la 01.01.2000, datoria internă de stat s-a majorat cu 910,9 mil. lei, sau cu 47,7 la sută, constituind la 01.01.03 suma totală de 2821,4 mil. lei.

În decursul anilor 2000-2002, Guvernul RM a contractat de la Banca Națională a Moldovei resurse de credit în sumă totală de 20461,7 mil. lei, majoritatea, de fapt, fiind atrase de către Guvern ca „reîmprumuturi”, pentru rambursarea datoriei formate anterior față de Banca Națională a Moldovei.

Concomitent au fost rambursate împrumuturile în sumă totală de 20032,9 mil. lei, inclusiv: din contul împrumuturilor recontractate – 19900,9 mil. lei; din contul surselor bugetare – 92,7 mil. lei; prin convertire în hîrtii de valoare de stat a împrumuturilor primite de la Banca Națională a Moldovei – 39,3 mil. lei.

În urma operațiunilor indicate, această parte a datoriei interne de stat în trei ani s-a majorat cu 428,8 mil. lei, la 01.01.03 constituind 1744,0 mil. lei.

În perioada sus-menționată, Guvernul RM a beneficiat de împrumuturi acordate de către Banca Națională a Moldovei, din care 58,5 la sută au fost valorificate pentru deservirea datoriei externe de stat, restul - pentru finanțarea măsurilor prioritare ale bugetului de stat.

Prin legile bugetare anuale din ultimii 3 ani, a fost prevăzută creșterea datoriei interne de stat (formată în urma contractării împrumuturilor de la Banca Națională a Moldovei) de la 1315,2 mil. lei (în a.2000) pînă la 1744,0 mil. lei (în a.2002). Totodată, plafonul aprobat inițial era prevăzut spre majorare, de regulă, în ultimele zile ale lunii decembrie, la precizarea legii bugetului. Astfel, în Legea bugetului pe anul 2000 era prevăzută micșorarea datoriei interne de stat cu 255,8 mil. lei, iar în Legea pentru rectificarea bugetului pe a.2000 nr.1410-XIV din 8 decembrie 2000 plafonul a fost mărit cu 255,8 mil. lei, ceea ce a permis Ministerului Finanțelor să legisfeze operațiile privind titlurile de creanță ale Guvernului RM.

Un loc important în structura datoriei interne de stat îl ocupă obligațiunile Guvernului sub formă de hîrtii de valoare de stat active pe piața internă.

În perioada anilor 2000-2002 s-au desfășurat 89 de licitații, prin care pe piața internă au fost comercializate hîrtii de valoare de stat (HVS) în valoare totală de 5251,4 mil. lei, inclusiv în a.2000 – de 1798,6 mii lei, în anul 2001 – de 1803,7 mil. lei, în anul 2002 – de 1649,1 mil. lei. În urma comercializării HVS, cu răscumpărarea lor ulterioară, în perioada menționată a fost obținut un venit în sumă totală de 482,1 mil. lei, care s-a utilizat pentru finanțarea deficitului bugetar.

Soldul datoriei de stat la 01.01.03, format în urma comercializării HVS, a constituit 1077,4 mil. lei, sau, comparativ cu situația din 01.01.2000, a crescut cu 482,1 mil. lei.

Garanțiile de stat contractate de Ministerul Finanțelor, în numele Republicii Moldova, cu băncile comerciale care au acordat împrumuturi agenților economici din țară reprezintă obligațiile financiare ale statului.

Pe parcursul anilor 1991-1998, în baza hotărîrilor Parlamentului și Guvernului Republicii Moldova, băncilor comerciale le-au fost acordate 106 garanții de stat în sumă de 589,7 mil. lei, din care trei garanții eliberate nu erau active (în sumă de 10,0 mil. lei), scopul cărora a fost creditarea agenților economici din complexele termoenergetic, agroindustrial, precum și a altor agenți economici cu situația financiară dificilă.

Începînd cu anul 1998, în conformitate cu legile bugetare anuale, eliberarea garanțiilor de stat interne a fost interzisă. Totodată, în baza Hotărîrilor Parlamentului Republicii Moldova din anul 1998, au fost eliberate garanții de stat pentru împrumuturile de la băncile comerciale în sumă totală de 100,0 mil. lei (ARP „Termocomenergo” – 50,0 mil. lei, Î.S. „Moldtranselectro” – 20,0 mil. lei, Primăria mun. Chișinău – 20,0 mil. lei și Fondul Social – 10,0 mil. lei).

Cu toate că cadrul juridic prevede plata în fondul de risc în mărime de la 5 pînă la 25 la sută pentru creditele interne eliberate agenților economici sub garanție de stat, Ministerul Finanțelor, stabilind plata în fondul de risc, a aplicat rata de numai 5 la sută, neluînd în considerație starea financiară și solvabilitatea beneficiarilor, ceea ce a influențat negativ asupra mărimii fondului de risc – sursa de acoperire a cheltuielilor „Garantului”.

Datoria agenților economici față de Ministerul Finanțelor la garanțiile de stat, în perioada supusă controlului, s-a redus cu 38,8 mil. lei și la 01.01.03 a constituit 53,0 mil. lei, inclusiv mijloace percepute de la buget – 28,0 mil. lei, plata în fondul de risc – 0,3 mil. lei, dobînda – 13,3 mil. lei, penalitatea calculată pentru dezafectarea mijloacelor bugetare – 11,4 mil. lei.

În realitate, stingerea de către agenții economici a titlurilor de creanță în majoritatea cazurilor s-a efectuat nu prin mijloace bănești (Ministerul Finanțelor a achitat băncilor comerciale datoriile numai prin mijloace bănești), ci prin anularea datoriilor (în baza legilor, hotărîrilor Parlamentului și Guvernului), efectuarea compensărilor reciproce. Astfel, conform hotărîrilor Parlamentului, în a.2000 s-au stins datoriile ale agenților economici în sumă de 25,8 mil. lei și numai 0,4 mil. lei au fost achitate de către aceștia Ministerului Finanțelor prin mijloace bănești (în anul 2001 – 8,2 mil. lei și, respectiv, 1,3 mil. lei, în a.2002 – 21,3 mil. lei și 1,6 mil. lei). Pe parcursul anilor 2000-2002, agenții economici, în

contul stingerii datoriilor la creditele garantate de stat, au transferat mijloace financiare reale în sumă de numai 3,3 mil. lei, sau 5,6 la sută din suma totală a titlurilor de creanță stinse. În perioada indicată, în rezultatul efectuării compensărilor reciproce, au fost anulate titlurile de creanță ale agenților economici în sumă de 3,1 mil. lei. Zece agenți economici care dispun de titluri de creanță în mărime de 26,4 mil. lei se află în stare de insolvabilitate, din care S.A. „Flamingo-96” (mun. Bălți) în a.2002 a fost declarată falită.

Practica acordării de către Guvern agenților economici a garanțiilor în scopuri concrete nu s-a soldat cu succes, astfel creându-se situația când majoritatea plăților la garanțiile acordate s-au reeșalonat pe anii următori. Mai mult decât atât, rambursările se efectuau, în fond, din contul mijloacelor bugetului de stat.

La 01.01.03, cele mai mari datorii față de bugetul de stat pentru împrumuturile primite sub garanție de stat le reveneau întreprinderilor de termoficare fondate în urma reorganizării ARP „Termocomenergo” – 25,3 mil. lei, firmelor „Flamingo-96” S.A – 5,6 mil. lei, „Cips” S.A. (mun. Bălți) – 4,5 mil. lei etc.

Datoria ARP „Termocomenergo” în sumă de 44,8 mil. lei pentru împrumuturile primite sub garanție de stat, în urma reorganizării acesteia, s-a transmis întreprinderilor municipale de termoficare nou-formate (36,4 mil. lei) și întreprinderii de stat specializate „Termotehservice” (8,4 mil. lei). La rîndul lor, unele întreprinderi nou-create n-au restituit datoriile primite, cauzele fiind situația financiară tensionată, refuzul a 10 agenți economici de a contracta datoria în sumă de 8,2 mil. lei cu Ministerul Finanțelor. Unor întreprinderi teritoriale le-au fost anulate parțial datoriile în sumă de 19,4 mil. lei, din care 3,1 mil. lei – prin achitări reciproce.

Așadar, datoriile întreprinderilor de termoficare pentru împrumuturile primite, la 01.01.03, constituiau 25,3 mil. lei (47,8 la sută din datoria formată față de bugetul de stat), din care 17,1 mil. lei – datoriile întreprinderilor teritoriale de termoficare și 8,2 mil. lei – datoriile trecute după Î.S. „Termotehservice”.

Ministerul Finanțelor în a.1995 a eliberat BC „Moldindconbank” S.A. garanție de stat pentru acordarea împrumutului în sumă de 2,3 mil. lei firmei „Flamingo-96” S.A.. Ultima nu și-a onorat în termenele stabilite obligațiunile față de bancă, în urma cărui fapt suma contractată a fost rambursată creditorului de către Ministerul Finanțelor din contul mijloacelor bugetului de stat. Pe parcursul anilor 1998-2002, S.A. „Flamingo-96” n-a restituit datoria față de Ministerul Finanțelor, aceasta constituind la 01.01.03 suma de 5,6 mil. lei.

Analogic, în urma eliberării scrisorii de garanție de stat, din contul bugetului de stat a fost rambursată datoria cu termenul expirat, formată pentru creditul în sumă de 1,5 mil. lei, care a fost utilizat de către S.A. „Moldagrotehnica”. Neonorîndu-și obligațiunile sale, S.A. „Moldagrotehnica” în a.1997 a transmis datoria pe creditul dat în sumă de 3,2 mil. lei firmei „Cips” S.A., care, la rîndul său, de asemenea nu s-a achitat cu bugetul de stat. Ca rezultat, datoria față de Ministerul Finanțelor la 01.01.03 a constituit 4,5 mil. lei.

Datoria S.A. „Ambalaj-Polimer” (or.Drochia) față de bugetul de stat s-a format încă în a.1994, în urma acordării garanției de stat BC „Moldova Agroindbank” S.A. pentru acordarea împrumutului în sumă de 1,3 mil. lei firmei „Ambalaj-Polimer” S.A.. Întreprinderea n-a rambursat creditul acordat de bancă, în urma cărui fapt BC „Moldova Agroindbank” S.A. a încasat de pe contul Ministerului Finanțelor suma de 1,3 mil. lei, garantată de către stat. La 01.01.03 datoria S.A. „Ambalaj-Polimer” constituia 2,4 mil. lei.

O situație analogică de nerambursare a datoriilor formate în baza garanțiilor de stat s-a atestat la 01.01.03 și la S.A. „Arca-Moldova” (în sumă de 4,5 mil. lei), S.A. „Alfa” (4,0 mil. lei), S.R.L. „Melissa” or. Drochia (2,7 mil. lei) etc.

CAPITOLUL IV. Integritatea și gestionarea patrimoniului public

În conformitate cu prevederile Legii nr.312-XIII din 8 decembrie 1994 și cu programul de activitate, Curtea de Conturi în anul 2002 a efectuat un șir de controale ce țin de aspectele administrării, gestionării și privatizării patrimoniului public. Rezultatele controalelor denotă că în procesul de privatizare și gestionare a patrimoniului public continuă comiterea încălcărilor și abaterilor de la normele legislației în vigoare, utilizarea irațională și neeficientă a acestuia de către organele abilitate.

Conducerea Departamentului Privatizării și Administrării Proprietății de Stat (DPAPS)*, neonorîndu-și atribuțiile prevăzute de Regulamentul Departamentului, pe parcursul ultimilor ani, n-a asigurat veridicitatea și plenitudinea evidenței patrimoniului public. N-au fost întreprinse măsuri eficiente în vederea prezentării de către toți agenții economici a dărilor de seamă privind mărimea și circulația proprietății. Informația generalizată despre mărimea și circulația proprietății de stat este incompletă și neveridică.

Nerespectîndu-se Regulamentul cu privire la Registrul patrimoniului public, la DPAPS nu s-a ținut evidența patrimoniului public dat în arendă și în administrare fiduciară, iar concomitent cu transmiterea funcțiilor de administrare a proprietății de stat organelor centrale de specialitate nu se ține Registrul evidenței patrimoniului public.

Reprezentanții statului în societățile economice, funcțiile de bază ale cărora constau în asigurarea respectării intereselor statului, și-au onorat insuficient atribuțiile funcționale. Ca rezultat, societățile economice, activitatea cărora într-o măsură mai mare sau mai mică se bazează pe patrimoniul statului sînt gestionate neeficient, astfel devenind neatractive pentru investitorii din țară

* din 18.04.01 – Departamentul Privatizării

și străini. Prin urmare, expunerea acțiunilor lor spre vânzare prin intermediul licitațiilor, concursurilor investiționale și bursei de valori în majoritatea cazurilor nu se bucură de succes.

Astfel, din cauzele menționate vânzarea acțiunilor statului din **83** de societăți pe acțiuni prin bursă de valori a fost efectuată la prețul de **35,1 mil. lei**, sau cu **56,6 mil. lei** mai puțin decât valoarea activelor nete.

Vânzarea acțiunilor statului din 21 de societăți pe acțiuni la licitații și concursuri investiționale s-a soldat cu pierderi de 14,4 mil. lei în urmă diminuării prețului nominal al acțiunilor.

Fostul Minister al Privatizării și Administrării Proprietății de Stat a stabilit incorect mărimea capitalului social al S.A. „Tverskoi vinzavod”, proprietatea statului fiind micșorată de la 15,8 mil. rub. până la 7,2 mil. rub., iar privatizarea contra plată, prin concurs comercial, după 7 încercări, a fost efectuată doar cu 1,0 mil. lei, valoarea activelor nete constituind de fapt 3,0 mil. lei.

Fabrica de vinuri din Dolgoprudnîi (reg. Moscova), cu patrimoniul de 11,2 mil. rub., transmisă în a.1991 de către Ministerul Agriculturii și Industriei Prelucrătoare în arendă colectivului de muncă, a fost reorganizată în Î.A. „Combinatul experimental din Dolgoprudnîi”, însă plata pentru arendă în sumă de 142,0 mil. rub. așa și n-a fost achitată. Totodată, valoarea activelor nete ale statului a fost micșorată de la 11,2 mil. rub. până la o mărime negativă de 19,4 mil. rub., iar în a.1999 întreprinderea a fost supusă procedurii de faliment, patrimoniul statului în valoare de 11,2 mil. rub. nefiind luat la balanță de către DPAPS din motiv că acesta era arendat de Ministerul Agriculturii și Industriei Prelucrătoare. În așa mod, a avut loc nu privatizarea patrimoniului de stat la valoarea în momentul dării în arendă, ci a activelor întreprinderii de arendă, stabilindu-se un preț inițial de numai 1,0 mil. lei.

Starea falimentară a Societăților pe Acțiuni „Votkinskii vinzavod” și „Barnauliskii vinzavod” la momentul privatizării a contribuit la neachitarea de către S.R.L. „Victor-Vlad” și „Tubecon” LTD a prețului obiectelor de 1,7 mil. lei, iar S.A. „Firma agricolă Cărpineni” nu numai că n-a achitat costul acțiunilor statului în S.A. „Sredneuraliskii vinzavod”, dar și a contribuit la micșorarea activelor nete ale întreprinderii cu 552,0 mii lei.

Astfel, patrimoniul de stat, aflat la dispoziția a 6 fabrici de vin din Federația Rusă, n-a fost supravegheat de către stat, valoarea lui fiind diminuată considerabil, iar ulterior – privatizat la prețuri simbolice.

Efectuarea a 2 tranzacții de schimb al acțiunilor cu S.A. „Magistrala”, cu încălcarea Legii cu privire la Programul de privatizare și Regulamentului respectiv, când în loc de prețuri echivalente au fost utilizate prețuri curente, a generat pierderi de 1,1 mil. lei.

DPAPS și subdiviziunile teritoriale nu dețin informația privind starea reală a obiectelor nefinalizate, care urmează să fie administrate de agenții economici la balanța cărora se află acestea. O parte din obiectele nefinalizate din jud. Tighina, incluse în Programul de privatizare, se află într-o stare deplorabilă, iar unele nu pot fi finalizate din cauza defectelor (blocul locativ cu 60 de apartamente din or. Ștefan-Vodă, grădinița de copii cu 320 de locuri din mun.

Căușeni, care nu figura în evidența primăriei). În județul Cahul o parte din obiectele nefinalizate în realitate practic nu există din cauza devastării, actele de conservare lipsesc (casa de cultură din Ciuciulea, cinematograful din Taraclia, casa sovietelor din Taraclia etc.). Din 180 de construcții nefinalizate, prevăzute pentru privatizare, doar 9 au fost privatizate. La Hîncești din 20 de obiecte nefinalizate, numai 9 au fost expuse privatizării.

La DPAPS lipsesc contractele de vânzare-cumpărare la privatizarea depozitului direcției de construcții a Academiei de Științe, iar casa de cultură din s. Lozova, cu terenul aferent de 1,7 ha (valoarea de reconstruire – 2,7 mil. lei), a fost vîndută Î.I. "Mamulat" la un preț simbolic de 1 leu, care pe parcursul a 3 ani nu și-a onorat nici o obligațiune investițională.

Magazinul „Fructe și legume” (construcție nefinalizată) din str. Miorița 53 (mun. Chișinău), cu valoarea de 2291,4 mii lei, a fost vîndut la prima expunere firmei „Ramin-Lux” S.R.L., prin licitație cu strigare, la prețul de 430,0 mii lei, sau cu 1361,8 mii lei mai puțin decît prețul inițial. La prețuri diminuate au fost vîndute construcțiile nefinalizate: „Magazinul din s. Buneț” - 11,7 mii lei, clădirea primăriei Ialoveni – 79,7 mii lei, secția acoperișuri fără ruloari a fabricii de construcții din panouri mari (S.A. "Furnizorul ABA") – 1878,2 mii lei ș.a.

Comisia republicană pentru privatizarea obiectelor arendate, fără argumente suficiente, a supus reexaminării deciziile privind 261 de obiecte, micșorînd costul acestora pentru privatizare cu 7,0 mil. lei, inclusiv a 35 de încăperi privatizate în anii 1996-1998, diminuînd valoarea lor cu 2,9 mil. lei. Costul obiectelor privatizate, în urma utilizării de către Comisie a unor acte neconfirmate de contabilitate, neîntemeiat a fost micșorat pentru: S.R.L. „Vitadaro” – cu 101,4 mii lei; Î.I. „Foto-expres-Roibu” – cu 73,2 mii lei; biroul notarial Lidia Snegur – cu 117,4 mii lei; S.R.L. „Succesius” – cu 102,2 mii lei; Î.I. „Cazac” – cu 209,2 mii lei; S.R.L. „Literatura și arta” – cu 56,7 mii lei.

În anul 1998, DPAPS a acceptat micșorarea cotei-statului în S.A. „Moldovahidromaș” cu 1242,6 mii lei, prin excluderea din capitalul social a 2 baze de odihnă, dar neînregistrînd aceste obiecte în evidență ca proprietate de stat transmisă în gestiune economică. Ca rezultat, IFPS a sechestrat o bază de odihnă (proprietate de stat) în contul achitării datoriilor S.A. „Moldovahidromaș” față de stat în sumă de 1210,5 mii lei.

DPAPS, neincluzînd în componența comisiei de licitație reprezentantul ministerului și neținînd cont de dezacordul Ministerului Transporturilor și Comunicațiilor, a vîndut la licitație „cu reducere” unei persoane fizice acțiunile statului în S.A. „IPDA” la prețul de 1160,0 mii lei (cu 640,0 mii lei mai puțin decît activele nete). De asemenea, DPAPS a acceptat vânzarea prin achitări reciproce de către Fabrica de fermentare a tutunului din Ciadîr-Lunga a mijloacelor fixe în valoare de 347,0 mii lei S.R.L. „Lukoil-Moldova”, nefiind achitate impozitele respective.

Transmițînd în anii 1998-1999 în administrare fiduciară 10 pachete de acțiuni ale statului cu valoarea nominală de 64,0 mil. lei, DPAPS n-a asigurat controlul asupra păstrării documentelor respective și gestionării de către managerii fiduciară a patrimoniului de stat. Ca rezultat, valoarea activelor nete

ale 6 societăți pe acțiuni din cele 10 a fost micșorată cu 14,8 mil. lei. Totodată, managerii fiducieri nu și-au onorat condițiile contractuale privind asigurarea profitului, plata dividendelor către stat, iar S.R.L. „Măgura-grup” n-a asigurat achitarea la buget a 3% din costul nominal al acțiunilor statului în sumă de 1054,4 mii lei.

În lipsa contractelor de prestare a serviciilor de presă DPAPS, pe parcursul anilor 1998-2001, s-au achitat 4833,2 mii lei, din care 2131,5 mii lei au fost utilizați neeficient pentru publicarea comunicatelor informative privind privatizarea patrimoniului de stat în unele ediții cu tiraj redus, fără destinație economică („TAVAS” – 346,3 mii lei, „Autumnal” – 101,6 mii lei, „Momentul” – 313,6 mii lei, „Danco-Pres” – 207,1 mii lei, „Aroton-Lux” – 124,8 mii lei, „Dialog” – 106,9 mii lei etc.).

Neasigurarea controlului asupra activității S.A. „Justar” (cota statului – 61,7%) a dus la acea că acționarii cu cota minimă în a.1998 au ales nelegitim Consiliul societății, iar ulterior au înstrăinat și imobilele acesteia în sumă de 250,0 mii lei, DPAPS fiind înlăturat de la conducerea ei.

Agencia teritorială pentru privatizare mun.Chișinău (Agenția) nu și-a onorat atribuțiile în strictă conformitate cu legislația. Comisia de licitație n-a întocmit în mod regulat procesele-verbale respective pentru obiectele expuse la licitație. Din valoarea obiectelor expuse la licitații în sumă de 189,3 mil. lei s-au comercializat obiecte de numai 13,6 mil. lei, sau de 7,2 la sută.

Printr-un contract încheiat de DPAPS, s-a acceptat operațiunea de schimb, prin care S.A. “Combinatul de articole din carton” a transmis asociației de locuințe a Primăriei mun.Chișinău 3 case de locuit, cu valoarea de 5946,0 mii lei, în schimbul acțiunilor statului în diverse societăți pe acțiuni în valoare de 3908,6 mii lei. Privatizarea acestor case a fost efectuată de către Comisia de privatizare a Agenției care a micșorat costul unui metru pătrat de suprafață. În urma acestui schimb, statului i-au fost cauzate pierderi în sumă de 3908,6 mii lei.

La licitația din 28.10.99, pentru lotul magazinului “Budapesta”, expus la prețul inițial de 1200,0 mii lei, “cota minimă” stabilită de DPAPS a variat neîntemeiat de la 1100,0 mii lei până la 250,0 mii lei, acesta fiind realizat cu 360,0 mii lei. Prin asemenea licitații, a fost ratat un venit de 500,0 mii lei: de la vânzarea magazinului “Budapesta” – 390,0 mii lei, cinematografului “Șipca”-100,0 mii lei etc., iar de la neachitarea penalității pentru ultimul lot – 219,2 mii lei.

Comisia republicană de privatizare a încăperilor arendate n-a expus la licitație în termen încăperile pentru care n-a fost achitat la timp prețul lor de cumpărare, iar prin reexaminarea hotărârilor sale a micșorat costul la 13 încăperi, ratând astfel venituri în sumă de 757,6 mii lei.

La privatizarea clădirii din str.Columna 92, Comisia de privatizare a încăperilor arendate a exclus suma costului lucrărilor de reparație de 1068,5 mii lei din 1161,5 mii lei – costul total al obiectului, deși cheltuielile de construcție

și reconstrucție în sumă de 636,1 mii lei, suportate de arendaș, au fost acceptate în contul plății pentru arendă, cauzându-se astfel pierderi în suma respectivă.

În cadrul evaluării costului încăperilor arendate, Comisia nominalizată a admis 21 cazuri de excludere a costului reparațiilor capitale executate de către arendași cu 3-10 ani mai înainte, precum și în sume mai mari decât cheltuielile reale suportate de patru agenți economici, statul ratând venituri de 1323,8 mii lei și, respectiv, de 64,6 mii lei.

La privatizarea încăperilor Comisia a admis 11 cazuri de excludere a costului reparației, în lipsa actelor de recepție a lucrărilor și a contractelor de prestare a serviciilor de reparație, precum și la 9 agenți economici și organizații obștești, în baza actelor de recepție neveridice și neînregistrate în evidența contabilă, astfel cauzând pierderi de 681,4 mii lei.

Comisia republicană a efectuat privatizarea a 24 de încăperi, care sînt amplasate în zona de reconstrucție și regenerare a cartierelor din zona istorică centrală a mun.Chișinău, precum și a Casei de raport cu pasaj, înregistrată în Registrul monumentelor Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr.1531-XIII, în sumă totală de 4490,9 mii lei și a exclus nelegitim costul reparației de 2004,7 mii lei.

Agencia a acceptat achitarea de către agenții economici-arendași a plății pentru obiectele privatizate prin achitări reciproce cu Direcția generală finanțe a Primăriei mun.Chișinău (BCA "Businessbank" – 406,4 mii lei, S.R.L. "Foresta-Fort" – 208,4 mii lei, S.R.L. "Agit Victoria" – 52,9 mii lei), prin ce s-au încălcat legile în vigoare.

Deși Curtea de Conturi a atenționat DPAPS asupra nerespectării prevederilor legale de indexare a plăților eșalonate în funcție de nivelul inflației, la vânzarea obiectelor privatizate nu s-a ținut cont de aceasta, în 15 cazuri suma indexării constituind 491,4 mii lei. Agenția n-a conlucrat cu organele fiscale în vederea prezentării informației depline despre achitarea plăților eșalonate, în scopul calculării penalităților pentru întârziere, iar Serviciul fiscal, la rîndul său, n-a aplicat penalitate agenților care au încălcat termenele-limită stabilite în contractele de vânzare-cumpărare, astfel fiind ratate venituri de 710,5 mii lei.

Ministerul Culturii, încălcînd Legea culturii în ce privește interzicerea privatizării obiectelor care constituie patrimoniu cultural național, cu consimțămîntul Comisiei republicane de privatizare a încăperilor arendate, a permis S.R.L. „Minor” să privatizeze nelegitim contra 249,0 mii lei localul Muzeului național de arte plastice, monument de arhitectură, cu suprafața de 244,6 m², fiind diminuat și prețul acestuia cu 234,3 mii lei.

Analogic a fost privatizat și localul cu suprafața de 25,3 m², anterior gestionat de către Universitatea de Stat a Artelor, prețul de cost al obiectului realizat S.R.L. „Amas” fiind diminuat cu 29,4 mii lei.

DPAPS a permis S.R.L. "Procon" privatizarea contra mijloace bănești a încăperilor Centrului de cultură și artă "Ginta Latină", cu suprafața de 317,4 m² și valoarea estimativă de 348,0 mii lei, ceea ce contravine Legii cu privire la

Programul de privatizare, localul nefiind inclus în lista obiectelor supuse privatizării.

Mai mult de 9 ani patrimoniul statului - localul fostului cinematograful „Odeon” este utilizat de către întreprinderea particulară „Șel și K” S.R.L., care a amplasat în acesta clubul de elită „La Victor”, achitînd pentru arendă o plată simbolică. Deși plățile pentru arendă pe anii 2000-2002 au fost aprobate prin legile bugetare anuale, arendatorul n-a efectuat modificările respective în contract, fapt ce a determinat utilizarea de către S.R.L. „Șel și K” a patrimoniului de stat contra unei plăți simbolice, cu o diferență de 1276,0 mii lei, bugetul nebeneficiind nici de 213,0 mii lei TVA.

Pentru utilizarea patrimoniului de stat în perioada 01.03.97 – 01.06.02, S.R.L. „Maximo-M” n-a achitat, conform legislației, plata în mărime de 439,3 mii lei, iar TVA necalculată și neachitată la buget din această cauză, pentru anii 1997 – 2000, a constituit 73,2 mii lei.

Veniturile de la prestarea serviciilor de arendă, neîncasate de către instituțiile Ministerului Culturii în rezultatul diminuării cuantumului și nelegalizării transmiterii în arenda a unor suprafețe, au constituit în total 1120,0 mii lei, bugetul suportînd pierderi de 187,0 mii lei TVA. Astfel, cuantumul anual minim al arendei pentru imobilul cinematografului „Odeon”, cu suprafața totală de 1324,8 m², care urma să constituie 461,0 mii lei, de fapt a fost diminuat de către fosta conducere a S.A. „Moldova-film” în folosul S.R.L. „Novitas” (pe un termen de 24 de ani) cu 227,4 mii lei, fiindu-i transmise gratuit și bunuri materiale în valoare de 37,9 mii lei.

La privatizarea de către S.R.L. „Teves” a barului arendat de la Universitatea de Stat a Artelor Departamentul Privatizării a admis diminuarea valorii estimative a obiectului realizat cu 193,4 mii lei – venit ratat.

Cu consimțămîntul **Ministerului Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului**, Agenția teritorială pentru privatizare mun.Chișinău a comercializat diferitor firme încăperi cu suprafața de 108,6 m² din clădirea ministerului la prețul de 900 – 1100 lei/m², pe cînd plata anuală pentru arenda unui metru pătrat de acest spațiu constituia 500 – 600 lei.

În contradicție cu Legea contabilității, după vînzare, costul spațiului indicat în mărime de 162,8 mii lei nu s-a exclus din evidența contabilă. Nu s-au luat la evidență garajul capital cu suprafața de 21,1 m², aflat în gestiunea ministerului din anii 1998-1999, precum și cele 9 computere, 3 climatizoare, 3 imprimante în valoare totală de 112,2 mii lei, primite în cadrul unui proiect de asistență tehnică. În evidența contabilă n-au fost înregistrate nici unele obiecte primite de la Banca Națională a Moldovei (2 computere, 2 imprimante, 3 climatizoare, 5 safeuri și mobilier de birou).

Atît ministerul, cît și întreprinderile din subordine n-au respectat prevederile Legii contabilității și alte acte normative referitor la casarea și trecerea la pierderi a mijloacelor fixe. La S.A. “Zidarul-Cahul” (cota statului 97%) în a.2000 a fost casat utilaj tehnologic în sumă de 3,1 mil.lei.

Agenția teritorială ecologică Lăpușna a casat automobilul „UAZ-469”, cu valoarea de bilanț de 45,2 mii lei, care în realitate a fost transmis la sectorul Basarabeasca, fără a fi reflectat în evidența contabilă.

Ministerul Sănătății n-a asigurat gestionarea eficientă a patrimoniului de stat, n-a întreprins măsurile de rigoare pentru executarea hotărârii Arbitrajului Republicii Moldova privind eliberarea edificiului fostei policlinici a Spitalului clinic republican de copii „E.Coțoaga”, cu suprafața de 744,5 m², care a fost transmisă nelegitim de către Primăria mun.Chișinău (nefiind proprietate municipală) societății invalizilor.

Institutul de cercetări științifice în domeniul ocrotirii sănătății mamei și copilului a admis utilizarea contrar destinației a unor spații ale garajului aflat la balanța instituției, precum și a unei părți din teritoriul aferent acestuia, unde erau parcate 15 autovehicule străine. Conducerea institutului n-a întreprins măsurile de rigoare pentru utilizarea completă și eficientă a 7 aparate medicale costisitoare în sumă totală de 800,0 mii lei. De la unii agenți economici n-a fost încasată plata pentru arenda spațiilor, datoriile debitoare la 01.01.02 constituind 101,6 mii lei. N-a fost legalizată transmiterea în arendă a suprafeței de 66,0 m².

Fosta conducere a **Ministerului Industrii și Energeticii** (MIE), reieșind din faptul că Cancelaria de Stat a Republicii Moldova n-a asigurat în termenele stabilite publicarea în Monitorul Oficial a Hotărârii Guvernului nr.964 din 01.09.2000, n-a transmis edificiul din strada V.Alecsandri 78 în termenele stabilite, ceea ce a făcut posibilă sechestrarea suprafeței de 1304,5 m² din acest edificiu de către instanțele de judecată în folosul companiei „Promenco”. Această suprafață, precum și cea de 2124 m², sechestrată pînă la emiterea hotărârii nominalizate, ulterior au fost realizate de către compania „Promenco” băncii comerciale „Energbank”. Din această cauză statului i-au fost pricinuite prejudicii în sumă de 2,9 mil.lei.

Comisia republicană de privatizare a obiectelor arendate, nerespectînd Legea cu privire la privatizare nr.627-XII, Legea cu privire la arendă nr.861-XII, Legea cu privire la Programul de privatizare pentru anii 1997-1998 nr.1217-XIII, Regulamentul cu privire la modul de evaluare și vânzare-cumpărare a obiectelor din fondul de imobile nelocuibile arendate, aprobat la 21.06.96, a permis S.R.L. „Orient-Dan” să privatizeze obiectele arendate de la casa de cultură „Steaua”, fără ca acestea să fie incluse în Programul de privatizare, ilicit fiind supus privatizării patrimoniul statului în valoare de 1037,9 mii lei, diminuîndu-se, totodată, costul lui cu 201,3 mii lei.

Actuala conducere a ministerului n-a întreprins măsurile de rigoare pentru executarea hotărârii Curții de Conturi în vederea încasării de la Agenția pentru restructurarea întreprinderilor și acordarea asistenței tehnice și de la Centrul pentru productivitate, competitivitate și implementare a plății pentru arendă în sumă de 348,9 mii lei (662,8 m²) și, respectiv, de 108,8 mii lei (164,0 m²).

Persoanele cu funcții de răspundere ale **Ministerului Afacerilor Interne** (MAI) n-au asigurat integritatea bunurilor materiale ale statului și n-au întreprins măsurile corespunzătoare în vederea încasării lipsurilor în sumă de 432,7 mii lei din cele înregistrate la 01.01.03 în sumă de 573,1 mii lei. Prin verificarea mijloacelor fixe, la Comisariatul de poliție din sect.Leova s-au depistat lipsuri de 147,2 mii lei (2 automobile „VAZ”, 2 motociclete „Dnepr”, 12 motociclete „MT-11”).

Inspectoratul de poliție județean (IPJ) Lăpușna n-a expediat materialele în organele de anchetă în vederea recuperării pagubelor de la persoanele vinovate de avarierea autoturismului „Volvo-469”. IPJ Orhei a admis lipsa a două automobile în sumă de 58,0 mii lei, iar automobilul „Volvo”, cu valoarea de bilanț de 31,7 mii lei, a fost scos de la evidență în lipsa actului respectiv, totodată fiind casate 44 de unități de transport, cu valoarea de bilanț de 563,9 mii lei, fără înregistrarea în evidența contabilă a bunurilor obținute de la demontare.

IPJ Edineț a casat 79 de unități de transport, luând la evidență doar 7,5 tone de metal uzat, iar la IPJ Ungheni, fără a fi formată comisia de casare, s-au casat 11 motociclete în valoare de 70 mii lei, neînregistrându-se în evidența contabilă piesele sau metalul uzat. La IPJ Soroca s-a depistat în surplus un automobil „GAZ-66”, iar la IPJ Cahul s-a stabilit lipsa unei motociclete „Dnepr”.

Comisia de comercializare a activelor neutilizate în procesul tehnologic a realizat membrilor acesteia autoturisme în stare tehnică bună la prețuri simbolice (1,9-2,7 mii lei).

Direcția logistică și administrare a realizat, prin negocieri directe, unei persoane fizice două case de locuit cu trei apartamente din or.Ocnița, incluse în programul de privatizare la prețul de 3,4 mii lei și 1,1 mii lei, pe când costul investițiilor în ele a constituit 115,9 mii lei și, respectiv, 38,6 mii lei, acestea nefiind expuse la licitație.

La prețul de 75,0 mii lei i-a fost comercializată firmei „CVIN” construcția nefinisată a depozitului averii militare din str.Petricani 88/1, cu suprafața de 1468,5 m², cu toate că prețul de bilanț constituia 840,5 mii lei.

Direcția poliției transporturi n-a înregistrat la oficiile cadastrale teritoriale bunuri imobile în valoare de 1,6 mil.lei.

MAI și instituțiile subordonate n-au asigurat calcularea și încasarea deplină a plăților pentru arendă și serviciile comunale prin diminuarea plăților și suprafețelor date în arendă în sumă totală de 114,6 mii lei.

Conducerea **Ministerului Transporturilor și Comunicațiilor** a gestionat insuficient patrimoniul de stat. Astfel, a fost acceptată solicitarea S.A. „Mașrut” de a da în arendă o parte din suprafețele de producție în mărime de 1685 m² companiei „S & B Tobacco” S.R.L. și fondarea împreună cu ultima a unei întreprinderi mixte. În loc de aceasta, a fost creată S.R.L. „Promotob” în capitalul statutar al căreia Î.M. „S & B Tobacco” S.R.L. a introdus neîntemeiat fondurile fixe luate în arendă de la S.A. „Mașrut” cu cota-parte în întreprinderea nou-formată în mărime de 90%. În așa mod a fost înstrăinat depozitul secției de

producție, cu valoarea de 644,0 mii lei, al întreprinderii cu capital preponderent de stat.

În contul plății pentru arendă, S.R.L. „Expotroncom” s-a angajat să execute cheltuieli de reparație a clădirii (193 mii dol.SUA), lucrări care pînă în prezent nu s-au început, iar Î.S. „Pentru exploatarea clădirii Ministerului” pe această perioadă a ratat 506,0 mii lei.

Departamentul Instituțiilor Penitenciare (DIP) și instituțiile subordonate, suportînd cheltuieli pentru arendarea unui șir de localuri, pe parcursul a mai multor ani, practic nu le-a utilizat. Astfel, în baza deciziilor Primăriei mun.Chișinău, ex-vice-directorul dl N.Arnăuțanu a semnat în a.1999 contracte de arendă a unor localuri, cu suprafața de 471,4 m², care n-au fost luate la evidența contabilă, nefiind calculată și înregistrată plata pentru arendă în decurs de 4 ani. Totodată, din contul mijloacelor bugetare s-au cheltuit 62,6 mii lei, pentru executarea lucrărilor de reparație a încăperilor arendate. Pe parcurs DIP s-a dezis de o parte din încăperile arendate în folosul Î.I. „Cristall Arnăuțanu”, fără recuperarea părții de cheltuieli pentru reparație. Mai mult decît atît, DIP continuă să suporte cheltuieli pentru aceste suprafețe și în perioada cînd ele au devenit proprietate a întreprinderii individuale.

Factorii de decizie ai instituției penitenciare nr.18 Brănești (OȘC 29/18), încălcînd Legea contabilității, n-au asigurat plenitudinea și continuitatea înregistrării tuturor operațiunilor de evidență a mijloacelor fixe, majorînd neîntemeiat valoarea a 13 obiecte cu suma totală de 780,9 mii lei.

În lipsa pașaportului tehnic și a documentelor de proprietate, în evidența contabilă a fost înregistrat obiectul „Moara Ivancea” în valoare de 90,0 mii lei care, conform certificatului Oficiului cadastral Orhei, este proprietate a S.R.L. „Cocor”, cu valoarea bunurilor de 199,0 mii lei. Contabilitatea OȘC 29/18 a majorat valoarea mijloacelor fixe din obiectul nominalizat cu 195,8 mii lei, aceasta constituind 285,8 mii lei, fără a specifica în evidența contabilă componența obiectului, precum și a fiecărui agregat.

N-a fost asigurată integritatea patrimoniului administrat, constatîndu-se lipsa unui tractor „T-70” și surplusuri – un tractor și o unitate de transport „ZIL-130”.

Departamentul Situații Excepționale n-a asigurat evidența corespunzătoare a patrimoniului de stat aflat în gestiunea sa și a instituțiilor subordonate. Timp de 6 ani în evidența contabilă n-au fost înregistrate imobilele din mun.Chișinău de pe str.Cucorilor 49 și 49 „A”, unde sînt amplasate baza de reparație și recondiționare și unitatea de pompieri nr.5. Fără coordonarea cu organele de resort, pe teritoriul Departamentului a fost construită o saună care include încăperi pentru odihnă, masaj, jocuri de biliard, tenis, bazin, bar, bucătărie. Deși această saună nu este înregistrată în evidența contabilă, energia electrică, apa, energia termică sînt achitate din contul mijloacelor bugetare destinate pentru întreținerea Departamentului.

Din cauza activității necorespunzătoare a conducerii **Î.S. “Aeroportul Internațional Chișinău”**, proprietatea de stat transmisă în gestiune economică întreprinderii respective, a fost gestionată irațional și neeficient, întreprinderea immobilizând mijloace financiare în sumă de peste 14,0 mil. lei, în urma cărui fapt activitatea economico-financiară a acesteia s-a soldat cu pierderi care în a.1999 au constituit 2,7 mil. lei și în a.2000 – 5,1 mil. lei.

Contrar condițiilor Acordului de credit, încheiat cu BERD, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” a cedat un șir de servicii convenabile din punct de vedere economic structurilor private, prin ce a ratat venituri esențiale. Astfel, firmei „Petrol-Service” S.R.L. i-a fost cedată organizarea serviciilor de aprovizionare cu combustibil și lubrifianți a aeronavelor, transmițându-i, totodată, în arendă fondurile fixe de prestare a acestor servicii pe un termen de 25 de ani.

Conducerea Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, în pofida condițiilor Acordului de credit pentru modernizarea Aeroportului, a oferit unor companii particulare reduceri la tarifele de decolare-aterizare, care urmau să fie nu mai mici de 9,5 dol.SUA, însă în anii 2000-2001 acestea au fost reduse pentru: „Air Moldova” – cu 15 la sută, „Air Moldova International” – cu 10 la sută și „Moldavian Airlines” – cu 5 la sută.

Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” a efectuat cheltuieli neproductive în sumă de 1,7 mil. lei, aceste mijloace fiind neîntemeiat immobilizate din circuitul întreprinderii.

Conducerea Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” a casat neîntemeiat creanțe în sumă de 724,8 mii lei și 16,5 t de combustibil reactiv în valoare de 39,7 mii lei.

Valoarea patrimoniului de stat cu care a fost dotată **CAS "Air Moldova"** a variat esențial – de la 8,3 mil. lei până la 31,0 mil. lei. Cu ultima valoare a patrimoniului de stat aflat la balanța întreprinderii DPAPS a participat la fondarea Întreprinderii mixte moldo-germane „Air Moldova” S.R.L. în fondul statutar al căreia cota-parte a Republicii Moldova a fost stabilită de 51 la sută.

Î.M. „Air Moldova” S.R.L., pentru construcția a două avioane, a transferat unei firme braziliene 3,7 mil. dol.SUA (costul contractului – 37,2 mil. dol.SUA). Din cauza contradicțiilor apărute pe de o parte între fondatori, iar pe de alta – între fondatori și firma braziliană privind modul de plată și recepționare a avioanelor, până în prezent avioanele n-au fost primite, iar suma inițial plătită n-a fost rambursată, deși termenul contractului a expirat încă în iunie 2002.

La crearea **S.A. “Vibroprigor”**, în contradicție cu legislația în vigoare, Guvernul a permis gestionarea deplină a patrimoniului de stat de către structurile comerciale private, care dețineau 70 la sută din capitalul societății. Astfel, a fost admisă înstrăinarea ilicită a bunurilor de stat, care se consideră privatizare ilegală.

Curtea de Conturi, încă în a.1997, stabilind utilizarea ilegală a patrimoniului de stat în mărime de 19,9 mil. lei în folosul structurilor private

„Omega” și „Vias” și înlăturarea de la gestionarea acestui patrimoniu a reprezentanților statului, a cerut de la organele abilitate întreprinderea măsurilor respective privind reluarea gestionării patrimoniului de stat aflat la balanța S.A. „Vibroribor”. Abia în anul 2002, în baza hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție, au fost declarate nule documentele de constituire și înregistrare a S.A. „Vibroribor”. În această perioadă, conducerea S.A. „Vibroribor”, formată în majoritatea sa din reprezentanții cooperativei „Omega” și concernului „Vias”, n-a asigurat dirijarea eficientă a activității economice a S.A. „Vibroribor”, n-a asigurat integritatea patrimoniului societății, aducând întreprinderea în prag de faliment.

În relațiile economice cu un agent economic privat, care n-au fost legalizate, de la utilizarea în mod ilicit a încăperilor cu suprafața de 1500 m², pe parcursul a peste 3 ani, societatea a ratat venit de 654,9 mii lei.

În perioada anilor 1999-2001, practic toate întreprinderile din **domeniul aprovizionării cu apă și canalizare** au activat cu pierderi, care au variat de la 0,2 mil.lei pînă la 20,0 mil.lei. Cele mai mari pierderi au fost suportate de S.A. „Apă-Canal Chișinău”, Î.M. Regia „Apă-Canal Bălți”, S.A. „Apeduct Soroca-Bălți”, D.P. „Apă-Canal Soroca” etc., o bună parte a acestora rezultînd din gestionarea irațională și neeficientă a patrimoniului public.

La transformarea întreprinderilor de stat în societăți pe acțiuni, în unele cazuri, a fost diminuat capitalul social în comparație cu activele nete. Astfel, prin decizia Consiliului municipal Chișinău, capitalul social al S.A. „Apă-Canal Chișinău” a fost înregistrat în mărime de 61,4 mil.lei, avînd activele nete în valoare de 429,7 mii lei, sau capitalul social a fost diminuat de 7 ori.

Din lipsa de responsabilitate a organelor administrației publice locale, obiectele nefinisate, la construcția cărora au fost utilizate mijloace bugetare în sume considerabile, se deteriorează, iar pentru întreținerea și finisarea lor întreprinderile nu dispun de surse financiare. Astfel, la construcția stației pentru prelucrarea sedimentelor din Chișinău, au fost folosite mijloace bugetare în sumă de 7,8 mil. lei. Utilajul procurat pentru montare la această stație de mai mulți ani este supus unei eroziuni esențiale, tehnologia prevăzută de prelucrare a sedimentelor este învechită. Renovarea acestei stații necesită investiții mari. Din lipsa acestora, stația nu poate fi pusă în funcțiune. Din această cauză, S.A. „Apă-Canal Chișinău” este nevoită anual să solicite serviciile diferitor firme în valoare de 650,0 mii lei. O situație analogică s-a creat și la D.P. „Apă-Canal Taraclia”, la care valoarea de bilanț a construcției nefinisate a constituit peste 5,8 mil.lei.

În baza deciziilor Consiliului municipal Chișinău și, respectiv, ale Consiliului de administrare al S.A. „Apă-Canal Chișinău”, a fost achiziționat un generator „Diesel”, la introducerea în țară și procurarea căruia la prețul de 2,3 mil.dol.SUA au fost comise un șir de încălcări ale actelor normative în vigoare. Pînă în prezent din diferite motive generatorul nu este pus în funcțiune, iar cheltuielile efectuate pentru procurarea și montarea lui n-au fost îndreptățite.

Conducerea unor întreprinderi n-a asigurat integritatea bunurilor materiale. Astfel, numai în anul 2000, la S.A. "Apă-Canal Chișinău" au dispărut: un tractor "MTZ-82", cu valoarea de 102,5 mii lei, acesta fiind trecut la pierderi; două pompe de apă, cu valoarea de 14,0 mii lei; la D.P. "Apă-Canal Taraclia" – un automobil "VAZ-21213", cu valoarea de 47,4 mii lei. Cazuri analogice au avut loc și la Î.M. "Apă-Canal Edineț", Î.M. "Apă-Canal Căușeni", iar Î.M. "Apă-Canal Cantemir" a înstrăinat neîntemeiat mijloace fixe în sumă de 629,1 mii lei.

Contrar prevederilor legale, în balanța S.A. "Apă-Canal Chișinău" n-au fost înregistrate acțiunile deținute în BCA "Banca Socială" în sumă de 159,6 mii lei, iar legalitatea deținerii de către S.A. "Apă-Canal Chișinău" a acțiunilor în BCA "Banca Socială" în sumă de 269,7 mii lei nu este confirmată documentar.

Unele întreprinderi au admis cazuri de transmitere în arendă a bunurilor imobile și a utilajului contrar ordinii stabilite. Astfel, conducerea S.A. "Apă-Canal Chișinău" a dat în arendă încăperi și alte fonduri fixe, neasigurând încasarea la timp a plății pentru arendă.

Conducerea întreprinderilor de prestare a serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare n-a asigurat încasarea integrală a plății pentru serviciile prestate, soldul creanțelor majorându-se de la 1,3 pînă la 3,6 ori, la începutul a.2002 constituind la: S.A. "Apă-Canal Chișinău" – peste 240,0 mil.lei, Î.M. Regia "Apă-Canal Bălți" – 15,9 mil.lei, S.A. "Apeduct Soroca-Bălți" – 10,6 mil.lei, D.P. "Apă-Canal Soroca" – 3,1 mil.lei, Î.M., "Apă-Canal Edineț" – 2,3 mil.lei ș.a.

La începutul anului, datoriile debitoare neachitate conform termenelor prevăzute în contracte la S.A. "Apă-Canal Chișinău" constituiau 94,0 mil. lei, iar cele cu termenul de prescripție expirat și trecute neîntemeiat la pierderi au alcătuit la: D.P. "Apă-Canal Soroca" – 527,2 mii lei, Î.M., "Apă-Canal Cahul" – 457,0 mii lei, Î.M. "Apă-Canal Cantemir" – 323,7 mii lei, Î.M., "Apă-Canal Edineț" – 132,4 mii lei, S.A. "Apeduct Soroca-Bălți" – 70,0 mii lei. Astfel, din circuitul de producție au fost immobilizate mijloace bănești în sume esențiale.

Ineficiența acțiunilor fostei conduceri a S.A. "Apă-Canal Chișinău" la întocmirea contractului cu firma "Todini Construzioni Generali Spa" s-a exprimat prin faptul că în mai-iunie 1999 ultimei i-au fost transferați 24,9 mil. lei, însă lucrările de renovare a apeductului au început abia în aprilie-mai 2001, firma beneficiind gratis de circa 2,0 mil. dol. SUA timp de circa 2 ani, iar S.A. "Apă-Canal Chișinău" a fost nevoită să atragă credite cu achitarea dobânzii bancare.

Conducerea **Î.S. "Moldtraselectro"**, Î.S. "Moldelectrica", în perioada anilor 1998-2001, n-a întreprins măsuri eficiente pentru asigurarea unei evidențe veridice și autentice a energiei electrice importate din Ucraina și realizate pe piața internă a țării. Importarea s-a efectuat în baza unui sistem incomplet de evidență (din 86 de contoare necesare pentru evidența energiei electrice nu erau instalate 25). Din 32 de interconexiuni ale rețelelor electrice ale Republicii Moldova cu ale celor din țările vecine sînt contorizate 29, iar decontările de energie electrică pot fi efectuate de către Î.S. "Moldelectrica" numai la 25. Din

181 de aparate de măsură, supuse controlului, inutilizabile s-au constatat numai 150.

Cantitatea de energie electrică importată din Ucraina de Î.S. "Moldtranselectro" este determinată în baza datelor prezentate de Centrul de decontări, prin telefon. Fluxul de energie electrică în Republica Moldova nu este confirmat prin documente contabile primare. Totodată, au fost semnate un șir de acte de primire de la structurile intermediare, precum că energia electrică importată din Ucraina s-a furnizat pe zone tarifare, ce a permis firmelor private să obțină nejustificat din contul consumatorilor beneficii suplimentare în sumă de circa 19,5 mil.lei.

Cantități considerabile de energie electrică au fost importate din Ucraina cu concursul unui șir de firme intermediare: S.R.L."Energoalians" (Kiev), S.R.L. "Derimen Propertis Ltd" (Elveția), S.R.L."Itera" (SUA), S.R.L."Atica" (Kiev), S.R.L."Ferren-M" (Chișinău), S.R.L."Energomontaj" (Chișinău) s.a., în lipsa documentelor contabile. Astfel, S.R.L. "Ferren-M" a livrat 293,4 mil.kWh de energie electrică în regim de tranzit pentru S.A."RED-NORD", iar documentele contabile primare ce ar confirma livrarea acesteia lipsesc. Și la livrarea a 40,1 mil. kWh de energie electrică de către S.R.L. "Atica", S.R.L."Energomontaj" ș.a. a fost constatată lipsa documentelor respective.

Starea nesatisfacătoare a evidenței energiei electrice importate a dus la aceea că Î.S. "Moldtranselectro" nu dispune de documente contabile primare care ar confirma primirea de la compania "Ucrenergo" a 132,4 mil. kWh și de la S.R.L."Energoalians", prin intermediul firmei "Derimen Propertis Ltd", – a 344,7 mil.kWh.

Î.S. "Moldtranselectro", procurând prin achitări reciproce de la firma "Petroleum-Pi" un generator și luându-l la intrări la prețul de 5,5 mil.lei (630,0 mii dol.SUA), ulterior l-a eliberat cu același preț firmei "Dino-Star" S.R.L. Însă, conform datelor organelor fiscale, firma "Petroleum-Pi" nu este la evidență, iar din datele Departamentului Vamal – asemenea generatoare n-au fost importate în Republica Moldova și nici exportate din republică.

Î.S. "Moldtranselectro" a mai primit de la firma "Petroleum-Pi" pompe și alt utilaj în sumă de 15,8 mil.lei (1,8 mil.dol.SUA), o parte din care în valoare de 296,0 mii dol.SUA a fost livrat S.R.L."Safian" la prețul de 199,4 mii dol.SUA, sau cu 86,6 mii.dol.SUA mai puțin, cauzând astfel pierderi întreprinderii.

La S.A."RED-NORD" au fost depistate lipsuri de mijloace fixe (916,8 km de rețele electrice), cu valoarea inițială de 33,0 mil.lei, din care 2,4 mil.lei au fost trecute la cheltuieli, iar 24,0 mil.lei – casate. Totodată, au fost încheiate tranzacții neavantajoase cu S.R.L."Ferren-M", fără a indica în contractele încheiate punctele de interconexiune.

În ultimii ani, pierderile S.A."RED-NORD-VEST" au constituit 166,2 mil.lei, iar pierderile de energie electrică – circa 28-36 la sută din volumul de energie electrică procurată. Determinarea subiectivă a cantității de energie electrică procurată de la Î.S."Moldtranselectro" și de la alte firme particulare s-a soldat cu creșterea datoriilor creditoare ale S.A."RED-NORD-VEST" care la

începutul anului 2002 constituiau 167,9 mil. lei, sau de 2 ori mai mult decât mărimea capitalului social.

În baza Legii cu privire la Proiectul individual de privatizare a S.A. „Moldtelecom”, Guvernul (prin intermediul Departamentului Privatizării) a încheiat cu Consorțiul format din Raiffeisen Investment AG, Musat și Asociații, „PriceWaterHouse Coopers” contractul de consultanță pentru privatizarea a 51,0 la sută din acțiunile statului deținute în S.A. „Moldtelecom”, prețul serviciilor prestate fiind determinat în lipsa unei argumentări economice.

În anii 1998-2002, pentru estimarea patrimoniului S.A. „Moldtelecom”, din contul întreprinderii au fost achitați circa 380,0 mii dol.SUA, din contul bugetului de stat – 434,9 mii dol.SUA și din contul asistenței tehnice a BERD – 570,0 mii EURO, cheltuieli care nu s-au soldat cu nici un rezultat.

S.A. „Moldtelecom”, neasigurând executarea hotărârii Curții de Conturi în vederea restituirii mijloacelor bănești plătite neîntemeiat membrilor Consiliului societății pentru a.1999 sub formă de premii în mărime de 16,8 mii lei, în baza hotărârii Consiliului societății, a mai achitat acestora pentru anul 2000 câte 50,0 mii lei fiecăruia.

Primăria or.Vadul lui Vodă n-a întreprins măsuri eficiente privind încasarea datoriei pentru arenda terenului neagricol din zona de agrement de la agenții economici restanțieri, care la 01.01.02 constituia 1784,7 mii lei.

La realizarea unui lot de pământ cu destinație neagricolă, din cauza diminuării suprafeței lotului și a prețului de realizare a pământului, bugetului local i-au fost cauzate pierderi de 795 mii lei.

Conform actelor perfectate, de la balanța S.A. "Agrofirma Cahul" la balanța S.R.L. "Podgoria Dunării" au fost transmise bunuri materiale în valoare de 12,0 mil. lei; balanța de divizare a patrimoniului societății nu s-a întocmit, prin ce s-a denaturat mărimea cotei-părți a fondatorilor S.R.L. "Podgoria Dunării", foști lucrători ai S.A. "Agrofirma Cahul", și s-a diminuat valoarea reală a unei acțiuni. Mai mult decât atât, bunurile materiale în valoare de 12,0 mil. lei, luate de la balanța S.A. "Agrofirma Cahul" și transmise S.R.L. "Podgoria Dunării", n-au fost reflectate la data transmiterii la balanță.

Deși utilajul de producție în valoare de 14,6 mil. lei, procurat din contul creditului obținut de la S.R.L. "Vininvest", a fost montat la fabrica de vinuri încă în anul 1996, acesta, practic, nu este utilizat. Cu toate că capacitatea de prelucrare a strugurilor la S.R.L. "Podgoria Dunării" (statul deține cota de 37,9 la sută) este de 18,0 mii tone pe sezon, în anul 2001 au fost prelucrate numai 5,0 mii tone, iar în anul 2002 – 1,2 mii tone.

Încălcările și abaterile de la legislația și actele normative în vigoare, utilizarea irațională și neeficientă a patrimoniului public sînt o consecință a neonorării la nivelul convenit a atribuțiilor funcționale de către factorii de decizie din cadrul Departamentului Privatizării și Administrării Proprietății de Stat,

ministerelor și departamentelor de ramură, precum și din cadrul autorităților publice locale. Situația s-a complicat în legătură cu delegarea funcțiilor de administrare a proprietății de stat organelor centrale de specialitate, prin ce a fost redusă esențial responsabilitatea Departamentului Privatizării asupra administrării proprietății de stat. Nu se ține registrul evidenței patrimoniului public, iar statul, ca proprietar al patrimoniului în diverse întreprinderi, nu deține informația deplină și veridică privind mărimea și circulația acestuia. La momentul actual, funcția de proprietar al patrimoniului de stat practic nu este exercitată de nimeni, iar cadrul juridic privind exercitarea funcției respective nu este creat.

CAPITOLUL V. Măsurile întreprinse pentru lichidarea încălcărilor depistate de către Curtea de Conturi

În scopul lichidării încălcărilor și neajunsurilor depistate în urma controalelor și reviziilor, tragerii la răspundere a persoanelor care au comis aceste încălcări, precum și recuperării prejudiciului cauzat statului, **Curtea de Conturi**, în baza rezultatelor controalelor efectuate, a adoptat **81 de hotărâri**, care au fost aduse la cunoștința opiniei publice prin publicarea lor în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

În majoritatea cazurilor, subiecții supuși controlului au întreprins măsurile necesare pentru lichidarea încălcărilor depistate în urma controalelor Curții de Conturi.

Pentru urgentarea lichidării neajunsurilor depistate, Curtea de Conturi a conlucrat nemijlocit cu persoanele cu funcții de răspundere din cadrul Guvernului RM, ministerelor, departamentelor și altor organe administrative de rang republican și local.

În scopul îmbunătățirii situației privind executarea hotărârilor Curții de Conturi, au fost convocate întâlniri cu factorii de decizie ai subiecților supuși controlului, care au târăgănat și n-au executat pe deplin cerințele hotărârilor Curții de Conturi.

Hotărârile Curții de Conturi sînt aduse la cunoștința Președintelui Republicii Moldova, Parlamentului și Guvernului pentru informare și luare de atitudine.

Exercitînd funcția de control financiar de stat, Curtea de Conturi, prin hotărârile sale, a cerut și a propus Guvernului RM, unor ministere să elaboreze și să realizeze măsuri concrete și eficiente care ar asigura executarea necondiționată a prevederilor legislației și actelor normative în vigoare, să inițieze introducerea modificărilor necesare în legislație, să elaboreze și să aprobe diferite regulamente, instrucțiuni etc.

Guvernul RM a întreprins unele acțiuni concrete privind asigurarea executării legilor în vigoare și a hotărîrilor Curții de Conturi. Astfel, pentru anul 2003:

- Guvernul, prin Hotărîrea nr.1711 din 27.12.02, a aprobat planul de măsuri referitor la elaborarea și aprobarea prognozei indicatorilor macroeconomici pe perioada anilor 2004-2006;
- Guvernul a elaborat și Parlamentul a adoptat Legea bugetului de stat pe anul 2003 pe programe medii; ca parte componentă a Legii bugetului de stat pe a.2003 a fost aprobată anexa cu descifrarea datoriei de stat externe; în partea de venituri a bugetului de stat pe a.2003 s-au reflectat suma totală a TVA de la mărfurile și serviciile livrate pe teritoriul Republicii Moldova și, cu semnul «-», sumele TVA planificate spre restituire, fapt ce oglindește tabloul real la acest capitol de venituri.

De asemenea, s-au realizat și propunerile înaintate către CNAS, și anume: delimitarea funcțiilor dintre IFPS și CNAS, fapt ce a contribuit la înlăturarea majorității divergențelor privind soldurile reale ale agenților economici față de bugetul asigurărilor sociale de stat; în Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2003 a fost stabilit fondul de rezervă, cu aprobarea Regulamentului acestui fond; s-a elaborat forma unică a Raportului anual despre executarea bugetului asigurărilor sociale de stat, prezentat Guvernului și Parlamentului; o parte din excedent a fost utilizată la majorarea pensiilor etc.

Guvernul Republicii Moldova a examinat Hotărîrea Curții de Conturi nr.71 din 05.07.02 „Privind rezultatele controlului asupra activității economico-financiare a Ministerului Sănătății și a unor instituții subordonate” și, prin Hotărîrea nr.1128 din 28 august 2002, a aprobat Regulamentul cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare și Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, iar Ministerul Sănătății a elaborat și aprobat Regulamentul privind formarea și utilizarea fondului de rezervă de medicamente și articole de uz medical.

Concomitent, în Hotărîrea Guvernului nr.1287 din 02.10.02 „Despre rezultatele executării hotărîrilor Curții de Conturi din anii 1997-2001”, s-a menționat că în ședințele anterioare ale Guvernului au fost examinate șapte chestiuni abordate de Curtea de Conturi, cu emiterea hotărîrilor de rigoare. Ministerelor, departamentelor, Cancelariei de Stat a RM și altor autorități ale administrației publice le-au fost trasate sarcini concrete vizînd examinarea în termenele stabilite a cazurilor de încălcare a legislației, sesizate de Curtea de Conturi în hotărîrile adoptate, și de sancționare a persoanelor cu funcții de răspundere, precum și prezentarea trimestrială spre examinare Guvernului a chestiunilor ce țin de competența sa, reflectate în materialele Curții de Conturi.

De asemenea, întru executarea de către Departamentul Vamal a Hotărîrii Curții de Conturi nr.85 din 04.10.01, Guvernul RM a adoptat Hotărîrea nr.1756 din 31.12.02 „Privind vămuirea ajutorului nerambursabil acordat de Guvernul României sub formă de energie electrică”.

Aceste și alte măsuri au influențat benefic asupra nivelului executării cerințelor hotărîrilor adoptate de Curtea de Conturi. Astfel, în rezultatul acestor acțiuni, în bugetul de stat au fost vărsate **impozite din venituri tănuite, plăți obligatorii** neachitate complet și în termen, **sanctiuni economice** în sumă totală de **42,8 mil.lei**, restituite **alocații bugetare – 8,0 mil.lei**, efectuate **plăți** în Fondul asigurărilor sociale de stat – **1,8 mil.lei**, restituite mijloace financiare în **fondurile extrabugetare – 0,2 mil.lei** și s-a restabilit în evidență **patrimoniul de stat – 56,7 mil.lei**.

Conform art.25 din Legea bugetului de stat pe a.2003 nr.1463-XV din 15.11.02, pentru dezafectarea mijloacelor bugetare și extrabugetare Curtea de Conturi a aplicat sancțiuni financiare. Astfel, 26 de instituții bugetare au admis dezafectarea mijloacelor bugetare sub formă de plată preventivă în sumă de 3,1 mil.lei pe un termen de peste 30 de zile. Curtea de Conturi a aplicat sancțiuni financiare în sumă de 210,0 mii lei (echivalentă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei).

Pentru săvârșirea contravențiilor administrative (efectuarea de cheltuieli reale în sume ce depășesc limitele alocațiilor bugetare, utilizarea contrar destinației a mijloacelor speciale), Curtea de Conturi a aplicat **sanctiuni** față de **12 persoane** cu funcții de răspundere (conform art.162¹¹ și 162¹² CCA). De asemenea, în baza hotărîrilor Curții de Conturi, au fost **destituite din funcțiile deținute 35 și sancționate disciplinar 333 de persoane** cu funcții de răspundere.

Cu toate acestea, unele cerințe ale hotărîrilor Curții de Conturi au rămas neexecutate. Astfel, la 01.07.03 Guvernul RM n-a executat 51 de cerințe, Ministerul Finanțelor – 16, Ministerul Industriei – 4, Departamentul Privatizării – 11, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat – 8, Primăria mun.Chișinău – 9 etc.

Unele ministere, departamente tergiversează abuziv termenele executării hotărîrilor, fapt care generează multiple adresări repetate ale Curții de Conturi, prin care se atenționează conducerea acestora asupra necesității executării întocmai a hotărîrilor adoptate.

La un nivel insuficient se execută hotărîrile Curții de Conturi de către Departamentul Privatizării, Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor, Ministerul Finanțelor, Inspectoratul Fiscal Principal de Stat. Drept exemplu concludent poate servi Hotărîrea Curții de Conturi nr.10 din 07.03.96, prin care s-a cerut de la Departamentul Privatizării să examineze chestiunea privind legiferarea construcției obiectului „Blocul auxiliar de la Stadionul Republican” și să stabilească corect costul construcției pentru asociere, în calitate de cotă-parte a statului. Întru soluționarea problemei în cauză, Curtea de Conturi a remis circa 35 de demersuri, inclusiv Departamentului Privatizării – 15, a organizat întâlniri cu specialiștii departamentului, cu conducerea subiectului, antrenând și Inspectoratul Fiscal, însă pînă în prezent așa și nu a fost determinat costul obiectului și cota-parte a statului. Cerința Curții de Conturi rămîne în continuare nesoluționată.

Curtea de Conturi, prin Hotărîrea nr.33 din 04.07.96 „Privind rezultatele controlului asupra activității Ministerului Sănătății”, a propus Guvernului RM să reexamineze chestiunea utilizării de mai departe a clădirii de pe str.Columna 76, mun.Chișinău, anterior transmisă gratuit întreprinderii private „Fondul pentru Ocrotirea Copiilor Invalizi Orfani” S.R.L., ținînd cont de faptul că această întreprindere la momentul efectuării controlului nu mai funcționa.

La numeroasele adresări ale Curții de Conturi, Guvernul RM, prin Hotărîrea nr.935 din 04.09.98, a abrogat dispoziția nr.127-D din 13.04.95 privind transmiterea cu titlu gratuit la balanța S.R.L. „Fondul pentru Ocrotirea Copiilor Invalizi Orfani” a edificiului de pe str.Columna 76, care urma să fie reluat la balanța Primăriei mun.Chișinău, în a cărei proprietate s-a aflat anterior. Curtea de Conturi s-a adresat de multiple ori și la Primăria mun.Chișinău, cerînd executarea hotărîrii în cauză a Guvernului RM, însă pînă în prezent aceste cerințe rămîn neexecutate, totodată fiind neglijată și propria decizie a Primăriei mun.Chișinău nr.11/83 din 06.05.99 „Cu privire la primirea la balanța Primăriei mun.Chișinău a imobilului din str.Columna 76 (lit.”A” și „B”)”.

Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor n-a întreprins măsurile prevăzute de legislație pentru recuperarea sumei de 52,0 mii lei, plătită neîntemeiat reprezentantului Republicii Moldova în Comitetul Organizației de Colaborare a Căii Ferate (OCCF), fostul director general al Î.S. „Calea Ferată din Moldova”. În urma controlului efectuat la Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor în a.2002 s-a depistat că ministerul, ignorînd cerințele Curții de Conturi privind restabilirea mijloacelor financiare în sumă de 30,8 mii lei, a continuat ilegal remunerarea, achitînd reprezentantului în Comitetul OCCF încă 21,2 mii lei, fără a pune în discuție chestiunea deținerii în continuare de către dumnealui a funcției atribuite.

Analogic, încălcînd cerințele Curții de Conturi, Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor continuă practica finanțării cheltuielilor aparatului central din contul întreprinderilor subordonate, utilizînd mijloacele acestora în proporții crescînde: a.2000 – 364,3 mii lei, a.2001 – 426,7 mii lei, a.2002 – 1823,0 mii lei.

Controlul efectuat la S.A.”Moldovagaz” (hotărîrea nr.15 din 14.02.02) a constatat diminuarea valorii patrimoniului complexului republican de aprovizionare cu gaze. Curtea de Conturi a propus Guvernului și adunării generale a acționarilor S.A.”Moldovagaz” să întreprindă măsuri pentru determinarea corectă a cotei-părți a statului în S.A.”Moldovagaz”. Termenul de executare a acestei cerințe a expirat la 22.04.02, rămînînd neexecutată pînă în prezent. În scopul soluționării problemei în cauză au fost remise 5 demersuri. La momentul actual la S.A.”Moldovagaz” se efectuează un control suplimentar.

De la Ministerul Justiției (hotărîrea nr.94 din 11.10.02) s-a cerut întreprinderea măsurilor pentru sporirea nivelului de executare a titlurilor executorii, eliberate în folosul Direcției Generale pentru Rezervele Materiale de Stat și înaintate S.A. „Tirex-Petrol” (15,3 mil.lei), S.A. „Elevatorul Kelley Grains” (6,8 mil.lei), Ministerului Agriculturii și Alimentației (1,8 mil.lei), Fabricii de zahăr din Ghindești (1,7 mil.lei), S.A. „Podiș-Ceadîr” (0,7 mil.lei).

Conducerea Ministerului Justiției n-a cerut de la Departamentul de executare a deciziilor judiciare pe lângă Ministerul Justiției efectuarea unui control riguros asupra executării hotărîrii Judecătoriai Economice. Ministerul Justiției n-a înaintat la ședința Consiliului Superior al Magistraturii propuneri privind examinarea motivului neexpedierii de către Judecătoria Economică Departamentului nominalizat a titlurilor executorii, eliberate în folosul Direcției Generale pentru Rezervele Materiale de Stat.

Analogică este situația și la executarea cerințelor Curții de Conturi înaintate Ministerului Finanțelor, care, fiind abilitat de către Guvern cu dreptul de efectuare a tuturor operațiunilor de creditare, este, totodată, și unicul organ responsabil de rambursarea creditelor. La acest capitol Ministerul Finanțelor n-a asigurat executarea cerințelor a 4 hotărîri ale Curții de Conturi (nr.40 din 15.06.99; nr.55 din 10.12.99; nr.69 din 01.11.2000; nr.22 din 27.03.02).

În același context, din 14 hotărîri ale Curții de Conturi privind creditele externe, adresate Guvernului RM, au rămas neexecutate 5 (nr.11 din 10.02.99; nr.40 din 15.06.99; nr.55 din 10.12.99; nr.83 din 15.12.2000; nr.98 din 01.11.01).

O sarcină importantă a Curții de Conturi este prevenirea și luarea de măsuri concrete și eficiente pentru recuperarea prejudiciului cauzat statului, tragerea la răspundere a factorilor de decizie care au comis încălcări și nu-și onorează întocmai atribuțiile funcționale privind protejarea intereselor economice ale statului.

Astfel, în scopul recuperării prejudiciilor cauzate statului și tragerii la răspundere a persoanelor vinovate de aceasta, Curtea de Conturi (în baza art.93 CPP), în perioada anului 2002 și 5 luni ale anului 2003, a expediat Procuraturii Generale, MAI și Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției **41 de materiale**, care, în viziunea Curții de Conturi, necesită luarea de atitudine din partea organelor nominalizate. În baza acestor materiale, au fost intentate **19 dosare penale**, **3 dosare** au fost remise instanței de judecată, iar **10** sînt în stadiu de examinare. **Nouă ordonanțe de refuz** au fost atacate **Procurorului General**, în baza art.97 (4) CPP, 2 din ele fiind abrogate, cu intentarea din nou a dosarelor penale (Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor, executarea bugetului jud. Orhei), iar pe o ordonanță abrogată s-a inițiat un control suplimentar.

Așadar, la 03.07.02, în conformitate cu art.8 din Legea privind Curtea de Conturi și art.18 (2) din Legea cu privire la Procuratură, Curtea de Conturi a remis, pentru examinare în conformitate cu art.93 CPP, materialele controlului (executarea bugetului jud. Orhei) privind includerea în actele de recepție a lucrărilor de construcție a materialelor care n-au fost trecute la decontări în evidența contabilă la antreprenori în sumă de 258,1 mii lei, precum și privind lipsa documentelor primare care ar confirma cheltuielile suportate la lucrările de construcție-montaj în sumă de 10,5 mii lei.

La 25.07.02 Procuratura Generală a adoptat ordonanța de refuz în intentarea procesului penal din lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii în

acțiunile persoanelor cu funcții de răspundere ale agenților economici implicați în efectuarea lucrărilor menționate.

Curtea de Conturi, nefiind de acord cu decizia Procuraturii Generale, a inițiat, în comun cu factorii de decizie de la Procuratura jud.Orhei și inspecția județeană în construcție, un control suplimentar la S.A. „AIC-Făuritorul” privind chestiunea în cauză, în baza rezultatelor cărui la 19.12.02 procurorul adjunct al sect. Șoldănești a intentat un proces penal împotriva președintelui S.A. „AIC-Făuritorul” dl V.Iurcu, pe semnele componenței de infracțiune prevăzută de art.123 alin.(1) CP, iar ordonanța de refuz a fost anulată.

De asemenea, Curtea de Conturi, efectuând controlul asupra activității Agenției de Stat pentru Drepturile de Autor și Asociației „Drepturi de Autor și Conexe”, a depistat unele încălcări, în urma cărora statului i-au fost cauzate prejudicii financiare. La 18.05.02 materialele controlului au fost remise Procuraturii Generale spre verificare în ordinea prevederilor art.93 CPP.

Procuratura Generală la 19.06.02 a adoptat ordonanța de refuz în intentarea procesului penal în privința persoanelor cu funcții de răspundere de la Agenție, din cauza lipsei în acțiunile lor a elementelor constitutive ale componenței infracțiunii.

Curtea de Conturi, examinând ordonanța de refuz, a constatat că materialele controlului n-au fost examinate sub aspectul prevederilor art.93 CPP și, conducându-se de cerințele art.97 (4) CPP, a cerut de la Procuratura Generală anularea ordonanței în cauză și efectuarea reexaminării materialelor controlului sub aspectul circumstanțelor descrise în materialele dosarului, precum și al probelor constatate de Curtea Supremă de Justiție. În prezent, Procuratura Generală reexaminează materialele controlului în cauză.

Din analiza cauzelor refuzului în intentarea procesului penal rezultă că **colaboratorii Procuraturii Generale**, în procesul examinării materialelor de control, **nu țin cont** de cerințele **art.93 și 98** CPP, nefiind întreprinse toate măsurile prevăzute de lege pentru examinarea acestora sub aspectul tuturor circumstanțelor cauzei, cu scoaterea la iveală a acelor care dovedesc vinovăția persoanelor cu funcții de răspundere.

Conform ordonanțelor, refuzul intentării unui proces penal se argumentează prin lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii, însă în partea de constatare a ordonanțelor nu este descris nici un caz care ar dovedi că în acțiunile persoanelor concrete lipsesc elemente ale infracțiunii. În aceste ordonanțe, în majoritatea cazurilor, se analizează neajunsurile materialelor de control, care, în viziunea Procuraturii Generale, nu permit de a da aprecierea cuvenită faptelor expuse în aceste materiale, însă nu se inițiază cercetări și controale suplimentare care ar permite elucidarea circumstanțelor necesare pentru intentarea dosarului penal și tragerea la răspundere a infractorilor. Sînt stabilite cazuri cînd termenul de examinare depășește cerințele Codului de procedură penală.

Totodată, este necesar de menționat că, în majoritatea cazurilor, **Procuratura Generală** examinează materialele controalelor numai sub aspectul

prevederilor **art.93 CPP**, dar nu și al **recuperării prejudiciului** cauzat statului, prevăzut în Codul de procedură civilă.

Curtea de Conturi, efectuând la Departamentul Privatizării controlul asupra eficienței administrării, deetatizării și privatizării patrimoniului public în perioada anilor 1998-2001, a depistat încălcări serioase ale legislației în vigoare. La 11.03.03 materialele controlului au fost remise Procuraturii Generale, conform prevederilor art.18(2) din Legea cu privire la Procuratură nr.902-XII din 29.01.92. Procuratura Generală, la 14.04.03 (nr.7-1-7/03), a informat Curtea de Conturi că deciziile de privatizare a patrimoniului (inclusiv adoptate în perioada de activitate a persoanelor responsabile C.Ciobanu, Iu.Badâr, V.Filat, A.Oleinic, Z.Grafchin, Șt.Grebencea) se emit colegial, din care cauză devine imposibilă individualizarea părții de vină a fiecărui membru al comisiei de privatizare, adică nu este posibilă determinarea laturii subiective a componentei infracțiunii, fiind dificilă și abordarea problemei prin prisma legislației penale.

Curtea de Conturi, neacceptând o astfel de concluzie, la 14.05.03 a cerut de la Procuratura Generală reexaminarea materialelor controlului conform prevederilor art.9 din Legea cu privire la Procuratură nr.118-XV din 14.03.03 și art.7(2) din Codul de procedură civilă, care stipulează că chestiunea în cauză se soluționează prin prisma legislației civile. Cererea Curții de Conturi se află în stadiu de examinare.

Totodată, în pct.6 alin.(3) din Hotărîrea Parlamentului nr. 1251-XV din 18.07.02 „Cu privire la Raportul Curții de Conturi asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice în anul 2001” se cerea de la Procuratura Generală ca, în cazurile când materialele privind rezultatele controalelor efectuate nu conțin suficiente temeuri pentru intentarea dosarului penal, să prezinte Curții de Conturi, în termenele prevăzute de lege, copiile ordonanțelor de refuz. Cerința Parlamentului nu este executată întocmai, iar Curtea de Conturi continuă să primească informații de la Procuratura Generală (spre exemplu, Hotărîrea Curții de Conturi nr.77 din 25.07.02 „Privind rezultatele controlului asupra activității economico-financiare a Ministerului Culturii”), fără anexarea ordonanțelor de refuz. Procedînd astfel, Procuratura Generală lipsește Curtea de Conturi de dreptul de a ataca ordonanța de refuz în intentarea procesului penal procurorului ierarhic superior sau instanței de judecată, ceea ce contravine prevederilor Codului de procedură penală.

Pentru o conlucrare mai fructuoasă și eficientă cu organele statale, menite să reglementeze aspecte ce țin de asigurarea securității economice a statului împotriva atentatelor criminale la resursele financiare publice și patrimoniul statului, precum și de prevenirea, curmarea și descoperirea delictelor legate de administrarea și utilizarea ilegală a resurselor financiare publice etc., **Curtea de Conturi**, în decembrie 2002, a încheiat **3 acorduri de colaborare** cu Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul de Informații și Securitate și Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC).

E necesar de menționat **colaborarea constructivă** a Curții de Conturi cu Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, care cercetează minuțios materialele controalelor remise în adresa sa. Cu toate că CCCEC

activează o perioadă scurtă de timp, pe majoritatea materialelor controalelor primite de la Curtea de Conturi au fost intentate dosare penale, iar pe altele se efectuează investigațiile corespunzătoare.

Curtea de Conturi la 01.11.02 a remis CCCEC materialele controlului asupra eficacității gestionării patrimoniului public la S.A. „Termocom” în anii 2000-2001 și primul semestru al anului 2002 (Hotărîrea Curții de Conturi nr.91 din 09.10.02), pentru verificarea în ordinea prevederilor art.93 CPP. La 09.01.03 și 31.01.03, CCCEC a informat Curtea de Conturi că pe materialele controlului efectuat la S.A. „Termocom” au fost intentate două dosare penale (pe două episoade).

Examinînd rezultatele controlului asupra activității financiare și executării devizului de cheltuieli al Fondului de susținere socială a populației jud.Bălți în perioada a.2001 – 6 luni ale a.2002 (Hotărîrea Curții de Conturi nr.99 din 23.10.02), Curtea de Conturi a depistat unele încălcări, în urma cărora statului i-au fost cauzate prejudicii financiare. La 25.11.02 materialele controlului în cauză au fost remise CCCEC, iar la 24.12.02 Curtea de Conturi a fost informată de către CCCEC că pe materialele controlului menționat a fost intentat dosar penal.

Materialele controlului asupra executării bugetului or.Vadul lui Vodă în anii 2000-2001 (Hotărîrea Curții de Conturi nr.101 din 24.10.02), referitor la unele încălcări ale legislației în vigoare, la 28.11.02 au fost remise CCCEC pentru examinare în corespundere cu prevederile art.5 din Legea privind Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției. La 26.12.02 CCCEC a informat Curtea de Conturi că pe materialele controlului dat a fost intentat dosar penal.

Reieșind din rezultatele controalelor efectuate, Curtea de Conturi consideră că principalele cauze ale utilizării neeficiente a mijloacelor financiare publice și gestionării neefective a patrimoniului public se reduc la următoarele:

- nerespectarea legislației la utilizarea surselor bugetare, fapt care a determinat efectuarea de supracheltuieli și utilizarea contrar destinației a mijloacelor financiare publice;
- nivelul nesatisfăcător al managementului contabil în sectorul de stat al economiei și instituțiile bugetare;
- neacordarea dreptului Curții de Conturi de a recupera prejudiciul cauzat statului, ceea ce nu permite restituirea în bugetul de stat a sumelor esențiale de mijloace financiare;
- lipsa în organele de anchetă a specialiștilor în dreptul financiar-economic, fapt care nu permite efectuarea anchetei la nivelul profesional respectiv;
- nerespectarea strictă de către organele de anchetă a prevederilor Codului de procedură penală și Codului de procedură civilă;
- ignorarea principiilor eficacității și raționalității la utilizarea și gestionarea patrimoniului public, din care cauză statul a suportat prejudicii considerabile.